

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE-FİNANSMAN BİLİM DALI

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Talip GÜL

İstanbul, 2011

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE-FİNANSMAN BİLİM DALI

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Talip GÜL

Danışman: Prof. Dr. Osman ALTUĞ

İstanbul, 2011

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

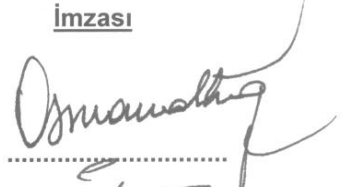
İŞLETME Anabilim Dalı MUHASEBE FİNANSMAN Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi TALİP GÜL'ün TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 12.12.2011 tarih ve 2011-26/25 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 16.12.2011.

- 1) Tez Danışmanı : PROF. DR. OSMAN ALTUĞ
2) Jüri Üyesi : PROF. DR. MEHMET ÖZKAN
3) Jüri Üyesi : PROF. DR. HANİFİ AYBOĞA

.....

.....

.....

ÖZET

Terör, sosyal, ekonomik ve siyasi yönü bulunan, birçok açıdan değerlendirilmesi gereken bir durumdur. Dünyanın küreselleşmesiyle birlikte, sadece bulunduğu ülkenin meselesi olmaktan çıkmış ve tüm insanlığı tehdit eden bir sorun olarak uluslararası bir boyut kazanmıştır. 11 Eylül saldırıları sonrasında dünya kamuoyu ve hükümetlerinin bir numaralı gündem maddesi haline gelmiş olmasına rağmen uluslar arası alanda henüz ortak bir Terörizm tanımı bulunmamaktadır. Ortak bir tanımlamanın yapılamaması sorunun çözümünü daha da zorlaştırmaktadır. Özellikle ülkemizde yıllardır temel gündemi oluşturan konuların başında gelen, ülkemize vermiş olduğu maddi ve manevi zararın maliyeti tespit edilememektedir. Terörizmle mücadele edebilmenin ve terör örgütlerini etkisiz hale getirebilmenin en önemli başlıklarından biri terör örgütlerinin finansman kaynaklarının engellenmesidir. Terör örgütlerinin finansman kaynakları tespit edilerek bu kaynakların kurutulmasının önemi uluslararası toplum tarafından anlaşılmış ve bu konuyla ilgili birçok düzenleme yapılmıştır. Terör ve terör örgütlerinin finansman kaynakları ile elde edilen fonların transferi bu çalışmanın temel konusunu oluşturmaktadır. Diğer organize suç örgütleri ile benzerlik gösterse de terörün finansman kaynakları kendine has kimi özellikleri de bünyesinde taşımaktadır. Çalışmada, terör örgütlerinin fon kaynakları ve bu fonların transferi ile bu fon transferinin önlenmesine yönelik çalışmalar ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Terör, Aklama, Terör Örgütlerinin Finansman Kaynakları, Fon Hareketleri

ABSTRACT

Terror is a situation that has a social, economic and political sides, and that needs to be evaluated from many points. With globalization, it has went out of the boundaries of the country it is found, and has gained an international dimension that threatens the whole humanity. Following the September Eleven Attacks, although it became the number one agenda of the world public opinion, terrorism has not a certain definition in the international arena. The absence of a common definition makes the solution of the problem more difficult. The cost of the material and moral damage given by terror that has kept the prominent agenda in our country for years cannot be ascertained. One of the most important titles of struggling against terrorism and making it ineffective is the prevention of the financial sources of the terrorist organizations. The importance of determining the financial sources of terror organizations and obliterating them has been understood by the international community, and many regulations have been made about this topic. Terror and the transfer of the funds obtained through the financial sources of terror organization constitute the basic subject of this study. Though it has similarities with other crime organizations, the financial sources of terror have distinctive features as well. Within the study, the fund sources of terror organizations, the transfer of these funds and the studies to prevent the transfer of these funds have been tried to be revealed.

Key Words: Terror, Money Laundering, The Financial Sources of Terrorist Organizations, fund transfers.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM TERÖRÜN TANIMI VE TÜRLERİ

1.1. TERÖR VE TERÖRİZM.....	4
1.1.1. Terör ve Terörizmin Tanımı.....	4
1.1.2. Terörün Özellikleri.....	9
1.1.3. Terörün Amaçları.....	12
1.1.4. Terörün Nedenleri.....	14
1.1.5. Terörizmin Tarihsel Gelişimi.....	16
1.1.6. Terör Örgütü - Organize Suç Örgütleri İlişkisi.....	19
1.2. TERÖRİZMİN TÜRLERİ.....	23
1.2.1. Ulusal Terörizm.....	23
1.2.2. Uluslararası Terörizm.....	24
1.2.3. Uluslar ötesi Terörizm.....	27
1.2.4. Devlet Terörizmi.....	28
1.2 5. Devlet Destekli Terörizm.....	30
1.2.6. Etnik Terörizm.....	32
1.2.7. Siber Terörizm.....	34
1.2.8. Narko Terörizm.....	36
1.3. TERÖRİZMİN EKONOMİK ETKİLERİ.....	40

II. BÖLÜM TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

2.1. YASADIŞI FAALİYETLERDEN SAĞLANAN KAYNAKLAR.....	49
2.1.1. Uyuşturucu Ticareti.....	49
2.1.2. Silah Kaçakçılığı.....	52
2.1.3. Fidyeye Amaçlı Adam Kaçırma.....	55
2.1.4. Haraç Toplama.....	56
2.1.5. Gasp ve Hırsızlık.....	57
2.1.6. Sahtecilik.....	58
2.1.7. Kredi Kartı Dolandırıcılığı.....	65

2.1.8.	Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti.....	65
2.1.9.	Akaryakıt Kaçakçılığı.....	69
2.2.	YASAL GÖRÜNÜMLÜ FAALİYETLERLE SAĞLANAN KAYNAKLAR.....	73
2.2.1.	Ticari İşletmelerin Kullanılması.....	73
2.2.2.	Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması.....	75
2.2.3.	Görsel ve Basılı Yayın Organlarının Kullanılması.....	76
2.2.4.	Aidat ve Bağışlar.....	77
2.3.	DEVLET YARDIMLARI.....	78

III. BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ VE FON HAREKETLERİNİN ENGELLENMESİ

3.1.	KARAPARA-KAYITDIŞI EKONOMİ AYRIMI.....	80
3.2.	TERÖRÜN FİNANSMANINDA FON HAREKETLERİ.....	86
3.2.1.	Mali Sistemin Kullanılması.....	86
3.2.2.	Alternatif Havale Sistemlerinin Kullanılması.....	87
3.2.3.	Nakit Kuryelerin Kullanılması.....	92
3.2.4.	Yasal Ticari İşlemlerin Kullanılması.....	95
3.2.5.	Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması.....	96
3.2.6.	Değerli Taşlar ve Madenlerin Kullanılması.....	97
3.2.7.	Bilişim Sistemlerinin Kullanılması	99
3.3.	TERÖRÜN FİNANSMAN KAYNAKLARI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ.....	101
3.3.1.	BM Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması.....	103
3.3.2.	Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi.....	103
3.3.3.	Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi.....	104
3.3.4.	Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi.....	104
3.3.5.	Uluslararası İşbirliği.....	105
3.3.6.	Alternatif Havale Yöntemleri.....	105
3.3.7.	Elektronik Transfer.....	106
3.3.8.	Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar.....	106
3.3.9.	Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli.....	107
SONUÇ	109	
KAYNAKÇA.....	112	

TABLO LİSTESİ

		Sayfa No.
Tablo 1	109 Farklı Terörizm Tanımında Yer Alan Unsurlar.....	8
Tablo 2	Dünyadaki Terör Olayları (2006-2010).....	27
Tablo 3	2010 Yılında Kolluk Birimlerince Yapılan Tüm Yakalamalar.....	39
Tablo 4	Terörizmin Finansmanı, Alternatif Gelir, Dağıtım ve Muhafaza Yöntemleri.....	46
Tablo 5	Terör Örgütü Bağlantılı Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Verileri...	51
Tablo 6	Yıllara Göre Yakalanan Kaçak Akaryakıt Miktarları (lt).....	71
Tablo 7	Kayıt Dışı Ekonominin Büyüklüğü ile İlgili Tahminler.....	82

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No.
Şekil 1	Terörizm – Ekonomik Büyüme İlişkisi..... 43
Şekil 2	2010 Yılında Yapılan Silah Kaçakçılığı Operasyonları ve Yakalanan Şüphelilerin Bölgelere Göre Dağılımı..... 53
Şekil 3	2010 Yılında En Çok Silah Kaçakçılığı Operasyonu Yapılan İlk 15 İl..... 54
Şekil 4	2010 Yılında Yapılan Silah Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Silahların Oranı..... 54
Şekil 5	Yıllara Göre Parada Sahtecilik Olay ve Şüpheli Sayısı..... 60
Şekil 6	Yıllara Göre Sahte Para Yakalamaları (Kupür Adedi)..... 61
Şekil 7	2010 Yılında Yakalanan Sahte Banknotların (TL-USD-EURO) Kupür Adedine Göre Dağılımında ilk On İl..... 62
Şekil 8	2010 Yılında Yakalanan Sahte Madeni Paraların (TL-USD-EURO) Adet Dağılımında İlk Beş İl..... 62
Şekil 9	Ele Geçirilen Sahte Paraların Kupür Değerine Göre Dağılımı (TL)..... 63
Şekil 10	Yıllara Göre Belgede Sahtecilik Olay ve Şüpheli Sayısı..... 64
Şekil 11	Yıllara Göre Göçmen Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları..... 67
Şekil 12	2010 Yılı Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Planlı Operasyonlarda İlk 10 İl..... 67
Şekil 13	2010 Yılında Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenlerin Uyruklarına Göre Dağılımı..... 68
Şekil 14	Yıllara Göre Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenler..... 68
Şekil 15	Yıllara Göre Akaryakıt Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları..... 70
Şekil 16	2010 Yılında Meydana Gelen Kaçak Akaryakıt Yakalamalarında İlk On İl..... 72
Şekil 17	Kayıt Dışı Ekonominin Büyüklüğü - Ülkeler Arası Karşılaştırma..... 81
Şekil 18	Hawala Sisteminin İşleyişi..... 90

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birlesik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AK	: Avrupa Konseyi
ASALA	: Bağımsız Ermenistan İçin Ermeni Gizli Ordusu
Bkz.	: bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
DEV SOL	: Devrimci Sol
DEHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
Ed.	: editör/editörler
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
EU	: European Union (Avrupa Birliği)
EUROPOL	: Avrupa Polis Bürosu
ETA	: İspanya Bask Ayrımcı Harekâtı (Euskadi ta Askatasuna)
FATF	: Mali Eylem Mücadele Grubu (Financial Action Task Force)
GİB	: Gelir İdaresi Başkanlığı
GSMH	: Gayri Safı Milli Hasıla
İHÖ	: İslam Harekatı Örgütü
INTERPOL	: Uluslararası Polis Bürosu
İRA	: İrlanda Cumhuriyeti Ordusu
KOM	: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
md.	: madde
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
parag.	: paragraf
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
SAREM	: Stratejik Araştırmalar Merkezi
s.	: sayfa

S.	: sayı
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi / Cephesi VI
TKP/ML	: Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
USAK	: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu
vb.	: ve bunun gibi
y.y.	: yüz yıl

GİRİŞ

Yıllardır ülkemizin gündeminden düşmeyen terörün ekonomik, sosyal ve siyasal etkileri sürekli araştırılmakta ve tartışılmaktadır. Terörün ekonomik maliyetine ilişkin çeşitli rakamlar ifade edilmektedir. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, 1984–2011 arasında geçen 27 yılda terörle mücadele için doğrudan yapılan harcamaların 300 milyar Dolar, dolaylı harcamaların ise 700 milyar Dolar, toplam maliyetin 1 trilyon Dolar olduğunu ileri sürmektedir. Çeşitli kaynaklarda terörün ekonomik maliyetinin yaklaşık 350 milyar dolar olduğu ifade edilmektedir.

Terörün tahmini ekonomik maliyetinin 350 milyar dolar olduğu kabul edildiğinde, bu rakamın 8 tane GAP projesine, 35 bin km otobana, 5 milyon derslikli okula, 370 Boğaziçi Köprüsü'ne, 78 Atatürk Barajı'na eşit olduğu belirlenebilecektir. Ayrıca bu tutar, Türkiye'nin hastane ve sağlık ocaklarıyla birlikte 83 yıllık sağlık giderine eşittir.

Terör örgütlerinin finansman ihtiyacını ortaya çıkaran birçok unsur bulunmaktadır. Bunların başında ise faaliyetlerini yürütmek için gerekli olan kaynaklar gelmektedir. Bu kaynaklar bağış ve yardımlar ile ticari faaliyetlerden elde edilen yasal görünümlü kaynaklar ile özellikle uyuşturucu ticareti olmak üzere, silah kaçakçılığı, gasp, hırsızlık, fidye amaçlı adam kaçırma yoluyla elde edilmektedir.

Terör örgütleri, organize suç örgütleri gibi birçok yasadışı alanda faaliyet göstermekte ve bu faaliyetlerden önemli miktarda fon sağlanmaktadır. Genel anlamda terör örgütleri elde ettikleri bu fonları aklanma gereği duymasa da, fonların transferi gerekmektedir.

Yasal veya yasadışı yollarla elde edilen ve aklama gereği duyulan fonların engellenmesi, aklama ve terörizmin finansmanı için ortak tedbirlerin uygulanmasını gündeme getirmiştir. Aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye ilişkin tedbirlerde benzerlikler bulunmaktadır. Ancak terörizmin finansmanının kendine özgü özellikleri nedeniyle özel çalışmalar yürütülmektedir.

Bu çalışma ile terör örgütlerinin finansman kaynaklarının belirlenerek, bu kaynakların engellenmesine yönelik çalışmaların neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada sadece terörün fon kaynaklarının belirlenmesine odaklanılmamış, aynı zamanda elde edilen fonların transferinin engellenmesine yönelik tedbirler de ele alınmıştır.

Çalışma, terör ve terörizm, terör örgütlerinin finansman kaynakları ile terör örgütlerinin finansman kaynakları ile mücadele yöntemleri ve fon hareketlerinin engellenmesi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde terörizmin tanımı, amaçları, özellikleri ve nedenleri incelenmiş ve terörizmin türleri olarak; etnik terörizm, devlet terörizmi, devlet destekli terörizm, siber terörizm, ulusal, uluslararası ve uluslararası terörizm kapsamlı olarak açıklanmıştır.

İkinci bölümde terör örgütlerinin finansman kaynakları incelenmiştir. Finansman kaynakları, yasadışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar ile yasal görünümlü faaliyetlerden sağlanan kaynaklar olarak iki grupta incelenmiştir. Terör örgütlerinin yasadışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar; uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, fidye amaçlı adam kaçırma, haraç toplama, gasp ve hırsızlık, sahtecilik ve kredi kartı dolandırıcılığı olarak sınıflandırılmış ve incelenmiştir. Yasal görünümlü faaliyetlerden sağlanan kaynaklar ise ticari işletmelerin kullanılması, kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması, görsel ve basılı yayın organlarının kullanılması ile aidat ve bağışlar olarak ele alınmıştır. Bu bölümde ayrıca terörizmin finans kaynağı olarak, birçok ülke tarafından terörist faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla yapılan devlet yardımlarına da yer verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, terörizmin finansman kaynakları ile mücadele yöntemleri ve fon hareketlerinin engellenmesine ilişkin yapılan çalışmalara ve düzenlemelere yer verilmiştir. Bu çerçevede öncelikli olarak, karapara-kayıtdışı ekonomi kavramları ve aralarındaki ilişkiler ele alınmış ve terörizmin finansmanında kullanılan fonların transfer yöntemi olarak kullanılan araçlar açıklanmıştır. Fon hareketlerinde kullanılan yöntemlerden mali sistemin kullanılması, alternatif havale

sistemlerinin kullanılması, nakit kuryelerin kullanılması, yasal ticari işlemlerin kullanılması, kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması, değerli taşlar ve madenlerin kullanılması ve bilişim sistemlerinin kullanılması ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Terörün finansmanı ile mücadele FAFT (Mali Eylem Görev Gücü)'ın tavsiye kararları çerçevesinde ele alınarak incelenmiştir.

I. BÖLÜM

TERÖRÜN TANIMI VE TÜRLERİ

1.1. TERÖR VE TERÖRİZM

1.1.1. Terör ve Terörizmin Tanımı

Bilimsel bir çalışmaya başlarken önce konuyu ortaya koyan kavramların tanımlanması, terörizm konulu bir çalışmaya başlarken daha çok önem kazanmaktadır. Terörün her şeyden önce bir tanımının yapılmasının gerekliliği ve önemini İngiliz Uzman Grant Wardlaw'ın “terörizmin kontrol altına alınamamasında en önemli sorun bu olgunun tanımlanmasıdır” değerlendirmesiyle getirmektedir.¹

Terör sözcüğü Lâtince “terrere” sözcüğünden türemiştir. Korku salmak, dehşete düşürmek, yıldırımak anlamına gelmektedir. Türkçemizde aynı anlamda Arapça kökenli “tedhiş” sözcüğü de kullanılmaktadır.²

1789 Fransız İhtilali'ni izleyen 1793 Konvansiyon döneminde Jakoben yönetimce uygulanan sistematik şiddet politikası, siyaset ve hukuk alanlarında “terörizm” kavramının dogmasına yol açmıştır. XIX. yüzyıl boyunca yaşanan siyasi gelişmeler sonucunda terörizm, sadece devlet tarafından vatandaşlara karşı uygulanan şiddeti değil, bireyler ya da siyasi gruplar tarafından devlete karşı uygulanan şiddeti de ifade eden bir anlam kazanmıştır.³

Terminoloji yeni olmakla beraber, terör eylemlerinin tarihi, insanlık kadar eskidir: Yahudi tarihindeki Zelotes'ler, Ortaçağ İslam tarihindeki İsmaili-Haşaşinler ve Hindu Thug tarikatı de eski terör örgütleri olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte,

¹ Gürol Korkmaz, “Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör”, **Polis Dergisi**, Sayı: 14, 1998, s. 88.

² Sertaç Başeren, “Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler”, **Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Sayı: 1, 1 Şubat 2003, s. 51.

³ Emre Öktem, “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, s. 133.

Borgia'lar dönemine İtalya'da, Cromwell döneminde İngiltere'de ve Devrim sırasında Rusya'da gerçekleştirilen sistematik şiddet uygulamaları, devlet terörünün tarihi örnekleri sayılmaktadır.⁴

Terör kavramı Türkçede, “korkutma, yıldırma” ve tedhiş anlamına gelmektedir. Bu korkutma, yıldırma ve tedhiş, oldukça büyük çaplı ve bireylerin ruhsal durumlarını birdenbire kaplayan korku ve şiddet halini ifade etmektedir.⁵ Sözlük anlamı açısından terör, bir grubun güç kazanmak için sistemli bir şekilde yarattığı büyük korku durumu olarak tanımlanmaktadır.⁶ Nerede, ne zaman ve nasıl ortaya çıkacağı kestirilemeyen terör, hak ve hukukun çiğnendiği, canlı ve cansız her şeyin zarar görebildiği bir dehşet ortamını ifade eder.⁷

İlk olarak 1795 yılında Fransızlar tarafından kullanılan terör, bilinçli bir şekilde ve akılcı bir savaş stratejisinin ürünü olarak şu özellikleri içerir:⁸

- Eylemin vahşi olması,
- Kural tanımaması,
- Masumu hedef alması,
- Devletin otoritesine meydan okuması,
- Ölenle öldüren arasında doğrudan bir husumetin olmaması.

Terör, siyasi amacı elde etmeye yönelik, halkta veya halkın belli bir kesiminde korku ve dehşet oluşturmak için başvuru olan cebir ve şiddet, cebir ve şiddetin kullanılacağına ilişkin güncel tehdidi ifade etmektedir. Terör sözcüğü, eylem sözcüğü ile birlikte “terör eylemi” şeklinde kullanılarak, toplumda genel bir korku, dehşet, umutsuzluk ortamını

⁴ Öktem, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, s. 133.

⁵ Ali Çağlar, “Terör ve Örgütlenme”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 30, Sayı: 3, Eylül 1997, s. 119.

⁶ Bahar Taner, “Terörizm ve Turizm”, **Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 2, Eylül-Aralık 2000, s. 93.

⁷ Ahmet Vecdi Can, “Muhasebe Ekonomik Terörün Bir Aracı Olabilir mi?”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 19, Ocak-Şubat-Mart 2010, s. 1.

⁸ İhsan Bal, **Terörle Mücadele ve Komplö Teorileri**, USAK Yayınları, No: 12, Ankara, 2006, s. 4.

meydana getiren, “cebiri ve şiddet eylemi” ifade edilmektedir. Günümüzde “terör eylemini” ifade etmek üzere, sadece “terör” sözcüğü de kullanılmaktadır.⁹

Terör, kavram olarak korkutma, yıldırma ve tedhiş anlamına gelmektedir. Büyük Larousse sözlük ve ansiklopedisinde terör; ”Bir gücü, bir iktidarı zorla kabul ettirmek amacıyla sistemli bir biçimde şiddet kullanma, yıldırma, tedhiş” olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde çokça kullanılan bir terim olmasına rağmen, terörün ortak kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Konu ile ilgili birçok tanım yapılmış, ancak uluslararası alanda ortak bir tanım bulunmamaktadır. Terör kavramını açıklamak için yapılan bazı tanımlamalar şunlardır:¹⁰

- Terör, insanları yıldırma, sindirmek yoluyla onlara belli düşünce ve davranışları benimsetmek için zor kullanma ya da tehdit etme eylemidir.
- Terör, politik davranışlara olağan dışı yollarla etki yapmak amacıyla tedhiş ve tehdit kullanımı gerektiren sembolik bir harekettir.
- Terör, şiddetin, sosyal, ulusal, ırksal, dinsel, fesat çıkarıcı ve benzer diğer maksatlarla ve diğer sosyal sınıflar arasında çatışma, savaşa tahrik etmek üzere planlı ve hukuk dışı olarak kullanılmasıdır.
- Fransa Terörle Mücadele Kanunu terörü, ”baskı veya tehdit yoluyla, mevcut kamu düzeninin ciddi olarak bozulması amacıyla bireysel veya toplu olarak bulunan herhangi bir faaliyettir” şeklinde tanımlamaktadır.

12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 1. Maddesinde terör şu şekilde tanımlanmaktadır: “Terör; cebiri ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi

⁹ İsa Döner, “Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm”, **Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi**, Sayı: 43, Eylül 2005, (Çevrimiçi: <http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSLARARASI%20HUKUKTA%20VE%20T%DCRK%20HUKUKUNDA%20TER%D6R%20VE%20TER%D6R%DDZM&kimlik=1129233217&url=makaleler/idoner-1.htm>, Erişim: 02.04.2011), s. 1.

¹⁰ Naci Ağbal, “Terörizmle Mücadele ve Şüpheli İşlem Bildirimi Uygulaması- I”, **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 111, Mart 2002, (Çevrimiçi: http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/read_frame.asp?file_name=2002032997.htm, Erişim: 23.05.2011).

ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.”

Farklı noktalardan ele alınarak değişik şekilde tanımlanan terör kavramının sıklıkla kullanılan tanımı şu şekilde özetlenebilir:¹¹

“Terör, herhangi bir amaca (bu amaç çoğunlukla siyasaldır) ulaşmak için, sivillerin veya güvenlik görevlilerinin, propagandaya yönelik, ses getirici eylemlerle öldürülmesidir.”

Terörizm, kaynağı, nedenleri ve aktörleri ne-neler/kim-kimler olursa olsun insanlığın karşı karşıya kaldığı önemli sorunların başında gelmektedir. Terörizm kavramı çok genel bir ifadeyle uzun süreli korku ve kaygı durumunu ifade etmektedir. Terörizm, günümüzde dünyanın her yerinde her an ortaya çıkıp gündelik yaşamı tehdit eden küresel bir sorun haline gelmiştir. Özellikle 11 Eylül ve sonrasında yaşanan gelişmeler, terörün küresel bir boyuta ulaştığının en önemli göstergelerindendir.¹²

Politik Terörizm adlı kitapta, terör alanında uzman akademisyenlerin araştırmalarında 109 farklı terörizm tanımı yapıldığı tespit edilmiştir.¹³ Bu tanımlarda üzerinde durulan unsurlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

¹¹ İhsan Bal, “Terör, Terörizm ve Tarihsel Süreç”, **Terörizm**, Derleyen: İhsan Bal, USAK Yayınları, Ankara, 2006, s. 8.

¹² Feysel Taşçier, “Küresel Bir Tehdit: Terörizm”, **Uludağ Üniversitesi Felsefe Dergisi**, Sayı: 7, Güz 2006, s. 59.

Tablo 1: 109 Farklı Terörizm Tanımında Yer Alan Unsurlar

Unsur	Sıklık (%)
Şiddet ve zor kullanma	83,5
Politik amaçlı hareket etme	65
Halkta korku ve tedirginlik yaratma	51
Tehdit içerme	47
Hedef ile kurban arasında ilişkisizlik	37,5
Planlı kasıtlı, sistematik ve organize eylemde bulunma	32
Karşı koyma stratejisi ve taktik	30,5

Kaynak: Alex Peter Schmid, Albert J. Jongman, **Political Terrorism**, Transaction Books, Amsterdam, 2005, s. 5.

Bu kadar farklı terör tanımının bulunması, terörizmle mücadeleyi de zorlaştırmaktadır. Çünkü üzerinde uzlaşmış bir terör tanımı bulunmadan terörizmle mücadeleye yönelik uluslararası yaptırımları etkin bir şekilde formüle etmek imkansız hale gelmektedir. Üzerinde uzlaşmış bir terörizm tanımının bulunmaması, bir ülkenin “terörist” kabul ettiği kişileri, diğer ülkenin “özgürlük savaşçısı” olarak kabul etmesine kadar giden sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda en önemli sorun, suçluların iadesinde görülmektedir.¹⁴

Kavram olarak terör ve terörizm aynı kökten türetilmiş olsa da anlam olarak farklılık göstermektedirler.¹⁵ Terörizm, topluma karşı siyasal amaçlı şiddet kullanımını ifade eder. Terörizmin, yaratılan kaos ortamından maddi çıkar sağlamaya çalışmasının yanında hedeflerinden biri de devletin siyasal olarak dönüştürülmesi ve yok edilmesidir.¹⁶

¹³ Alex Peter Schmid, Albert J. Jongman, **Political Terrorism**, Transaction Books, Amsterdam, 2005, s. 5.

¹⁴ Hasan Aykın, H. Kevser Sözen, **Terörün Finansmanı**, MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu) Yayınları, Yayın No: 12, Ankara, Kasım 2008, s. 2.

¹⁵ Çağlar, “Terör ve Örgütlenme”, s. 119.

¹⁶ Emre Baysoy, “Bir Güvenlik-siz-leştirme Aracı Olarak Terörizm”, **SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 9, Sayı: 17, Haziran 2011, s. 98.

Şiddet ve ideolojiyi içinde barındıran ve siyasal şiddet olarak tanımlanan terörizm, siyasal şiddet olgusunun bir tür yansımasıdır. İdeolojik, kültürel, etnik, dini, ekonomik yapı ve siyasi bağlantılarındaki farklılıklar nedeniyle, terörizmin tanımlanması son derece güçtür. Bu tanımlama güçlüğü o kadar farklılaşmaktadır ki, bir ülkenin teröristinin, diğer ülkeler tarafından özgürlük ve insan hakları savunucusu olarak tanımlanıp algılanmasına oldukça sık rastlanılmaktadır.¹⁷

Terörizmin kelime anlamı açısından değişik tanımları olmasına karşın en çok ifade edilen haliyle; sahip olduğu geniş katılımcılarla kendi politik, dinsel ve ideolojik amaçlarını doğrudan yasa yapıcıları hedef almadan, önceden planlayarak sıra dışı şiddet eylemleri ile gerçekleştirilmesi ve bu şekilde hedeflerine ulaşmayı amaçlayan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁸

2002 yılında kurulan düşünce kuruluşu SFG (Strategic Foresight Group) raporuna göre, terörizm insanlığın bir sorunudur. Gerçek amaçları güç sahibi olmak olan kişiler veya gruplar, herhangi bir siyasi veya ideolojik gerekçeye dayanabilirler. İster terörizm, ister ayaklanma, kurtuluş savaşı veya başka bir şiddet eylemi olarak adlandırılınsın, bu çatışmalarda çok sayıda insan yaşamını yitirmektedir. Toplumsal, ekonomik ve siyasi hayattan soyutlanmak, toplumun içindeki çok sayıda insanı, bir yer edinmek için başka yol ve yöntemlere başvurmaya veya mevcut yasadışı topluluklara katılmaya hazır, insan kaynakları haline dönüştürebilmektedir.¹⁹

1.1.2. Terörün Özellikleri

Terörizmin özellikleri, dünyada faaliyet yürüten terör örgütleri ve onların eylem şekilleri çerçevesinde aşağıdaki gibi özetlenebilir:²⁰

¹⁷ Özcan Karatay, Mehmet Kapusızoğlu, “Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3, No: 1, 2011, s. 116-17.

¹⁸ Murat Yeşiltaş, İlker Öztürk, Fatih Türkmen “Terör Faaliyetlerinin Turizm Sektörüne Etkilerinin Çözüm Önerileri Perspektifinde Değerlendirilmesi”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 1, Haziran 2008, s. 177.

¹⁹ Sadi Çaycı, “Terörizm, Aşırı Akımlar ve Hukuk”, **Stratejik Analiz Dergisi**, Nisan 2007, s. 61.

²⁰ Malatya Emniyet Müdürlüğü, “Terörizmin Özellikleri”, (Çevrimiçi: <http://www.malatya.pol.tr/TEM.aspx#b7>, Erişim: 11.08.2011)

- Terörizm bir ideoloji, bir doktrin, hatta sistematik bir fikir değil, stratejidir.
- Terörizm, terör eylemlerini meşrulaştıracak bir senaryo hazırlar.
- Terörizm, yeni bir düzen ve gelecekte zafer vaat eder.
- Terörizm, uluslararası siyasetin bir parçasıdır, dolayısıyla dış destek olmadan yaşatılamaz.
- Terörizm, propaganda ile doğar, gelişir ve propaganda ile yaşar. Bizatihi kendisi bir propaganda aracıdır.
- Terörizm, Devlet otoritesine alternatif getiren örgütlü bir harekettir.
- Mali destek terörün vazgeçilmez gereksinmesidir. Bu nedenle; soygun ile silah ve uyuşturucu kaçakçılığı yapar.
- Terör, bir hak arayışı, düzen önerisi ve bağımsız devlet kurma isteklerinden biri veya derece farklılığıyla her üçünün bir arada bulunduğu gerekçelerle ortaya çıkabilir.
- Terör, bilinçli ve amaçlı eylemler olarak belirir.
- Terör, şiddet uygulamayı giderek amaç konumuna taşır. Dehşet ve korku salarak yılgınlık yaratır. Zorba, acımasız, istismarcı ve kuralsızdır.
- Terör, bazen başka güç veya güçlerin taşeronudur.
- Terör kendi dilini yaratır ve kullanır.
- Terörün genellikle siyasi bir amacı vardır.
- Terör eylemleri, örgütlü bir çabayı gerektirir. Bütün bu eylemler, bireysel olmaktan çok, bir grubun katılımıyla gerçekleşmektedir.

Farklı kişi ve kurumlar tarafından değişik bir bakış açısından ele alınan terör eyleminde olması gerekli olan “genel ve ortak unsurları” aşağıdaki gibi sıralanabilir:²¹

- **Kişi ya da kişilere cebir ve şiddet kullanılması veya cebir ve şiddetin kullanılacağına ilişkin güncel tehdidin bulunması:** Günümüzde terörden bahsedildiğinde cebir ve şiddet kullanılması veya cebir ve şiddetin kullanılacağına ilişkin güncel tehdit oluşturan bir örgüt, bir grup akla gelmektedir.

- **Siyasi bir amaca dayanması:** Terör, mevcut siyasi durum ve varılmak istenen siyasi netice ne olursa olsun, mevcut siyasi yapıyı değiştirmek veya ortadan kaldırmak için, halka veya halkın belli bir kesimine sistematik olarak cebir ve şiddet uygulanması veya cebir ve şiddetin uygulanacağına ilişkin güncel tehdidin bulunması gereklidir. Terörü diğer şiddet eylemlerden ayıran fiil, cebir ve şiddet fiili siyasi maksatla işlenmiş olmasıdır. Failin siyasi maksadı, siyasi terörizmin önemli unsurlarından birisini oluşturur.
- **Suçsuzluk:** Olaylarla herhangi bir ilişkisi bulunmayan kişilere cebir ve şiddet kullanmak suretiyle zarar verilmesi veya cebir ve şiddetin kullanılacağına ilişkin güncel tehditte bulunulmasıyla, bu kişilerin tehlikeye maruz bırakılarak, korkutulması, yıldırılması, sindirilmesidir. Terör “zayıf” olanın seçtiği bir tür “siyasal şiddet” şeklindedir. Terörist zayıf olduğu için kendini gizler. Beklenmeyen bir anda ve beklenmeyen bir yerde, suçsuz kişi ya da kişileri “vurup kaçmaya” çalışır.
- **Eylemlerde, süreklilik ve sistematik hareket etme:** Terör “hesaplı” bir şiddettir. Kişilere kullanılan, cebir ve şiddet veya buna ilişkin yapılan tehdidin, süreklilik göstermesi ve bunun bir plan içinde, sistematik olarak yapılmasıdır.
- **Toplumu korkutup sindirme, yıldırma:** Kişilere cebir ve şiddet kullanılması veya cebir ve şiddetin kullanılacağına ilişkin güncel tehdidin yapılması suretiyle toplumun tümünü ya da bir kısmını korkutma, sindirme, yıldırmanın olması veya belirtilen fiillerle, toplumun ve dolayısıyla toplumu yönetenlerin direncini kırmak, kamu düzeninin derinden sarsılması.

²¹ Döner, “Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm”, s. 2.

1.1.3. Terörün Amaçları

Terör örgütlerinin öncelikli amacı propaganda yaparak davalarının varlığını ortaya koymaktır. Nihai amacı ise terör eylemlerini kitle hareketine dönüştürerek, devlete karşı bir isyan oluşturmaktır.²²

Kitle iletişim araçlarının sağladığı imkânlardan da yararlanan terörizm, yarattığı korku ve dehşet ile bir bakıma topluma, “benden yana mısın, değil misin?”, “benden değilsen düşmanımsın”, “düşmanımsan hedefimsin”, “senin yaşama hakkın yoktur” şeklinde belirtilebilecek “taraf olma” çağrısında bulunmaktadır. Terörizm, bu dramatik çağrılar ile insanlara tarafsız olma hakkını yasaklamakta, onların zihinsel ve duygusal masumiyetini yok etmekte, şiddet ortamına çekmekte ve toplumun şiddet yoluyla siyasallaşmasına, kutuplaşmasına yol açmaktadır.²³

Terörün temel amacı, terör eylemlerinin gerçekleştirilmesi yoluyla toplumda korku kültürünün egemen olması ve psikolojik şiddetin toplum geneline yayılıp sürekli kılınması çerçevesinde özetlenebilir. Terör eylemlerinin bu temel amaç doğrultusundaki diğer amaçları şu şekilde sıralanabilir.²⁴

- Varlığından haberdar etme,
- Sesini duyurma ve gücünü gösterme,
- Taraftarlarına ve işbirlikçilerine moral sağlama,
- Kendinden yana olmayanları korkutma ve sindirme,
- Mevcut yönetimin otoritesini sarsma,
- Devleti halka baskı oluşturmaya zorlama,
- Örgüt üyelerini eğitme,
- Örgüt üyeleri üzerinde otorite kurma ve disiplin sağlama,
- Karmaşa yaratarak ilgi uyandırma ve dikkat çekme.

²² Hamide Zafer, **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1999, s. 96.

²³ Adıyaman Emniyet Müdürlüğü, “Terörün Temel Amacı”, (Çevrimiçi: http://www.adiyaman.pol.tr/index.php?option=com_content...id.., Erişim: 21.10.2011).

Terör örgütlerinin amaçları; sosyo-kültürel, siyasi, ekonomik ve psikolojik olmak üzere dört başlık altında toplanabilir.²⁵

- **Sosyo-Kültürel Amaçları:** Toplumlarda farklı kültürel altyapı ve dünya görüşüne sahip grupların karşı karşıya getirilerek etnik yapının istismarı, zaman içinde teröre kaynak teşkil etmektedir. Yapay veya doğal, oluşan etnik yapı teröre kaynak teşkil ettiğinde bu unsura karşı, toplumda zamanla oluşmaya başlayan tepkiler, yavaş yavaş dışa vurulmaktadır. Terör eylemleri sonucu açığa çıkan toplumsal duyarlılık, toplumun, terörün kaynağını teşkil eden unsura karşı ayırım gözetmeksizin, bilinçsiz bir şekilde tepki duyması sonucunu doğurmaktadır. Böylece muhtemel bir iç çatışmanın ilk sinyalleri de verilmeye başlanmış olmaktadır.
- **Ekonomik Amaçları:** Terörle mücadelenin oldukça yüklü bir maliyetinin bulunması, zaten kıt kaynaklara sahip ülkelerin, ülkenin gelişimi ve ekonomisine yönelik harcaması gereken paraları terörle mücadele alanına kaydırma zorunluluğu, terörün bir amacının da, ekonomik açıdan ülkenin kaynaklarının verimli alanlarda kullanılmasını engellemek olduğu, gerçeğini ortaya çıkartmaktadır. Terör örgütlerinin eylem stratejileri arasında ekonomik hedeflerin bulunması, bu alandaki eylemler ile mevcut rejimin tıkanmasını sağlayarak halkın daha fazla tepki göstermesine zemin hazırlamak ve böylece devrimci bilince sahip olmalarını hızlandırmak şeklindeki yaklaşımları konuya açıklık getirmektedir.
- **Siyasal Amaçları:** Bilinen yaklaşımlar çerçevesinde terörizmin amacı, hedef alınan rejimi, sistemi, şiddet yolu ile yıkarak, yerine kendi ideolojileri doğrultusunda yeni bir yönetim tesis etmektir. Bu yaklaşım terör olaylarının

²⁴ Mine Saran, Selin Bitirim, “Terörle Mücadelede Sosyal Pazarlama ve İletişim Stratejileri”, **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, 2010, s. 92.

²⁵ Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü, “Terörist Faaliyetlerin Amacı”, (Çevrimiçi: <http://www.diyarbakir.pol.tr/ver2.0/devami.asp?id=92>, Erişim: 21.08.2011); Emniyet Genel Müdürlüğü, “Terörizmin Amacı”, (Çevrimiçi: <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, Erişim: 11.08.2011).

hukuki davalarında açık bir şekilde belirtilmektedir. Terör örgütleri, savundukları ideolojiye bağlı olarak, haksızlık ve zulüm olarak gördükleri yönetim ve yöneticileri bertaraf etmeyi, böylece daha mutlu ve adaletli bir hayat tarzını amaç edindiklerini ileri sürmektedirler.

- **Psikolojik Amaçları:** Terör örgütlerinin hedef gözetmeksizin şiddet eylemlerinde bulunması toplumun genel huzur ve refahını zedelemekte, bir korku ağı oluşturmaktadır. Böylece toplumun devlete olan güveni sarsılmaktadır. Amacı zaten devletin halkın önündeki otoritesini zayıflatmak olan terör örgütleri, korku, şiddet ve tehdit yöntemlerini kullanarak halkı baskı altına almaktadır. Baskı altında olan toplumun gözünde devletin güvenilirliği giderek azalır. Sürekli terör baskısı altında ezilen halk, terör örgütlerine çeşitli tepkiler vermektedir. Bu tepkiler bazen çok sert olmakta, bazen de tepkisizliği doğurmaktadır. Böyle bir ortamda ne yapacağını tam olarak kestiremeyen halk, çok farklı tepkiler verebildiğinden kargaşa ortaya çıkmaktadır.

1.1.4. Terörün Nedenleri

Terörizm, devlet ve otoriteler tarafından tesis edilen ve korunan insanların fizyolojik ihtiyaçlarından sonra gelen en önemli ihtiyaç olan güvenlik ihtiyacının karşılandığı ortamı hedefler. Düzeni tesis eden otorite zaman zaman toplumu oluşturan bireylerin ihtiyaçlarını bütünüyle karşılamada yetersiz kalabilir. Genel kural ve yapının bazen kişilerin ihtiyaçları ile çelişki içine düşmesi, ihtiyaç ve duyguları tam olarak tatmin edilemeyen kişileri ortaya çıkartmaktadır. Bu da, otoriteye ve kurulu düzene karşı tavır alınmasına kadar varan, farklı seviyede tepkiye dayalı sonuçlar doğurmaktadır. Bu tavır, bazen şiddet eylemlerine ve daha ileri aşamasında, terör eylemlerine kadar uzanmaktadır. Adalet anlayışının zaafa uğraması, hoşnutsuz grupların alternatif adalet arayışlarını gündeme getirmekte ve dolayısıyla da teröre zemin oluşturmaktadır. Terörün ortaya çıkışı toplumun sosyo-ekonomik şartlarıyla ilişkili olmasına rağmen, her zaman bu ilişkiye bağlı olarak devam etmemektedir. Mevcut siyasal yapıdaki, adalet, eğitim ve benzeri bazı eksikliklerin neden olduğu terör faaliyetleri, bir süre sonra bazı

güçlerin kontrolüne girmekte veya bir takım çevrelerce suni bir şekilde, istismara açık sorunlar üzerine bina edilmektedir.²⁶

Terörün ortaya çıkmasını sağlayan temel nedenler; ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel nedenler²⁷ olarak sıralamak mümkündür:

- **Ekonomik Nedenler:** Toplumun ortalama gelir seviyesinin çok düşük ve gelir dağılımının dengesiz olması, gelir dağılımı adaletsizliğinin sınıflaşmaya yol açması, gizli ve açık işsizlik oranının giderek yükselmesi, ekonomik yönden dışa bağımlılık, ekonomik kurumların yetersizliği, toplu grevlerin ve lokavt uygulamalarının baş göstermesi, toplu işten çıkarmaların artışı, işçi sendikalarının ideolojik açıdan kamplaşması, devletin ekonomi üzerindeki kontrolünü kaybetmesi, kronik enflasyonun ortaya çıkması ve kontrole alınamaması, dış borçların artması nedeniyle ülke üzerindeki dış baskıların yoğunlaşması, teröre neden olan ekonomik faktörler olarak sıralanabilir.²⁸
- **Sosyo-Kültürel Nedenler:** Terörizmin sosyal ve toplumsal nedenleri her topluma göre farklı özellikler taşısa da yine de ortak bazı özellikler bulunmaktadır. Toplumdaki eğitim, ulusal birlik ve beraberlik bilinci, bazı insanların toplumun temel değerlerine bakışının farklılığı, devlete karşı vatandaşlık yükümlülüklerinin bilinci gibi temel değerlerin eğitim sürecinde ve aile ortamında tam olarak verilememesi gibi nedenler, terör fikri ortamının gelişmesine katkı sağlamaktadır.²⁹ Göç, gecekondulaşma, hızlı nüfus artışı, moral değerlerin zayıflaması gibi sosyo-kültürel nedenler, beraberinde ürettiği sorunlar terör örgütlerinin faaliyet alanlarını genişletmiş, ezilmişlik, dışlanmışlık ve hizmetin az gelişi gibi gerekçeleri istismar ederek, özellikle gençleri saflarına çekmeyi başarmaktadır.³⁰

²⁶ Serdar Öztürk, Kamil Çelik, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, **Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, 2009, s. 90-91.

²⁷ İhsan Bal, “Sonuç”, **Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler**, (Derleyen: İhsan Bal), USAK Yayınları, Ankara, 2006, s. 367.

²⁸ TBB (Türkiye Barolar Birliği), **Türkiye ve Terörizm (Rapor)**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2006, s. 177.

²⁹ Zeki Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010, s. 36.

³⁰ Öztürk, Çelik, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, s. 92.

- **Siyasi Nedenler:** Terörün siyasal yönü, bir inancın, ideolojinin ya da ortak bir kimliğin çatışmacı dışa vurumu veya siyasi bir amaca yönelik benzer taleplere sahip, ortak bir kimliği paylaşan kişilerin örgütlenmesi ve şiddete başvurmalarını içerir. Kendilerini savaş içinde gören teröristlerin uğrunda savaşacakları bir ideolojinin bulunması gerekmektedir. Örgüt içinde verilen ideolojik eğitim, kişilerin örgüte girmesinden ziyade örgütte kalmasında etkin rol oynamaktadır.³¹ Dünya genelinde farklı siyasi akımların olduğu ve bu akımlar içerisinde faaliyet gösteren bireylerin olduğu açıktır. Terör örgütlerinin en çok kullandıkları argüman şüphesiz mevcut siyasi akımlara bir alternatif olduklarını savunmaları veya hakkını savundukları halkların siyasi haklarının gasp edildiği propagandasıdır. Bu realiteyle birlikte öner sürülen konular arasında; siyaset alanının darlığı, siyasi kültürün daha çok kavgaya dayanması, siyasi partilerin vaatlerini yerine getirmemesi, merkeziyetçi katı bürokratik yapı, toplumda tartışılan konulara sürekli statükocu yaklaşılması, korku kültürü üzerinden hareket edilmesi, insanların kendilerini rahat ifade edememesi ve demokratik kültürün zayıflığı gibi nedenleri sayılabilir.³²

1.1.5 Terörizmin Tarihsel Gelişimi

Terminoloji yeni olmakla beraber, terör eylemlerinin tarihi, insanlık kadar eskidir: Yahudi tarihindeki Zelotes'ler, Ortaçağ İslam tarihindeki İsmaili - Haşaşinler ve Hindu Thug tarikatı de eski terör örgütleri olarak nitelendirilmektedir.³³

Terörizmi uluslararası ilişkilerin üçüncü ayağı siyasî tarih açısından ele alacak olursak, bunu Habil'in kardeşi Kabil'i öldürmesine kadar götürmek mümkündür. Alamut Kalesi'nde Hasan Sabbah'ın yaptıklarından da bahsedilebilir. Tarih son derece etkili terör olayları ile doludur. Bunların en etkililerinden birisi de Avusturya İmparatorluğu Veliahtı Arşidük Franz Ferdinand'ın Bosna'da öldürülmesidir. İslam tarihinde de

³¹ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 33.

³² Öztürk, Çelik, "Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri", s. 92.

³³ Öktem, "Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri", s. 133.

terörün çok önemli bir yeri olmuştur. Hz. Ali'nin öldürülmesi İslâm dininin mezheplere bölünmesine yol açmıştır.³⁴

Bilinen terörist hareketlerin en eski örneklerinden biri, SCARİİ hareketidir. SCARİİ Filistin'de (M.Ö. 73–66) yüksek düzeyde örgütlenmiş kişilerden kurulu bir dinsel tarikatır. Bu tarikatın faaliyetlerini anlatan kaynaklara göre, SCARİİ'ler katı kurallara bağlı olmayan taktikler kullanmakta, düşmanlarına gündüz ve özellikle kalabalık tatil günlerinde saldırmaktadır. SCARİİ'lerin saldırılarında en çok kullandığı silah türü “sica” adı verilen ve ceket içinde saklanan küçük bir hançerdir. SCARİİ grubu elemanları yaptıkları cinayetleri bir nevi sanat olarak kabul etmekteydi.³⁵

Terörizm litaretiründe, Fransız İhtilali'nin bir dönüm noktası olarak yorumlandığı görülmektedir. Hemen hemen bütün yazarlar modern terörizmin Fransız İhtilali sonrası doğduğunu kabul etmektedir.³⁶

1789 Fransız Devrimini izleyen 1793 Konvansiyon döneminde jakoben yönetimce uygulanan sistematik şiddet politikası, siyaset ve hukuk alanlarında “terörizm” kavramının doğmasına yol açmıştır. Terörün vatanperverlikle eşanlamlı tutulduğu bu dönem boyunca, binlerce Fransız giyotinle idam edilmiş ve binlercesi de hapsedilerek işkenceden geçirilmiştir. Terör dönemi sona erdiğinde, bu kelime artık utanç ve rezaleti çağrıştırır bir konuma gelmiştir.³⁷

Ayrıca, Borgia'lar dönemine İtalya'da, Cromwell döneminde İngiltere'de ve Devrim sırasında Rusya'da gerçekleştirilen sistematik şiddet uygulamaları, devlet terörünün tarihi örnekleri sayılmaktadır. Çağdaş terörizm, geçmişin siyasi şiddet uygulamalarının günümüz şartlarına ve imkânlarına uyarlanmış bir görünümünden başka bir şey değildir.

³⁴ Başeren, “Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler”, s. 58.

³⁵ Gürol Korkmaz, **Terör ve Medya İlişkisi**, EGM Yayınları, Ankara, 1999, s. 20.

³⁶ Korkmaz, **Terör ve Medya İlişkisi**, s. 22.

³⁷ Murat Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: XI, Sayı: 1-2, 2007, s. 1051.

Bununla beraber, iletişim ve silah teknolojilerinde gerçekleşen yenilikler, terörizmin boyutunu öngörülemeyen bir düzeye taşımıştır.³⁸

19. yüzyıl ortalarındaki Rusya’da sol- kanat hareketler günümüz sistematize terörizminin izlerini bulduğumuz örneklerdir. Hükümetleri ve sosyal müesseseleri yıkmak için kişisel ve kolektif şiddeti kullanmanın en hareketli savunucuları paradoks bir şekilde 19. Yüzyılın ikinci yarsındaki “Rus Anarşistleri” olmuştur.³⁹

20. yüzyıldan itibaren terörizm, sadece milli düzeyde değil, uluslararası düzeyde de sarsıcı bir boyut kazanmış ve hatta siyasi gelişmeleri belirleyici rol oynamıştır.⁴⁰

II. Dünya Savaşı’nı izleyen dönemde terörizm önem ve yoğunluk kazanmaya başlamıştır. II. Dünya Savaşı sonucunda Almanya, Fransa ve İngiltere gibi eski “Düvel-i muazzama” bitkin düşerek sahneyi savaşın asıl galiplerine bırakmış; uluslararası siyaset böylece Avrupa merkezli olmaktan çıkarak dünya ölçeğinde iki kutbun çatışma alanına dönüşmüştür.⁴¹

Daha önceleri teröristler siyasal amaçlarına ulaşmak için öldürücü ama nispeten sınırlı silahlar kullanan fırsatçılarken, 21. yüzyılın teröristler tarafından tahrip gücü yüksek silahların kullanılacağı bir “süper terörizm” çağı olabileceği üzerinde durulmaktadır.⁴²

1990’lı yıllarla birlikte terörist faaliyetlerin yöntem ve boyutlarındaki belirgin değişim dikkat çekmektedir. İçerisinde çok fazla insanın bulunduğu yerleri hedef alan eylemler, tahrip gücü çok yüksek bombaların kullanıldığı ve dini ya da etnik sebeplerle vahşi katliamların gerçekleştiği bir yapıya bürünmüştür.⁴³

³⁸ Öktem, “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri”, s. 133.

³⁹ Korkmaz, “Terör ve Medya İlişkisi”, s. 23.

⁴⁰ Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, s. 1053.

⁴¹ Saraçlı “Uluslararası Hukukta Terörizm”, s. 1053.

⁴² Serhan Yalçiner, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 4, 2006, s. 100.

⁴³ Yalçiner “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, s. 101.

20. yüzyılın sonlarına kadar terörist eylemlerin hedefi genellikle devlet adamlarıydı. 1914'te gerçekleşen ve 1. Dünya Savaşı'nın da kıvılcımı olan Ferdinand'ın öldürülmesi, Fransız Dışişleri Bakanı Louis Barthou ve Yugoslavya Kralı Aleksandr'ın 1934 yılında Marsilya'da öldürülmesi ve ABD Başkanı John F. Kennedy'den Hindistan Başbakanı Indira Gandhi'ye kadar daha pek çok devlet adamının hayatını kaybettiği suikastlar, 20. yüzyıl terörizminin karakteristiğini yansıtmaktadır.⁴⁴

Günümüzde terörizm, özellikle 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'deki Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a düzenlenen saldırılardan sonra üzerinde en çok konuşulan, tartışılan ve çözüm yolları üretilmeye çalışılan sorunlardan biri haline gelmiştir.⁴⁵

Terörizm özellikle son 50 yılda kaydettiği gelişmeler itibarıyla incelenmelidir. Bir başka ifadeyle bugünkü siyasal sistem açısından tesirleri dikkate alındığında konu, son 50 yıl içinde incelenebilir.⁴⁶

1.1.6. Terör Örgütü - Organize Suç Örgütleri İlişkisi

Organize suç terör ilişkisinde; bedeli karşılığında uluslar arası suç örgütleri, teröristler için silah temini veya yasa dışı seyahatlerinin kolaylaştırılması gibi özel hizmet sağlamaktadırlar. Terörizmin Finansmanının önlenmesine yönelik konseptin bir boyutunu da, terörizmle mücadele eden kuruluşların ve uzmanların, terör ve organize suç bağlantılarının ortaya konulmasına yönelik faaliyetler ortaya koymaktadır.⁴⁷

“Organize suç” terimi; ilk kez 1920' li yıllarda, ABD' de sosyal, ekonomik, hukuki ve siyasi açıdan yeni bir fenomeni tanımlamak için kullanılmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren ise “Mafya” ve “organize suç örgütleri” terimleri eş anlamlı olarak kullanılmaya başlanılmıştır. Ancak, organize suç terimi aslında mafyayı da içine alan mafyadan daha geniş bir anlam ve içeriği olan olgudur. Bu haliyle organize suç; yasadışı suç

⁴⁴ Yalçınır “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, s. 102.

⁴⁵ Necati Alkan, “Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesi”, **Aylık Strateji ve Analiz E- Dergisi**, Sayı: 9, Ekim 2003, s. 1.

⁴⁶ Başeren, “**Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler**”, s. 58.

⁴⁷ Önder Yücebaş, **Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011, s. 178.

organizasyonlarının yanında beyaz yaka suçları ve yasal şirketlerce işlenen vergi ve çevre suçlarını da içine almaktadır. İkisi arasında bir karşılaştırma yapıldığında; mafyanın organize suçlar içinde daha az sayıda olan geniş ve süreklilik arz eden suç organizasyonları olduğu, birçok suç alanında faaliyet gösterdiği ve yasal ekonominin dışında politik hayata da etki ettiğini söylememiz mümkündür.⁴⁸

Yapılan uluslar arası çalışmalarda, organize suç örgütlerinin ortaya çıkış sebepleri olarak; ideolojik yapılanmalar, siyasi otorite boşluğu, hukuki eksiklikler, ekonomik istikrarsızlık, işsizlik, göç, rüşvet, eğitimsizlik, lüks yaşama ve kolay para kazanma arzusu, yazılı ve görsel medyada yayınlanan özendirici yayınlar sayılmaktadır.⁴⁹

Yıllık toplam 1 trilyon ABD doları olarak kabul edilen suç gelirlerinin varlığı ve bunun yaklaşık yarısını oluşturduğu kabul edilen uyuşturucu madde kaçakçılığı geliri göz önüne alındığında, organize suç örgütleri ile terörizm arasındaki ilişki özellikle uyuşturucu madde kaçakçılığındaki irtibatları açısından son derece önemli olmaktadır.⁵⁰

Organize suç örgütleri ile terör örgütlerinin farkları, benzerlikleri ve ilişki alanları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- a. Organize Suç ve Terör Örgütlerinin Benzerlikleri:** Terör tamamıyla organize suç şeklidir ve suçların işlenmesinde zaman zaman bir işbirliğinden ve etkileşimden bahsetmek mümkündür. Bu bağlamda, geleneksel organize suç yapılanması ile benzer birçok tarafı bulunmaktadır.⁵¹

Terör suçlarıyla sıradan suçlar bazen örtüşmekte, faaliyetlerini finanse etmek için siyasi teröristler, adam kaçırma, şantaj gibi yöntemleri de kullanmaktadır.

⁴⁸ Tulga Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, s. 68.

⁴⁹ KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2009 Faaliyet Raporu**, Ankara, 2009, s. 97.

⁵⁰ Yücebaş, **Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı**, s. 178.

⁵¹ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 71.

İrlanda ve İspanya’da ki terörist hareketlerin finansmanının büyük bölümü, Mafyanın İtalya da yaptığı gibi, şantaj ve haraç yoluyla sağlanmaktadır.⁵²

Her ikisinde “Şiddet” kullanır, daha çok sivil halkın mağduriyetine neden olur ve korku yaymak her iki grubunda karakteristik özelliğini teşkil eder.⁵³

Teröristlerle organize suçluların aynı çizgide görünmeleri şaşırtıcı değildir. Çünkü bunlar, sonuçta aynı hapisanelere gönderildiklerinden, doğal olarak hapisteki vakitlerini fikir alış verişiyle geçirmekte, çıktıklarında da güçlerini birleştirmektedirler. Hapishaneler, örgütlü suçlu-terörist ilişkisinde kilit bir bağ vazifesi görmektedir ve bu suçlular için ortak bir karargâh olmaktadır.⁵⁴

Bütün bunların yanında her iki grubunda hükümet ve halkla ilişkiler programı olduğu gibi, günümüz organize suç ve terör grupları tamamıyla mali açıdan dış desteğe bağlıdır.⁵⁵

b. Organize Suç ve Terör Örgütlerinin Farklılıkları: Her şeyden önce terörist gruplar genellikle ideolojik ve politik sebepler ile hareket etmekte iken, suç örgütleri çıkar amaçlıdır. Öncelikle parasal kazancın peşinde olan uyuşturucu kaçakçıları ve organize suç gruplarının tersine terör örgütlerinin; tanınmak, ideolojilerini yaymak, toplumu ya da rejimi tahrip etmek ve basitçe korku ve baskı yaymak gibi finansal olmayan amaçları vardır.⁵⁶

Mafya, infazlarını en kısa ve en ucuz, genellikle dikkat çekmeyen yöntemlerle gerçekleştirir ve cinayet son çaredir. Terör örgütleri ise dalgalanma yaratıcı eylemlerinde tam tersi düşünce ve davranış içindedirler. Mafya kendine özgü kuralları olan, adeta bir yasa kuruluşu sayılıp algılanması nedeniyle, kendi kurallarına uyulmasını temin edecek ceza sistemini de oluşturmuş bir tür şirket

⁵² Yücebaş, *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*, s. 181.

⁵³ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s.72.

⁵⁴ Yücebaş, *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*, s. 182.

⁵⁵ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 72.

⁵⁶ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 73.

gibidir. Terör örgütlerinin gerek algılanmasında gerekse uygulamalarındaki kurallarında, benzer bir eşgüdüm ve istikrar bulunmamaktadır.⁵⁷

Organize suç örgütleri, terör örgütleri gibi devlet düşmanı olarak örgütlenmezler. Onların var olan düzeni yıkmak gibi bir amacı yoktur. Aksine var olan düzenden yanadırlar. Çünkü bu tip suçlar düzenin boşluklarında kendine yaşam alanı bulur. Devlet bu örgütleri yasadışı ilan ettikçe, onlar devlete daha fazla yaklaşıp, kendilerini yasal göstermeye çalışırlar. Bu bağlamda terörist grupların basının ilgisini çekmek gibi arzusu olduğu halde, organize suç gruplarının böyle bir arzusu yoktur.⁵⁸

Mafya suçlarında masum insanların zarar görmesi tesadüf iken, terör korkunç saldırıları kitleler üzerine yönlendirmektedir.⁵⁹

c. Organize Suç ve Terör Örgütlerinin İlişki Alanları: Her siyasi faaliyet bir ideolojiye veya bir programa ihtiyaç duyarken, bu programın arkasında da mali gücün gerekli olduğu ve bu mali gücü ise organize suç örgütlerinin hazır edebileceği düşünülebilir.⁶⁰

Para doğal bir çekim merkezidir. Teröristleri çeker, suçlularda daima onu ararlar. Para ve onu elde etme yolları daima bu iki örgütü bir araya getirir. Terör örgütleri hazırlık ve planlama için büyük mali kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle terörün finansmanı yeni kaynaklara ihtiyaç göstermektedir. Bunun gerçekleştirilmesi ise ancak; diğer uluslar arası suç örgütleri ile ilişkiler kurması halinde mümkün olabilmekte ve narkotik trafiği vazgeçilmez yol haline gelebilmektedir. Günümüzde sınırı aşan organize suç örgütleri ve uluslar arası terör; örgütsel ve operasyon el karakterlerini artan bir şekilde bir araya getirmekte ve bazen biri diğerinin ortağı haline gelmektedir.⁶¹

⁵⁷ Yücebaş, *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*, s. 181.

⁵⁸ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 73.

⁵⁹ Yücebaş, *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*, s. 181.

⁶⁰ Yücebaş, *Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı*, s. 182.

⁶¹ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 73-74.

Pakistan’a bakıldığında uyuşturucu mafyası ve bölgenin yasadışı ekonomisi, Taliban’a destek vermekte, onlarca yıl süren savaştan geriye kalan büyük miktarlardaki silahların yanında, bölge içinde gittikçe gelişen karaborsa aracılığıyla bu maddi kaynaklar, çok çeşitli öldürücü silahların satın alınmasına da imkân sağlamaktadır.⁶²

1.2. TERÖRİZMİN TÜRLERİ

Terörizm eylemleri çok farklı amaçlar, hedefler, ideolojiler taşımakta ve çok değişik coğrafyalarda ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan terörizmin sınıflandırılması konusu oldukça farklılık göstermekte ve genel kabul görmüş bir sistematüğın kullanılması mümkün olmamaktadır.⁶³

Terörizm; ulusal terörizm, uluslararası terörizm, uluslarötesi terörizm, devlet terörizmi, devlet destekli terörizm, etnik terörizm ve siber terörizm başlıkları altında sınıflandırabilir.

1.2.1. Ulusal Terörizm

Ulusal terörizm, tek bir devlet içinde sınırlı kalan yabancı bir unsur, ilişki veya katılımın söz konusu olmadığı sistematik şiddettir. Bu yönü ile ulusal terörizm, uluslarötesi terörizme çok benzerdir. Bu ikisi arasındaki en önemli farklılık ulusal teröristlerin eylemlerini bir ulusun vatandaşlarına karşı yöneltmeleridir. Uluslarötesi terörizm gibi ülke içi terörizm de herhangi bir hükümet tarafından doğrudan desteklenmez. Ancak, tarihsel olarak ülke içi terörizmi saf bir durumda bulmak çok zordur. Böyle bir durum ancak teorik olarak mümkündür.⁶⁴

⁶² Yücebaş, **Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı**, s.183

⁶³ Murat Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: XI, Sayı: 1-2, 2007, s. 1056.

⁶⁴ Fatma Taşdemir, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, USAK Yayınları, 2006, Ankara, s. 34.

Devletin ülkesi içinde gerçekleşen ve uluslararası bir nitelik taşımayan ulusal terörizm devletin hukukî düzenini hedef almaktadır. Dolayısıyla bu devletin yargı yetkisi içinde yer alan cezai nitelikte bir eylemdir. Terörist eylemi gerçekleştiren birey veya gruplar da adi suçlu statüsündedirler. Bu tür terörizmi önlemek ve sorumlularını cezalandırmak her devletin kendi iç meselesi olup devletler evrensel hukuk kurallarına bağlı kalarak diğer organize suçlar gibi terörizmle mücadele etme hakkına sahiptir.⁶⁵

1.2.2. Uluslararası Terörizm

Uluslararası terörizm hiç kuskusuz 20. yüzyıla özgü bir olgu olarak değerlendirilemez. İlk örnekleri incelendiğinde, M.S. 66-73 yılları arasında Roma yönetimine karşı faaliyet gösteren ve kurbanlarını ılımlı Yahudiler arasından seçen bağınaz bir Yahudi fraksiyonuna kadar uzanabilecek bir tarihçe söz konusudur.⁶⁶

Günümüzde, uluslararası terörizm kavramının bildik anlamının çok ötesinde bir mahiyet kazandığı görülmektedir. Uluslararası terör olgusu, gerek kullandığı araçlar ve gerekse hedeflediği amaçları itibariyle geçmişe nazaran çok daha tehlikeli bir hâl almıştır. Öte yandan, salt birtakım siyasal güdülerle gerçekleştirilen bir olay olmaktan da çıkan uluslararası terörizm, giderek şekil değiştirmiş ve diğer organize suç biçimleri ile iç içe geçmiştir. Dolayısıyla, giderek daha da “uluslararasılaşan” ve hatta “küreselleşen” bir suç biçimi olarak uluslararası terörizm, sınır tanımaksızın ve ayırt etmeksizin tüm dünya uluslarını tehdit eder bir hâl almıştır.⁶⁷

Uluslararası terörizm Uluslararası Hukukun ilgi alanına giren bir Uluslararası Hukuk meselesidir. Uluslararası terörist eylemler, uluslararası diplomasi ya da savaş kurallarının kabul edilen normları dışında kalan şiddet eylemleridir. Bu meyanda bir tanım vermek gerekirse uluslararası terörizm, Uluslararası Hukukun temsil ettiği

⁶⁵ Ahmet Hamdi Topal, “Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Ceza Mahkemesi”, **Uluslararası Hukuk ve Politika**, Cilt: 1, No: 3, 2005, s. 55.

⁶⁶ Yalçın, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslar arası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, s. 100.

⁶⁷ Sezgin Kaya, “INTERPOL, EUROPOL ve Uluslararası Terörizm”, **Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Yıl: 1, Sayı: 2, Aralık 2005, s. 31.

değerlere yönelik bir mücadeledir. Bir başka tanım vermek gerekirse, uluslararası terörizm “Bir yabancı ülke veya kuruluşun desteği ile yürütülen ve/veya bir yabancı ülke vatandaşlarına, kurumlarına ya da hükümetlerine karşı yöneltilen terörizmdir.” Bu tanımdan yola çıkarak uluslararası terörizm, bir yabancı ülke vatandaşlarına, kurumlarına ya da hükümetlerine karşı yöneltilen doğrudan terörist eylemleri kapsayabileceği gibi uluslararası boyutun daha dolaylı bir şekil aldığı terörizmi de içerebilmektedir.⁶⁸

Her devlet, uluslararası terörizmin tanımını, kendi siyasi bakış açısına göre değerlendirmektedir. Buna göre her devlet uluslararası terör eylemlerini tanımlarken, kendisini hedef alan eylemleri içine alacak şekilde ve halen gelen veya gelebilecek iç ve dış düşmanlarının olası eylemlerini, uluslararası hukuka göre hukuk dışı saymak istemektedirler. Bundan başka her devlet, herhangi bir biçimde egemenliklerini olumsuz yönde etkiyebilecek tanımlardan uzak durmaya çalışmaktadır.⁶⁹

Birden fazla ülkenin topraklarını veya vatandaşlarını içeren terörizm uluslararasıdır. Mesela, bir ülkenin teröristlerinin başka bir ülkenin diplomatlarını, yöneticilerini veya işadamlarını şu veya bu ülke ile temasları var diye öldürmeleri, uluslararası sefer halindeki uçaklara saldırımları veya onları başka ülkelere uçmaya zorlamaları, uluslararası terörizmdir. Teröristlerin kendi ülkelerinde kendi yurttaşlarına veya hükümetlerin kendi uyruklarına karşı şiddet kullanımı, uluslararası terörizm kapsamına girmez. Uluslararası terörizm, ulusal sisteme karşı sistem dışından yöneltilen bir şiddet veya şiddet yüklü tehdit eylemidir. Ulusal sınırların dışına taşan bir tehdit olgusunu içerir. Bu anlamda, uluslararası etkileri ve yansımaları vardır. Uluslararası ilişkileri etkiler. Uluslararası terörizm, benimsenmiş uluslararası diplomasi ve savaş kurallarını dışlayan eylemler bütünüdür. Dolayısıyla, bu tür terörizm ulusal sınırları aştığı için, uluslararası hukuk kurallarının ve ortak ve siyasal, savunma önlemlerinin konusudur.⁷⁰

⁶⁸ Taşdemir, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, s. 44.

⁶⁹ Döner, “Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm”, s. 14.

⁷⁰ Doğu Ergil, “Uluslararası Terörizm”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 47, Sayı: 3, 1992, s. 140.

Modern teknolojinin tüm imkanlarını kullanan, faaliyet alanı ulusal sınırları aşarak tüm dünyaya yayan, insan hayatını, ekonomik yaşamı, siyasi istikrarı ve uluslararası ilişkileri etkileyebilme gücü kazanan uluslararası terörizm, yönelttiği tehdit ve buna karşı verilen cevaplar bakımından ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde önemli etkileri olan uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Özellikle 11 Eylül eylemleri, terörizm tehdidinin belli bir devlet ya da bölgeyle sınırlı olmadığını göstermiştir.⁷¹

Uluslararası gerçekler ışığında, uluslararası boyut daha dolaylı bir şekil almaktadır. Şöyle ki; bir terörist grup yabancı ülkelere nakit para, silah, lojistik destek ya da siyasi destek temin etmeye çalışabilmekte; terör örgütünün mensupları ve liderleri ülke dışında güvenli bölgeler bulabilmekte ya da dost yabancı devletler ve terörist gruplarla işbirliği tesis edebilmektedir. Devlet desteği uluslararası terörizm için bir ön koşul teşkil etmemektedir. Bu çerçevede uluslararası terörizmi devlet destekli uluslararası terörizm ve devlet destekli olmayan uluslararası terörizm olarak sınıflandırmak mümkündür. Devletlerin terörizme karışma düzeyleri ve türleri bundan zarar gören devletlere açık hukuksal çareleri belirleyen esaslı faktör olması nedeniyle bu tasnif önem taşımaktadır. Bu çerçevede terörist örgütlerle devlet arasındaki ilişkinin açık bir şekilde ortaya konması gerekmektedir.⁷²

⁷¹ Topal, “Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Ceza Mahkemesi”, s. 78.

Tablo 2: Dünyadaki Terör Olayları (2006–2010)

	2006	2007	2008	2009	2010
Dünya çapında saldırılar	14,371	14,414	11,662	10,969	11,604
En az 1 ölüm, yaralanma ya da adam kaçırma ile sonuçlanan saldırılar	11,258	11,085	8,358	7,874	8,249
En az 10 kişinin ölümüyle sonuçlanan saldırılar	295	353	234	236	192
En az 1 kişinin ölümüyle sonuçlanan saldırılar	7,393	7,229	5,040	4,761	4,702
Sadece 1 kişinin ölümüyle sonuçlanan saldırılar	4,117	3,982	2,870	2,695	2,690
Hiç kimsenin ölümüyle sonuçlanmayan saldırılar	6,978	7,185	6,622	6,208	6,902
En az 1 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan saldırılar	5,771	6,230	4,829	4,530	4,715
En az 1 kişinin kaçırılmasıyla sonuçlanan saldırılar	1,343	1,156	946	882	1,116
Dünya çapında terör sonucu öldürülen, yaralanan ya da kaçırılan kişi sayısı	74,695	71,795	54,263	58,711	49,901
Dünya çapında terör sonucu öldürülen insanlar	20,487	22,719	15,708	15,310	13,186
Dünya çapında terör sonucu yaralanan insanlar	38,413	44,095	33,885	32,651	30,665
Dünya çapında terör sonucu kaçırılan insanlar	15,795	4,981	4,670	10,750	6,050

Kaynak: United States Department of State Office of the Coordinator for Counterterrorism, **Country Reports on Terrorism 2010**, August 2011, s. 251.

1.2.3. Uluslararası Terörizm

Devlet dışı aktörlerin uluslararası düzeyde şiddet eylemlerine karışması, uluslararası terörizm olarak adlandırılmaktadır.⁷³

⁷² Taşdemir, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, s. 44-45.

⁷³ Taşdemir, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, s. 35.

Küreselleşme süreci ile birlikte devlet-dışı aktörlerin uluslararası ilişkilerde daha fazla rol almaları beraberinde, özellikle 1970’li yıllarda, bu aktörlerin uluslararası düzeydeki şiddet eylemlerine karışmaları gerçeğini de getirmiş ve bu gerçeklik “uluslarötesi terörizm” kavramı ile ifade edilmiştir. Buna göre uluslarötesi terörizm, herhangi bir şekilde devletin bir müdahalesi olmaksızın, devlet-dışı aktörler tarafından gerçekleştirilen terörist eylemleridir. Bu çerçevede uluslarötesi terörizmi, uluslararası terörizmden ayıran en önemli fark, terörist örgütler tarafından gerçekleştirilen operasyonların her hangi bir devlet tarafında yönetilmemesi ya da kontrol edilmemesidir.⁷⁴

1.2.4. Devlet Terörizmi

Devlet terörü, devlet destekli terörizmden farklı olarak devletin kendi vatandaşlarına uyguladığı sistematik yıldırma, tutuklama, öldürme ve diğer baskı araçlarıyla terör uygulaması ve insan hakları ve uluslararası insancıl kuralların, yoğun, yaygın ve sistematik bir şiddet kullanımı ile ihlal edilmesidir. Söz konusu suçlar, devlet politikasının bir parçası olarak işlenir ve bu nedenle terörizm olarak nitelendirilmez.⁷⁵

Devlet çıkarları doğrultusunda bir çatışma stratejisi olarak kullanılan devlet terörizmi, özellikle anti demokratik ülkelerde, devlet güvenliğinin ve kamu düzeninin korunması amacıyla, meydana gelen yönetim aleyhtarı hareketlerin yerel güvenlik güçleri dışında oluşturulmuş askeri birliklerce kontrol altına alınmasıdır.⁷⁶

Borgia’lar dönemine İtalya’da, Cromwell döneminde İngiltere’de ve Devrim sırasında Rusya’da gerçekleştirilen sistematik şiddet uygulamaları, devlet terörünün tarihi örnekleri sayılmaktadır.⁷⁷

⁷⁴ Saraçlı, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, s. 1057.

⁷⁵ Ahmet Hamdi Topal, **Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2004, s. 45-46.

⁷⁶ Serhan Yalçın, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 4, Güz 2006, s. 105.

⁷⁷ Öktem, “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri”, s. 133.

Devlet terörizmi, bir devletin kendi ülke sınırları içinde kendi vatandaşlarına karşı uyguladığı sistematik şiddet eylemlerinden oluşur.⁷⁸ Devlet terörü daha çok siyasî muhaliflere veya etnik bir gruba yöneliktir. Burada amaç söz konusu kişi veya grupları hükmü altına almak veya iç muhalefete rağmen rejimi devam ettirmektir. Bu amaçla gerektiğinde sosyal veya politik grubun toptan yok edilmesi de söz konusu olabilir. Uluslararası terörizmin aksine devletler işledikleri bu tür eylemlerin bilinmemesini tercih ederler. Kitlesel tutuklamalar, belirsiz bir süre göz altında tutma, sınır dışı etme, işkence, tecavüz, toplama kampları ve toplu idamlar devlet terörizminin uygulama şekillerine örnek verilebilir.⁷⁹

Birinci Dünya Savaşı sonrasında totaliter sistemlerin yarattığı devlet terörü Sovyetler Birliği, Almanya ve İtalya’da zirveye ulaşmıştır. Sovyetler Birliği’nde özellikle Lenin ve Stalin, İtalya’da Mussolini ve Almanya’da Hitler kendi vatandaşlarına karşı kapsamlı bir devlet terörü uygulamışlardır. Her üç ülkede de pek çok kişi etnik kimliklerinden veya politik görüşlerinden dolayı sistematik bir şekilde katliama maruz kalmış, sürgüne veya çalışma kamplarına gönderilmiştir.⁸⁰

En şiddetli devlet terörü ideolojik bir grubun totaliter devleti kontrol etmesi ve politik düşmanlarını yok etmeyi amaçladığı zaman ortaya çıkmaktadır. Örneğin, 1960’lı yıllarda Mao Zedong önderliğinde Çin’de gerçekleştirilen Kültür Devrimi ve 1970’li yıllarda Kamboçyalı diktatör Pol Pot rejimi her ne pahasına olursa olsun toplumu yeniden şekillendirmeye yönelik radikal teşebbüslerdir. Milyonlarca kişi öldürülmüş veya mal ve mülklerine el konulmuştur. Devlet terörizmi rejimle isyancılar arasında devam eden bir mücadelenin parçası ise çözümü daha zor olabilmektedir.⁸¹ Günümüzde Suriye’de yaşananlar da devlet terörizminin boyutlarını açıkça ortaya koymaktadır.

Özellikle baskıcı rejimler tarafından gerçekleştirilen devlet terörünün 20. yüzyıl boyunca 70 milyon kişinin ölümüne yol açtığı tahmin edilmektedir. Aynı dönemde

⁷⁸ Taşdemir, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, s. 34-35.

⁷⁹ Ahmet Hamdi Topal, “Uluslararası Hukukta Terörizmin Tanımlanması Sorunu”, **e-Akademi**, Sayı: 32, Ekim 2004, pag. 51.

⁸⁰ Topal, **Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma**, s. 46.

⁸¹ Topal, “Uluslararası Hukukta Terörizmin Tanımlanması Sorunu”, pag. 53.

ideolojik amaçlarla harekete geçen küçük gruplar tarafından gerçekleştirilen terörist eylemlerde ise 100.000 kişilik bir can kaybının olduğu belirtilmektedir. Devlet terörünün ne derece acımasız olduğunu açık bir şekilde gösteren bu rakamlar devletler ve bireyler arasındaki kuvvet dengesinden kaynaklanmaktadır.⁸²

Devlet terörü öncelikle insan haklarını ihlal etmektedir. İnsan hakları ile ilgili konular ise, artık ulusal yetki içinden çıkarılmış ve uluslararası yetki içinde değerlendirilmeye ve Nazi rejimi tarafından işlenen suçların insanlığa karşı suç şeklinde değerlendirilmesi örneğinde olduğu gibi insanlığa karşı suç kapsamında ele alınmaya başlanmıştır.⁸³

Devlet terörizminin en önemli kaynağını oluşturan totaliter rejimlerin büyük ölçüde ortadan kalkmasına rağmen, yaygın işkence olayları, değişik tipteki diktatörlüklerin varlıklarını sürdürebilmek için devlet terörizmini kullanmaya devam ettiklerini göstermektedir. Özellikle bu devletler iç siyasetlerinde olduğu kadar dış siyasetlerinde de terörizme başvurmaktadırlar. Sayısı azalsa da hala terörizme sponsorluk yapan devletler vardır. Bu tür desteğe sahip terörizm, daha yıkıcı olmakta önlenmesi de daha zor olmaktadır. Küreselleşmeye karşı şiddete dayalı direniş küresel terörizmi doğurmaktadır. Terörizm artık marjinal bir sorun olmaktan çıkmıştır. Her tür terörizm giderek daha ayırım gözetmez ve daha yıkıcı hale gelmiştir. Bununla beraber, etnik iç savaşlarda ortaya çıkan etnik kitle terörizmi, hala mukayese kabul etmez derecede en yıkıcı terörizm türüdür.⁸⁴

1.2.5. Devlet Destekli Terörizm

Tarihin her döneminde devletlerin desteklediği terör faaliyetlerine rastlanmakla birlikte “devlet destekli terör” kavramı 1980’li yıllarda kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemlerde bazı devletler, başka devletlerin istikrarını bozmak amacı ile terörizmi dış

⁸² Topal, *Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma*, s. 47.

⁸³ Topal, *Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma*, s. 47.

⁸⁴ Başeren, “Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler”, s. 18.

politika aracı ve pazarlık unsuru olarak kullanmışlardır. Bu durum da devlet destekli terörizmin doğmasına sebep olmuştur.⁸⁵

Devletlerin iç siyasette olduğu gibi dış siyasetlerinde de terörizmi bir araç olarak kullanmaları mümkündür. Yakın geçmişte bunun pek çok örnekleri görülmüştür. Eski Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku ülkeleri terörist örgütlere yardım etmişlerdir. Soğuk Savaş döneminin sona ermesinden sonra devletlerin terörizme destek vermeleri giderek azalmasına rağmen tamamen ortadan kalkmamıştır.⁸⁶

Devlet Destekli Terörizm’de genellikle şiddet yanlısı olmayan ancak ekonomik, siyasi, dini veya etnik açıdan yakınmalarda bulunan hareketler kullanılmaktadır. Devletler doğrudan ya da genellikle dolaylı olarak dış terörizmi desteklemeyi hep tercih etmişlerdir. Bunun başında gelen sebep ise belirli bir amaca daha az riskli yoldan ulaşma arzusudur.⁸⁷

Devlet destekli terörizm mali açıdan çok ucuz bir yöntem olarak görülmektedir. Birçok ülkede sadece para sıkıntısı çeken muhalif gruplara küçük bir mali yardım yapılarak güçlü ordular meşgul edilmekte ve o ülkeye çok ciddi zararlar verilebilmektedir.⁸⁸

Terörizm, devletin yaptığı sponsorlukla sadece sembolik bir fiil olmaktan uzaklaşmış, doğurduğu netice itibarıyla de yıkıcı hale gelmiştir. Yine devletlerin sponsorluğu teröriste yargılanmaktan kurtulacakları güvenli yerler temin ettiği için bu tür desteğe sahip terörizmle mücadele de zorlaşmaktadır. Devletlerin terörizme sponsorluk etmesi devletler arasında çatışmaları tahrik etmesi bakımından da son derece tehlikelidir. Türkiye, Suriye’nin PKK’ya verdiği desteği, bu durumun doğurduğu meşru müdafaa hakkını kullanmak hususundaki kararlılığını göstererek kesebilmiştir.⁸⁹

⁸⁵ Özcan Yeniçeri, “Terör ve ABD: Terörün Hegemonya Aracı Olarak Kullanılması Sorunu”, **2023 Dergisi**, Sayı: 32, 2003, s. 22.

⁸⁶ Başeren, “Terörizm ve Uluslararası İlişkiler”, s. 15.

⁸⁷ Hamit Ersoy, “Ulusal Çıkar Amacı Olarak Uluslararası Politikada Terörizm”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 4, s. 20.

⁸⁸ Ersoy, “Ulusal Çıkar Amacı Olarak Uluslararası Politikada Terörizm”, s. 20.

⁸⁹ Başeren, “Terörizm ve Uluslararası İlişkiler”, s. 16.

Devletin güvenliğini, kamu düzenini korumak için, hukuki güvenlik güçlerinin dışında askeri birliklerin kullanılması olarak tanımlanabilen “devlet terörü” veya “şiddet siyaseti”, temelinde devrimler ve ihtilaller gibi iç unsurlar çerçevesinde ortaya çıkan, günümüzde ise devlet çıkarları doğrultusunda bir çatışma stratejisi halini alan bir olgudur. Özellikle anti-demokratik ülkelerde terör, yönetim aleyhtarı hareketleri kontrol altına almak için kullanılmaktadır. Çeşitli ülkelerin, yurt dışına kaçmış ve ülke aleyhinde faaliyet gösteren rejim aleyhtarlarını ortadan kaldırmak için kullandıkları idam mangaları vardır. Ancak birçok terörizm uzmanının belirttiği gibi, teröre karşı devlet terörü uygulama yoluna giden rejimler başarılı olamamışlardır. Bunun en iyi örneği Ortadoğu’da yaşanmış, İsrail’de devletin silahlı güçlerine karşı çocuk militanların taş ve sopalarla karşı koyması devlet terörünün başarısızlığını ortaya koymuştur.⁹⁰

1.2.6. Etnik Terörizm

Etnik terör etnik azınlık kavramı ile yakın bir ilişki içerisindedir. Etnik terörün nedenlerini anlamak ve bu tür terör hareketlerini önlemenin yollarını sağlıklı belirleyebilmek için etnik azınlık kavramının tanımlanması yararlı olacaktır. Etnik azınlık bir grup insanın egemen gruptan dil, ırk, milliyet, din ve kültürel orijin olarak belirgin bir biçimde ayrılması şeklinde tanımlanabilir. Millet temeli üzerine kurulan “milli-devletin sınırları içinde yaşayan insanların ortak bir kültür, dil, etnik köken ve hatta din paydası üzerinde bulundukları varsayılır”. Fakat bu durum her milli devletin tek bir etnik unsurdan oluştuğu anlamına gelmemektedir. Millet temeli üzerine oluşan milli devlet etnisiteden ziyade ortak bir kültürün oluşturduğu millet esastır. Etnisite ise milletin bir alt sistemini oluşturmaktadır. Milli-devlet ise birden fazla etnik gruptan oluşabilmekte ve bu gruplar üzerinde idari ve hukuki bir sistemi ifade etmektedir.⁹¹

Dünyanın hemen her bölgesinde etnik azınlık olarak tanımlanabilecek grupların varlığı, özellikle 1900’lü yılların ikinci yarısından itibaren etnik temele dayalı terör olaylarının artmasına neden olmuştur. Ayrıca bazı devletlerin terör gruplarını kendi dış politika

⁹⁰ Yalçınar, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, s. 105.

⁹¹ Abdulkadir Baharçipek, “Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 1, 2000, s. 13.

amaçları doğrultusunda kullanmaya başlamaları sonucu, özellikle Türkiye'nin bulunduğu bölgede, etnik temele dayalı terör olaylarının daha da yaygınlaşması ortaya çıkmıştır. Etnik temele dayalı terörün ortaya çıkması ve yaygınlaşması dünyadaki birçok devleti önemli ölçüde etkilemiştir. Türkiye ise bu gelişmeden en fazla etkilenen ülkelerden biri olmuştur.⁹²

Öte yandan Soğuk Savaş sonrası dönemde dünyanın bazı bölgelerinde ortaya çıkan yeni etnik temele dayalı çatışmalarda yeni şiddet türlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Sırlar, uyguladıkları etnik temizlik politikasının gerçekleşmesi için diğer etnik gruplara karşı her türlü şiddeti kullanmaktan kaçınmamışlardır. Dolayısıyla etnik temele dayalı terör diğer terör çeşitlerine göre daha fazla şiddet içeren yöntemler kullanmakta ve daha acımasızca uygulanmaktadır denilebilir. Etnik terörün peşinde koştuğu amaçların gerçekleşmesi oldukça zor olduğu için, amaçlarına ulaşmak için daha fazla şiddet kullanmayı denerler ve çoğu kez şiddeti etkilemek istedikleri etnik gruba yöneltirler. Terör zayıfın silahıdır ve genelde terörist grupları zayıf oldukları için bir gerilla savaşı yerine terör gibi daha kolay ve kullanışlı bir yöntemi kullanmayı tercih ederler. Etnik terör ise ideolojik, dini ve maddi temele dayalı şiddet hareketlerinden ayrılır. Etnik teröristler çoğu kez ülkenin tamamı yerine kendi bölgelerini etkilemeye çalışırlar ve devlet tarafından sunulan kimlik yerine farklı olduğunu düşündükleri etnik kimliklerini ön plana çıkarırlar.⁹³

Dünyanın neredeyse her yerinde etnik teröre rastlamak mümkündür. Sri Lanka'da Tamil, Türkiye'de PKK, Kuzey İrlanda'da IRA ve İspanya'da ETA ve yine Ermeni terör örgütü ASALA bu gruplara örnek olarak gösterilebilir. Etnik çatışmalar çağımızın en önemli sorunlarından biri olunca, bunun doğal sonucu olarak dünyanın her bölgesinde etnik terör olaylarına da rastlanmaktadır.⁹⁴

⁹² Baharççek, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", s. 13-14.

⁹³ Baharççek, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", s. 14.

⁹⁴ Baharççek, "Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu", s. 14.

1.2.7. Siber Terörizm

Siber terörizm, belirli bir politik ve sosyal amaca ulaşabilmek için bilgisayar veya bilgisayar sistemlerinin bireylere ve mallara karşı bir hükümeti veya toplumu yıldırma, baskı altında tutma amacıyla kullanılmasıdır. Siber terörizmi klasik anlamda terör eylemlerinin bilgisayar ve bilgisayar sistemleri kullanılarak icra edilmesi olarak tanımlamak da mümkündür.⁹⁵

Siber terörizmi tanımlarken temelde terörizm olgusunun nitelikleri değil ancak terör olgusunun nasıl yaşama geçirildiği önem arz etmektedir. Temel amacı bir kısım siyasi sonuçlara ulaşmak olan insanların, ellerine geçirdikleri yeni teknolojik donanımlar ile terör eylemini gerçekleştirmek için yola koyulmuş olmalarıdır. Dolayısıyla terörizmde felsefi olarak köklü bir değişimden bahsetmek güçtür ancak yöntemler ve araçlarda önemli değişimler olmuştur denebilir. Bu bağlamda siber terörizm araçları bakımından ileri teknoloji ve bilgiyi kullanarak klasik terörizm tanımlamasının yeni şekliyle devamıdır denebilir.⁹⁶

Ancak klasik anlamda terör ile siber terör arasında bazı farklılıklar vardır. Bu farklılıklar şu şekilde sıralanabilir:⁹⁷

- Öncelikle terör örgütleri klasik anlamda eylem yaparken bir ölçüde hayatlarını da gerektiğinde ortaya koymak zorundadırlar. Eline silah veya bomba alan bir terörist muhtemeldir ki bir polis veya asker tarafından tesirsiz hale getirilsin. Ancak dünyanın herhangi bir yerinde internete bağlanan bir terörist (siber terörist) çayını ve sigarasını içerken istediği ülkenin toplumsal yaşamına ciddi zararlar verecek eylemlerini kendi yaşamını hiç tehlikeye atmadan gerçekleştirebilir. Ayrıca siber terörizm kamu binaları veya havaalanları gibi terörist saldırıların hedefi olan bina ve yerlerin fiziki güvenliklerinin

⁹⁵ Mehmet Özcan, “Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Oluşturma Boyutu”, (Çevrimiçi: <http://www.bayar.edu.tr/bilisim/dokuman/siberteror.pdf>, Erişim: 01.06.2011), s. 6. (ss. 1-24)

⁹⁶ Özcan, “Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Oluşturma Boyutu”, s. 6-7.

⁹⁷ Özcan, “Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Oluşturma Boyutu”, s. 7-8.

artırılmalarına paralel olarak daha cazibeli hale gelmektedir. Çünkü terörist kendine çok daha güvenli bir ortamda saldırısını hazırlayabilmektedir.

- İkinci olarak terörün asıl amacından yola çıkarak ulaşılan farklılıktır. Terörün asıl amacı yapmış olduğu eylemler ile hedef aldığı siyasal rejim ve topluma bir mesaj vermektir. Terörde şiddet ve zarar verme araçtır. Hatta IRA'nın birçok kez yaptığı gibi insanların zarar görmesini minimuma indirebilmek için yapacağı eylemi, eylemden kısa bir süre önce haber verir. Ancak siber terörde sanal şiddet bir araç olmaktan çıkıp bir amaç haline gelebilmektedir. Bilgisayar teknolojileri sayesinde bir terörist büyük bankaların, finans kurumlarının ve borsaların bilgilerini ve iletişimini alt üst edebilir. Bu durumda o ülkenin ekonomik yaşamının ne olacağını düşünmek bile gerçekten akıllara durgunluk verecek niteliktedir. Veya büyük bir ilaç firmasının bilgisayarlarına giren teröristler çok kullanılan birkaç ilacın içeriğini küçük değişiklikler yaparak insan yaşamına son verecek veya ciddi rahatsız edecek şekilde değiştirebilirler. Veya doğalgaz istasyonlarının bilgisayarlarında basınç göstergeleri üzerinde yapacakları değişiklikler ile doğalgaz hatlarını evlerinden patlatmayı başarabilirler.
- Üçüncü olarak geleneksel terör eylemi yoluyla yapılmak istenen propaganda geniş kitlelere ulaşabilse de, eylemin bizi kendisi lokaldir. Bir devlet kurumunun binası hedef alınmışsa, o bina çökebilir ve içindeki şahıslar yaşamlarını yitirebilir. Ancak, siber terörde eylemin direk fiziki etki alanı, bilgisayarı yönlendiren fare'nin bir hareketiyle inanılmaz şekilde genişletilebilir. Bir tıklama ile devlete ait binlerce internet sitesi aynı anda çöktürülebilir. Hatta bir anda birçok ülkede bulunan siteler aynı anda çöktürülebilir. Yani bir tıklama ile birden çok eylem birden çok yerde gerçekleştirilebilir. Siber terör eylemi yoluyla yapılan eylemler, gündelik yaşamda bireyleri çok daha fazla etkileyebilme yeteneğine sahip olacaktır. Örneğin büyük kentlerde bilgisayarlar aracılığıyla yönetilen su ve elektrik dağıtım şebekelerinin merkezlerine yapılacak olan saldırılar o şehirde yaşayan tüm bireyleri doğrudan etkileyecektir. Siber terör eylemiyle saldırıya hedef olan bir devlet kurumunun içine düşeceği karmaşanın yarattığı toplumsal huzursuzluk bir devlet kurumuna ait binanın bombalanmasında daha fazla olacaktır.

- Dördüncü olarak Siber terörizmin psikolojik etkisi, bilgisayar ve bilgi teknolojisine uzananlarla sınırlı kalacağından veya hedefler bizatihi sembolik değil ve fakat gerçek olduğundan, klasik ve modern çağ terörizmi kadar yaygın bir dalga içermeyebilecektir. Ayrıca siber terörde insanların ölmesi ya da yaralanması (şimdilik) söz konusu olmadığından kamuoyundan duygusal bir tepki doğması daha az olacaktır.
- Beşinci olarak terör örgütlerini fiziki güç kullanımı söz konusu olduğundan elemanlarını en azından belirli bir yaşın üzerindeki kişilerden seçer. Ancak siber terör de çocuk denecek yaştaki insanlar siber terörün aracı haline gelebilirler. Macera arayan ortaokul ve lise gençliği özellikle ABD’de Pentagon’un veya diğer devlet birimlerinin web sitelerine saldırmaktadırlar.
- Son olarak siber teröristler klasik teröristler gibi eylemlerini gerçekleştirmek için bomba veya silahlara değil sadece bir bilgisayar ve modeme gereksinim duyarlar.

1.2.8. Narko Terörizm

Narko terörizm kavramı ilk olarak 1983 yılında, eski Peru Devlet Başkanı Fernando Belaunde Terry tarafından, Peru narkotik polislerine yöneltilen terörist eylemler ile uyuşturucu tacirlerinin devlet politikaları veya toplumu etkilemek maksadıyla yaptıkları eylemleri tanımlamak için kullanılmıştır. Günümüze gelindiğinde ise kavram ifade edilen bu anlamını aşmış ve daha da geniş bir boyut kazanmıştır.⁹⁸

Türkiye geçmişte ve günümüzde terör örgütlerinin eylemlerine hedef olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Yakın zamana kadar dünyada terör örgütlerinin uyuşturucudan finansman sağladığı genel olarak bilinmekle birlikte, bu konuda önemli deliller ortaya konulamamıştır. KOM Daire Başkanlığı bu eksiğin bilincinde olarak 2003 yılından itibaren ülkemizdeki terör örgütlerinin uyuşturucudan finansmanını yakın takip altına almıştır. Bu doğrultuda değişik organize suç örgütlerinin ve bireysel uyuşturucu

⁹⁸ Gürkan Doğan, “İki Kutuplu Sistem Sonrasında Oluşan Uluslararası Sistem ve Terörizm-PKK Örneği”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2007, s. 45-46.

kaçakçılarının PKK/ KONGRA-GEL ile bağlantıları konusunda önemli delillere ulaşmıştır. Özellikle, yakalanan terör örgütü mensuplarının ve uyuşturucu kaçakçılarının ifadeleri, terör örgütleri ile bağlantılı olay tutanakları, örgüte ait sığınak/hücre evlerinde ele geçirilen uyuşturucu maddeler ve ele geçirilen belgelerdeki para kayıtları terör örgütlerinin (PKK/KONGRA- GEL, DHKP/C, TKP-ML, DEVSOL ve ASALA) uyuşturucudan finansman sağladıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

KOM Daire Başkanlığı tarafından yapılan analizlerde PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün sadece uyuşturucu kaçakçılığı ile değil uyuşturucu ticaretinin tüm aşamalarında rol oynadığı tespit edilmiştir. Özetle PKK/KONGRA-GEL'in;

- Uyuşturucu kaçakçılarından komisyon aldığı,
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgemizdeki yasadışı kenevir ekiminde rol oynadığı,
- Uyuşturucu kaçakçılığını koordine ettiği,
- Avrupa'da uyuşturucu dağıtımında etkin olduğu,
- Uyuşturucudan elde edilen geliri akladığı tespit edilmiştir.

PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün eylemlerinin başladığı 1984 yılından 2010 yılı sonuna kadar uyuşturucu ve terör bağlantılı olarak yürütülen 363 operasyonda 839 şahıs yakalanmıştır. Bu operasyonların 54'ünde PKK/KONGRA-GEL hücre evleri ve sığınaklarında yüksek miktarlarda uyuşturucu yakalanmıştır. PKK/KONGRA-GEL terör örgütüne karşı yapılan 363 operasyonlarda 4.253 kg eroin, 22.830 kg esrar, 4.305 kg bazmorfin, 8 kg afyon sakızı, 710 kg kokain, 337.412 adet sentetik uyuşturucu, 26.190 lt asetik anhidrit ve 2 adet imalathane ele geçirilmiştir. Narko-terör konusunda 2009-2010 yıllarında gerçekleştirilen 10 operasyonda ise 490 kg esrar ve 157 kg eroin ile birlikte 33 şahıs gözaltına alınmıştır.

PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün uyuşturucudan finansmanı 2010 yılında da devam etmiştir. Yürütülen tahkikatlar PKK/KONGRA-GEL'in uyuşturucu kaçakçılı-

ğından komisyon almasının yanı sıra uyuşturucu kaçakçılığını da bizzat koordine ettiğini ortaya koymuştur. Örnek olarak:

- Fransa’da PKK/KONGRA-GEL terör örgütüne finansman sağlamak için uyuşturucu kaçakçılığı yaptığı tespit edilen M.A., E.Ö ve H.K. isimli üç şahıs Fransız mahkemesi tarafından tutuklanmıştır. Yakalanan şahıslara 3 ila 6 yıl arasında hapis cezası verilmiştir. Fransa’da yürütülen tahkikatlar anılan 3 PKK/KONGRA-GEL terör örgütü mensubunun Türkiye, Bulgaristan, Hollanda ve İspanya arasında faaliyet gösteren büyük bir uyuşturucu şebekesinin mensubu olduklarını ve yüklü miktarlarda eroini Avrupa’ya dağıttıklarını ortaya koymuştur.

KOM Daire Başkanlığı PKK/KONGRA-GEL’in uyuşturucudan finansmanına karşı uluslararası birçok girişimde bulunmuştur. Bu girişimler neticesinde, 30 Mayıs 2008 tarihinde, ABD Yönetimi tarafından “Yabancı Narkotik Çeteleri Belirleme Yasası” çerçevesinde 3 PKK/KONGRA-GEL terör örgütü yöneticisi uyuşturucu kaçakçıları listesine dahil edilmiştir.

ABD Hazine Bakanlığı bünyesindeki Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi tarafından 14 Ekim 2009 tarihinde yapılan açıklamada söz konusu şahısların “Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçısı” olarak ilan edildiği bildirilmiştir. Bu bağlamda bahsi geçen PKK/KONGRA-GEL yöneticilerinin ABD’de bulunan malvarlıklarının dondurulmasına ve ABD vatandaşlarının bu şahıslarla ekonomik veya ticari nitelikli bir işlem yürütmesinin yasaklanmasına karar verilmiştir. 2010 yılı sonunda 5 PKK/KONGRA- GEL yöneticisinin daha ABD listesine alınması yönünde yürütülen çalışmalarda sonuca yaklaşılmıştır.

Bu tür yakalamalar, ifadeler ve tespitler PKK/KONGRA-GEL terör örgütünü uluslararası kamuoyunun gözünde, uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan bir örgüt haline getirmiştir. Bu olumsuz imaj PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün uluslar arası

desteğini kaybetmesine neden olurken, örgüt ideolojisine de büyük zarar vermeye başlamıştır.⁹⁹

Tablo 3: 2010 Yılında Kolluk Birimlerince Yapılan Tüm Yakalamalar

MADDE CİNSİ	POLİS			JANDARMA			GÜMRÜK		
	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MİKTAR	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MİKTAR	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MİKTAR
Esrar (Kg)	13.586	28.625	31.197	2.539	3.843	38.982	4	5	5
Eroin (Kg)	2.619	5.417	9.053	133	222	2.122	23	35	856
Bazmorfin (Kg)	0	0	0	2	0	20			
Afyon (Kg)	38	58	94	12	23	129	12	15	213
Kokain(Kg)	263	588	277	7	22	3	1	1	13
Asetik Anhidrit (Lt)	3	4	11.104	1	0	16			
Sentetik Ecza (Ad)	140	235	80.545	14	35	21.642			
Captagon (Ad)	138	251	1.050.366	15	24	17.976	1	1	908
Ecstasy (Ad)	297	727	826.164	20	29	68.662	3	5	30.035
Amfetamin (Kg)	0	0	0				1	2	1
Metamfetamin (Kg)	40	105	122	2	3	4	2	2	7
Toplam	17.124	36.010		2.745	4.201		47	66	

MADDE CİNSİ	GENEL		
	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MİKTAR
Esrar (Kg)	16.129	32.473	70.184
Eroin (Kg)	2.775	5.674	12.031
Bazmorfin (Kg)	2	0	20
Afyon (Kg)	62	96	436
Kokain(Kg)	271	611	293
Asetik Anhidrit (Lt)	4	4	11.120
Sentetik Ecza (Ad)	154	270	102.187
Captagon (Ad)	154	276	1.069.250
Ecstasy (Ad)	320	761	924.861
Amfetamin (Kg)	1	2	1
Metamfetamin (Kg)	44	110	133
Toplam	19.916	40.277	

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 61.

⁹⁹ KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 59-61.

1.3. TERÖRİZMİN EKONOMİK ETKİLERİ

Terör örgütleri eylemleri ile toplumsal düzeni çalışmaz hale getirmeyi, devletin ülkedeki otoritesini sarsmayı hedeflemektedir. Düzensizlik kitlesel korkulara yol açarken, toplum ve devlet sağlıklı düşünemeyerek terör örgütlerinin arzu ettiği istikamette hareket etmeye başlayacaktır. Terör örgütlerinin yöntemi, ortamı germek, olağanüstü şartlar olduğu hissini topluma ve devlet kademelerine hissettirmek, bunların sonucunda ülkeyi istenen yöne yöneltmektir. Bu strateji içinde terör örgütlerinin en fazla ihtiyaç duyduğu ise günlük hayatın beklenen seyrinde gitmemesidir. Bu ise en çok ekonominin yolunda gitmemesi ile mümkündür. Özellikle küreselleşen ve liberalleşen yeni ekonomik düzende tüm ekonomik veriler birbirine, bunlar da hayatın neredeyse tüm kademelerine bağlanmıştır. Zayıf ekonomi terör örgütlerinin o toplumu ve devleti bir yöne manipüle etmesini sağlarken, toplumun tüm “güvenlik sigortaları”nı da devre dışı bırakır. Terör örgütlerinin ekonomiyi hedef almasının önemli bir diğer nedeni de çalışan bir ekonominin devletin hükümlerinin önemli bir göstergesi oluşudur.¹⁰⁰

Terörizmin ekonomide ortaya çıkardığı olumsuzluklar makro ekonomik ve mikro ekonomik açılarından değerlendirilebilir.¹⁰¹

- **Terörün Mikro Ekonomideki Olumsuzlukları:** Terörizmin mikro çerçevede yarattığı olumsuzluklar, istihdam piyasasında, kaynak dağılımının etkinliğinde, ekonomik birimlerin güveninde vb. yarattığı tahribat ile ilgilidir. Çok açık biçimde terörizmin yaşandığı bir bölgede özel sektör yatırımları sekteye uğrayacaktır. Bu durum, güven unsurunun tahribi ile ilgilidir. Yatırımların kesintiye uğradığı bir bölgede istihdam piyasasının canlılık göstermesi doğal olarak beklenmemelidir. Yatırımlar, belki de en iyi değerlendirilebilecekleri bir bölgeden sadece yatırımcı güveninde oluşan olumsuzluk nedeniyle başka bölgelere yönelmekte ve böylece kaynak dağılımında etkinlikten uzaklaşmaktadır. Ayrıca, istihdam ortamında oluşan bozulma nedeniyle birçok kişi

¹⁰⁰ USAK, **Terörün Ekonomik Maliyeti: Diyarbakır Olayları Örneği**, USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu) Raporları, No: 10-01, Ankara, 2010, s. 1.

¹⁰¹ Hasan Selçuk, “Terörün Ekonomik Etkileri”, **TASAM – Stratejik Öngörü**, s. 27-28, (Çevrimiçi: <http://www.stratejikonoru.org/pdf/terorunekonomiketkileri.pdf>, Erişim: 01.10.2010) (ss. 25-28)

işsiz kalmaktadır. Yatırım çekemeyen, işsizliğin bu nedenle artış gösterdiği, üretime ve talebe dayalı ekonomik etkinliğin bu nedenlerle gelişemediği ekonomi bölgesi terör bölgesidir. Oysa mikro ekonomik çerçevede terörün bütün ülkeye yayılan olumsuzlukları da söz konusudur. Terör, özel sektörün terörün yaşandığı bölgeye ilişkin yatırım kararlarını bozduğu gibi devletin karar alma sürecinde de işsizliği düşürmeye yönelik yatırımlar gibi genel ekonomik hedeflerle uyumlu kararları alamamasına ya da ertelemesine ve önceliği başka acil güvenlik yatırımlarına vermesine yol açabilmektedir.

- **Terörün Makro Ekonomideki Olumsuzlukları:** Terörün makro ekonomik boyutunda ise devletin harcamalarını artırıcı etkisi en başta gelen olumsuzluğudur. Türkiye'nin ayrılıkçı terör deneyiminde olduğu gibi devamlı ve uzun yıllara yayılmış bir mücadele sürecinde merkezi hükümet teröre karşı ciddi kaynak ayırmak zorunda kalmaktadır. Türkiye ekonomisinin en hassas kırılma noktasını bütçe açıkları olmaktadır. Bütçe açıkları devletin borçlanma gereğini artırmakta, borçlanma gereği arttığı ölçüde faiz oranları da artmaktadır. Faizlerin yükselmesi hem yatırım ortamını olumsuz etkilemekte, hem de özel sektörün dış kaynak bulma kabiliyetini azaltmaktadır. Öte yandan yüksek faiz ortamında özel sektör operasyon dışı yatırımlara yönelmekte, üretmeden çok menkul kıymet alım satımına dolayısıyla sermaye kazancına ağırlık verilmekte, ekonominin üretim yapısı bozulmaktadır. Artan faizler dış alemden yatırımları ülke içine çektiği ölçüde ulusal parayı yabancı paralar karşısında değerli hale getirebilmekte ve bu da ülkenin dış ticaret açığı vermesine neden olabilmektedir.

Terör sorunu Türkiye'nin gücünü ve kaynaklarını başka hedeflere yönlendirmesini engellemiş, siyasal istikrarı üzerinde bir tehdit oluşturmuştur. Soğuk savaş döneminin sona ermesi ile birlikte tüm dünya ülkeleri dışa açılımla birlikte ekonomik refaha ulaşırken, Türkiye, içe dönük politikalarla ekonomik kaynaklarının çoğunu terörle mücadeleye harcamak zorunda kalmıştır. Türk dış politikasının en önemli zaaf noktasını oluşturan terör problemi; uluslararası ilişkilerinde güçlü, aktif bir Türkiye yerine, çoğunlukla terör sorunlarını pazarlık haline getiren bir Türkiye yaratmış, insan hakları

ihlalcisi bir devlet olarak görülerek uluslararası imajının bozulmasına ve baskılara maruz kalmasına neden olmuştur.¹⁰²

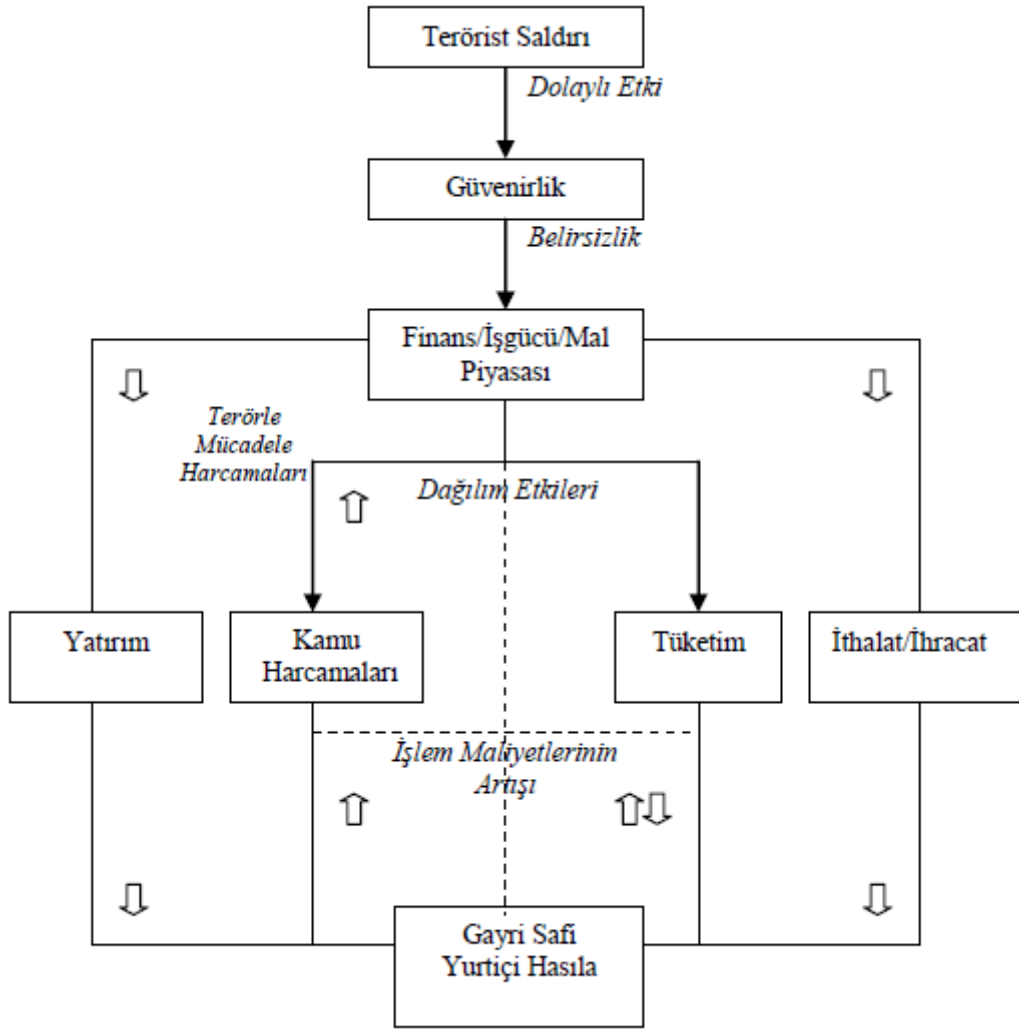
Terör hareketleri özellikle Güneydoğu’da birçok yerde kırsal kesimde büyük bir göç dalgasını tetiklemiş, bu durum bir yandan kaynakların atıl kalmasına neden olurken diğer yandan bölgenin büyük kentlerine yığılan nüfus zaten yetersiz olan altyapı üzerindeki yükü daha da arttırarak yeni sorunlarla birlikte büyük bir işsizlik ordusu yaratarak ekonomik ve sosyal sorunları ağırlaştırmıştır.¹⁰³

Terörizmin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin özetlendiği aşağıdaki şekle göre terör saldırıları dolaylı biçimde güven ortamına zarar vererek finans, işgücü ve mal piyasalarında bir belirsizliğe yol açabilmektedir. Söz konusu belirsizlikler ve terörle mücadele amacıyla yapılan harcamalar toplam talep unsurlarının yapısına etki etmektedir. Bu da ulusal çıktı düzeyine yansımakta ve ekonomik büyüme hızını değiştirmektedir.¹⁰⁴

¹⁰² Öztürk, Çelik, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, s. 102.

¹⁰³ Öztürk, Çelik, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, s. 102.

¹⁰⁴ Doğan Uysal, Mehmet Mucuk, Mustafa Gerçeker, “Terörizmin Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği”, (Çevrimiçi: <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/teror/teror6.pdf>, Erişim: 23.04.2011)

Şekil 1: Terörizm – Ekonomik Büyüme İlişkisi

Kaynak: *Transnational Terrorism, Security & the Rule Law (2008)*, The Negative Economic Impact of Terrorism and Means of Consequence Minimization, Eurpoean Comission, s. 22’den Aktaran: Doğan Uysal, Mehmet Mucuk, Mustafa Gerçeker, “Terörizmin Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği”, (Çevrimiçi: <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/teror/teror6.pdf>, Erişim: 23.04.2010)

Terörün ekonomik maliyetine ilişkin çeşitli rakamlar ifade edilmektedir. Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, 1984-2011 arasında geçen 27 yılda terörle mücadele için doğrudan yapılan harcamaların 300 milyar Dolar, dolaylı harcamaların ise 700 milyar Dolar, toplam maliyetin 1 trilyon Dolar olduğunu ileri sürmektedir. Çeşitli kaynaklarda terörün ekonomik maliyetinin yaklaşık 350 milyar dolar olduğu ifade edilmektedir.¹⁰⁵ Terörün tahmini ekonomik maliyetinin 350 milyar dolar olduğu kabul edildiğinde, bu

¹⁰⁵ Servet Mutlu, “Ayrılkçı PKK Terör Örgütünün Ekonomik Maliyeti”, (Çevrimiçi: http://www.21yyte.org/tr/yazi6265-Ayrikci_PKK_Terorunun_Ekonomik_Maliyeti.html, Erişim: 12.09.2011)

rakamın 8 tane GAP projesine, 35 bin km otobana, 5 milyon derslikli okula, 370 Boğaziçi Köprüsü'ne, 78 Atatürk Barajı'na eşit olduğu belirlenebilecektir. Ayrıca bu tutar, Türkiye'nin hastane ve sağlık ocaklarıyla birlikte 83 yıllık sağlık giderine eşittir.

II. BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

Mevzuatımızda terörün finansmanı suçu 18 Temmuz 2008 tarihli ve 26232 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve yürürlüğe giren 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla getirilmiştir. 5532 sayılı Kanunun 7. maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 8. maddesinde terörün finansmanı suçu getirilmiştir.¹⁰⁶ Buna göre;

“Terörün finansmanı:

MADDE 8 – Her kim tümüyle veya kısmen terör suçlarının işlenmesinde kullanılacağını bilerek ve isteyerek fon sağlar veya toplarsa, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Fon, kullanılmamış olsa dahi, fail aynı şekilde cezalandırılır.

Bu maddenin birinci fıkrasında geçen fon; para veya değeri para ile temsil edilebilen her türlü mal, hak, alacak, gelir ve menfaat ile bunların birbirine dönüştürülmesinden hasıl olan menfaat ve değeri ifade eder.”

Terörün finansmanı suçunun cezası Terörle Mücadele Kanununun 7 ve 8 inci maddeleri ile Türk Ceza Kanununun 314 üncü maddesi hükmü uyarınca 5 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasıdır. Tüzel kişiler için Kanunun 8/B maddesine göre terörün finansmanı suçunun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 60 ıncı maddesine göre bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. Terörün finansmanı suçunda tüzel kişilere verilecek cezada bir çeşitlendirmeye gidilmiş olup anılan maddeye 5326 sayılı Kabahatler Kanununa 43/A maddesi eklenerek 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 8 inci maddesinde tanımlanan terörün finansmanı suçunun tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bu tüzel kişiye 10 bin Türk Lirasından 2 milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Oktay Üstün, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Konusundaki Yasal Düzenlemeler”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, s. 61.

¹⁰⁷ Üstün, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Konusundaki Yasal Düzenlemeler”, s. 61-62.

Terörizmin finansmanında hem yasadışı ticari faaliyetler hem de yasal işlemlerden kaynaklanan fonların terörist faaliyetlerin finansmanında kullanılması söz konusudur. Terör gelirleri özet olarak üç ana kategoriye ayrılabilir; bunlar meşru işler, suç ekonomisinden elde edilen gelirler ve suç oluşturan faaliyetlerdir.¹⁰⁸

Terörizmin finansmanı, alternatif gelir, dağıtım ve muhafaza yöntemleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Tablo 4: Terörizmin Finansmanı, Alternatif Gelir, Dağıtım ve Muhafaza Yöntemleri

Yasadışı Ticaret	Gelir	Transfer	Muhafaza
Uyuşturucu Ticareti	X		
Silah Kaçakçılığı	X		
Sigara Kaçakçılığı	X		
Elmas Kaçakçılığı	X	X	X
Altın Sistemler		X	X
Vakıf ve Dernekler	X	X	
Banka Dışı Havale Sistemleri		X	
Finans Şekli Nakit Para		X	X

Kaynak: Alpaslan Çakır, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, s. 71.

Terör örgütleri yaşamlarını sürdürebilmek, barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım ihtiyaçlarını giderebilmek, yayın ve propaganda materyallerini hazırlayabilmek, silah, mühimmat ve haberleşme ihtiyaçlarını karşılayabilmek için finansal kaynaklara ihtiyaç duymaktadırlar. Yasal yollardan finans kaynak sağlayamayan örgütler, yasadışı veya yasal görünümlü yollarla bu ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadırlar.

¹⁰⁸ Alpaslan Çakır, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, s. 71.

Terör örgütleri eylemler için gerekli finansmanın yanı sıra, örgüt üyelerinin giderlerini, eğitim ve seyahat masrafları ile ailelerine yapılan yardımları karşılamak, propaganda faaliyetleri, rüşvet ve siyasi uzantılarına fon sağlamak için oldukça yüklü meblağlara ihtiyaç duymaktadırlar. Terör örgütleri, bu maliyetleri karşılamak amacıyla; yabancı devletlerce yapılan yardımlardan, yasadışı faaliyetlerden (uyuşturucu, insan ve silah kaçakçılığı, adam kaçırma ve fidye, haraç toplama, gasp, soygun, sahtecilik ve dolandırıcılık) ve yasal görünümlü faaliyetlerden (ticari işletmelerin ve kâr amacı gütmeyen çeşitli yardım kuruluşlarının kullanılması) finansman sağlamaktadır.¹⁰⁹

Terörizmin üç ana unsurunun (ideoloji-örgüt-eylem) sağlıklı işleyebilmesi, örgütsel faaliyet yürütülebilmesi için terörizmin finansmanı şarttır. Gelir kaynaklarını; kaçakçılık (uyuşturucu-silah-insan-diğer) faaliyetleri, kültürel faaliyetler, zorla toplama faaliyetleri ve uluslararası faaliyetler gibi farklı kategorilere ayırmak mümkün olmakla birlikte birbiriyle olan girift yapısından dolayı belli başlıklar şeklinde saymak mümkündür. Buna göre terör örgütlerinin gelir kaynakları başlıklar altında şunlardır:¹¹⁰

- Uluslararası yardımlar,
- Uyuşturucu kaçakçılığından elde ettikleri gelirler,
- Silah kaçakçılığından elde ettikleri gelirler,
- Diğer kaçakçılık türlerinden (sigara, içki, kimyasal maddeler vs.) elde ettikleri gelirler,
- Gasp-soygun,
- Başka odaklar tarafından kendilerine havale edilen işler karşılığında gelen paralar (Suikast-provokasyon vs.),
- Sahtecilik, dolandırıcılık, hırsızlık (kredi kartı, markaların taklidi, korsan mamul)
- İnsan kaçakçılığından elde ettikleri gelirler
- Organize suç örgütleriyle yaptıkları ortak işlerden gelen paralar,
- Örgüte ait medya ve basın kuruluşlarına verilen reklam gelirleri,
- Eleman ve sempatizanlarından toplanan aidatlar,

¹⁰⁹ Özgür Ütük, “Terörizmin Finansmanı ile Uluslararası Mücadele”, **Bütçe Dünyası**, Cilt: 3, sayı: 32, Bahar 2009, s. 43.

¹¹⁰ Öztürk, Çelik, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, s. 90.

- Kültür-sanat merkezlerinin faaliyetlerinden elde edilen gelirler,
- Hackerler vasıtasıyla bankalarda bulunan hesaplara girilerek hesapların boşaltılması veya bir kısmının boşaltılması,
-  ek-senet tahsilâtı,
- Zorla toplanan paralar (haraç),
- Kara para aklanması,
- Örgütsel yayınlardan elde edilen gelirler,
- Konser, panel ve moral gecelerinden elde edilen gelirler,
- Ticari faaliyetler,
- Bazı  rg tler açısından kurban derileri,
- Uluslararası insani yardım vakıfları.

Teröristler ve terör örgütleri, varlıklarını ve faaliyetlerini sürdürebilmek için paraya ihtiyaç duymakta ve bu parayı, meşru ve gayrimeşru yöntemler kullanarak çok çeşitli kaynaklardan sağlamaktadırlar. Terör örgütlerinin finansman kaynakları iki başlık altında toplanabilir:¹¹¹

a. Yasal Görünümlü Finansman Kaynakları

- Yardım Yoluyla Alınan Paralar
- Sivil Toplum  rg tlerinden Gelen Paralar
- Diğer Devletlerden Sağlanan Paralar
- Hayır, Kurumlarından Gelen Paralar
- Ticari   letmelerden Sağlanan Kazançlar

b. Yasal Olmayan Finans Kaynakları

- Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı
- Silah Kaçakçılığı

¹¹¹ Karatay, Kapusizo lu, “Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi”, s. 120.

- Gasp Soygun Hırsızlık Fidyeye Sahtecilik
- Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti
- Haraç Toplama
- Korsan Ürün Satımı
- Banka/ Kredi Kartı Dolandırıcılığı
- Aidat Gelirleri
- Örgütsel Yayın Gelirleri

Terörizmin finansmanı, yasadışı faaliyetlerden sağlanan kaynaklar ve yasal faaliyetlerden sağlanan kaynaklar olarak, çalışmanın ilerleyen kısmında ayrıntılı olarak incelenecektir.

2.1. YASADIŞI FAALİYETLERDEN SAĞLANAN KAYNAKLAR

2.1.1. Uyuşturucu Ticareti

Uyuşturucu madde ticareti, terör örgütlerinin yasadışı faaliyetlerden elde edilen finans kaynaklarının başında gelmektedir. Son yıllarda “narko terörizm” kavramı, terör örgütleri ve uyuşturucu kaçakçıları arasındaki bağlantının tanımlanmasında kullanılmaya başlanmıştır.¹¹²

Terörist örgütleri finansmanlarını esas olarak başta uyuşturucu kaçakçılığı olmak üzere illegal faaliyetlerden elde etmektedirler. Bir terör örgütünün finansmanını hangi yoldan sağladığı, örgütün ideolojisine ve çapına göre değişkenlik göstermektedir. BM kaynaklarına göre yıllık küresel getirisi 500 milyar doları bulan uyuşturucu kaçakçılığı, her suç organizasyonu için olduğu gibi, terörist organizasyonlar için de çok cazip bir finansman kaynağıdır.¹¹³

¹¹² MASAK, **Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörün Finansmanı Amacıyla Kötüye Kullanılmasını Önlemeye Yönelik Rehber**, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Şubat 2009, s. 4.

¹¹³ Ahmet Pek, “Narko Terörizm”, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, (Çevrimiçi: <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=165>, Erişim: 22.10.2011)

Genel olarak Dünyada dolaştığı tahmin edilen yaklaşık 1 Trilyon ABD Doları tutarındaki karaparanın yaklaşık olarak 50 milyar dolarının ülkemizde bulunduğu tahmin edilmektedir. Bavul ticareti başta olmak üzere tüm kayıtdışı ekonomi yasa dışı faaliyetler olarak kabul edilirse, karaparanın boyutları daha da ürkütücü olmaktadır. 25 katrilyon olarak tahmin edilen GSMH'nın yüzde 25-30'luk bölümünü oluşturan 6-7 katrilyon da bu durumda karapara olarak kabul edilebilir. Konu, Türkiye'nin coğrafi konumu nedeniyle daha da ciddi bir durum almaktadır. Bazı yabancı kaynaklara göre, ülkemiz üzerinden Batılı ülkelere geçirilen uyuşturucunun miktarı yılda 50 milyar dolardır.¹¹⁴

Ülkemizde faaliyet gösteren terör örgütleri arasında, uyuşturucu madde faaliyetleri kazancından en büyük kazancı PKK/KONGRA-GEL bölücü terör örgütü sağlamaktadır. Bölücü terör örgütünün uyuşturucu madde kaçakçılığından maddi gelir elde ettiği diğer ülkeler tarafından da tespit edilmiş durumdadır. Nitekim, 30 Mayıs 2008 tarihinde, ABD Yönetimi tarafından “Yabancı Narkotik Çeteleri Belirleme Yasası” çerçevesinde yaptırım uygulanan uyuşturucu kaçakçılığı listesine dahil edilen PKK/KONGRA-GEL terör örgütünün üç üyesinin, ABD Hazine Bakanlığının bünyesindeki Yabancı Varlıkların Kontrolü Ofisi tarafında 14 Ekim 2009 tarihinde yapılan açıklamada “Özel Olarak Belirlenmiş Uyuşturucu Kaçakçısı” olarak ilan edilmiş olduğu bildirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu üç şahsın, ABD de bulunan mal varlıklarının dondurulmasına ve ABD vatandaşlarının bu şahıslarla ekonomik veya ticari nitelikli bir işlem yürütmesinin yasaklanmasına karar verilmiştir.¹¹⁵

Uyuşturucu madde kaçakçılığı, getirdiği yüksek kazanç nedeniyle terör örgütlerinin ilgisini çekmektedir. Türkiye’de faaliyet göstere başta PKK olmak üzere bazı terör örgütlerinin yasadışı faaliyetlerini finanse edebilmek için uyuşturucu madde kaçakçılığının her aşamasında yer aldıkları belirlenmiştir. PKK’nın uyuşturucu madde

¹¹⁴ Furkan Şen, Ersin Yalçın “Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerinin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1-4, 2007, s. 91.

¹¹⁵ KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2009 Faaliyet Raporu**, Ankara, 2010, s.52

kaçakçılığına el atmasıyla bu sorun Türkiye’de farklı bir boyut kazanmıştır. Türkiye’ye uyuşturucu girişinin yoğun olduğu yerlerin bu örgütün yerleştiği bölgeler olması nedeniyle PKK terör örgütünün uyuşturucu temini çok kolay olmaktadır. Örgüt ayrıca, ülke içindeki uyuşturucu organizasyonların faaliyetlerine de komisyon almak suretiyle iştirak etmekte ve uyuşturucu maddelerin Avrupa’ya sevk edilmesinde önemli rol oynamaktadır.¹¹⁶

Ulusal Güvenlik Kuvvetlerince PKK-KONGRA-GEL-KADEK, ASALA, TKP/ML ve DHKP/C terör örgütleriyle bağlantılı olduğu tespit edilen, 1984 yılından günümüze kadar gerçekleşen toplam 343 uyuşturucu madde kaçakçılığı olayına ilişkin istatistikler şu şekilde özetlenebilir:¹¹⁷

Tablo 5: Terör Örgütü Bağlantılı Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı Verileri

Madde Cinsi	Miktar		
	Adet	Litre	Kilo
Eroin			4111
Esrar			22729
Bazmorfin			4305
Asetik Anhidrit		26190	
Kokain			710
Afyon Sakızı			8
Sentetik Tablet	337.412		
Sodyum Karbonat			1080
İmalathane	2		

Kaynak: Ahmet Pek, “Narko Terörizm”, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, (Çevrimiçi: <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=165>, Erişim: 12.06.2011)

¹¹⁶ Aytekin Geleri, “Uyuşturucuyla Mücadele ve Polis”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 4, 1999, s. 61.

¹¹⁷ Ahmet Pek, “Narko Terörizm”, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, (Çevrimiçi: <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=165>, Erişim: 12.06.2011)

2.1.2. Silah Kaçakçılığı

Silah kaçakçılığı ile terörizm arasında da doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Terör örgütleri silah kaçakçılığı yapmak suretiyle hem silah ihtiyacını karşılamakta hem de gelir elde etmektedir.¹¹⁸

Özellikle soğuk savaşın sona erdiği 1980’li yıllardan sonra devletlerin terörizme olan destekleri ile terör örgütlerinin diğer adi suçlardan kazandıkları gelirlerde düşüşler meydana gelmiştir. Bunun üzerine terör örgütleri silah teminini sağlayabilecekleri ve ciddi gelirler elde edebilecekleri başta silah kaçakçılığı olmak üzere diğer kaçakçılık çeşitlerini kullanmaya bu faaliyetlerin güzergâhlarındaki ticari faaliyetleri de kontrol etmeye başlamışlardır. Bunun sonucunda dünya uyuşturucu baronları ve kaçakçılar ile terörist örgütlerin yeni ve ölümcül bir ittifakıyla tanışmış, bu tarihlerden sonra başta uyuşturucu, silah, insan ve sigara kaçakçılığı olmak üzere her türlü kaçakçılık konusu malların üretim ve satış bölgeleri arasındaki yollar terörizmin de ödemeler dengesini besleyen atardamarlar olmuştur.¹¹⁹

Silah kaçakçılığı özellikle ABD ve müttefiklerinin Irak’a müdahalesi sonrasında çok ciddi bir problem haline gelmiştir. Irak’ın işgali ile birlikte, birçok silah deposu kaçakçılar ile terör örgütleri tarafından yağmalanmış veya Irak vatandaşlarından asker veya polis olup kendisine silah tahsis edilen Iraklılar, silahlarını kaçakçılara satarak gelir elde etme yoluna gitmiştir. Ayrıca ABD ve Irak güçleri denetimi altındaki silah ve mühimmat depolarında yaşanan yolsuzluk nedeni ile binlerce silah kaybolmuş ve silah kaçakçılarının eline geçmiştir. Irak savaşından sonra ortalama 30 binin üzerinde makineli tüfek ve tabanca kaybolmuş ve bunların büyük bir kısmı çeşitli vesilelerle Güneydoğu’dan Türkiye’ye girmiştir. Terör örgütleri, silah ve mühimmat ihtiyaçlarını bu nedenle çok daha kolay şekilde karşılamaya başlanmış ve Türkiye’de birçok terör olayında bu silahlar kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir.¹²⁰

¹¹⁸ Hasan Aykın, Kevser Gümüştay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, Adalet Yayınları, Ankara, 2008, s. 355.

¹¹⁹ Alparslan Çakır, “Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin Önemi ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 51, 2004, s. 51.

¹²⁰ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 112.

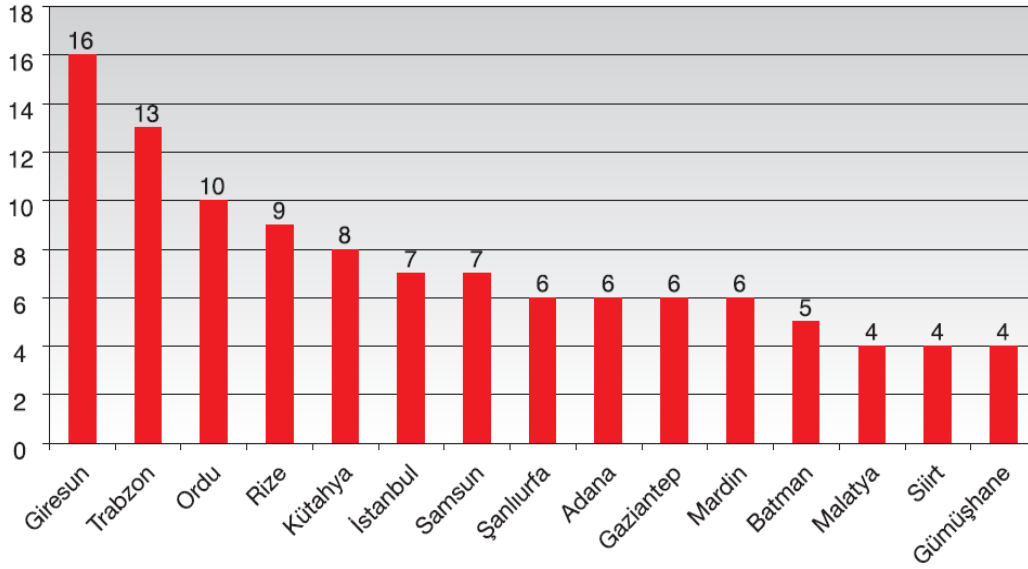
Son yıllarda özellikle nükleer silah yapımında kullanılan maddelerin kaçakçılığı da önemli bir kaynak haline gelmiştir. Nükleer silah yapımında kullanılan maddelerin milyon dolarlarca alıcısı bulunması, terör örgütlerinin bu suç türüne yönelmesine neden olmuştur.¹²¹

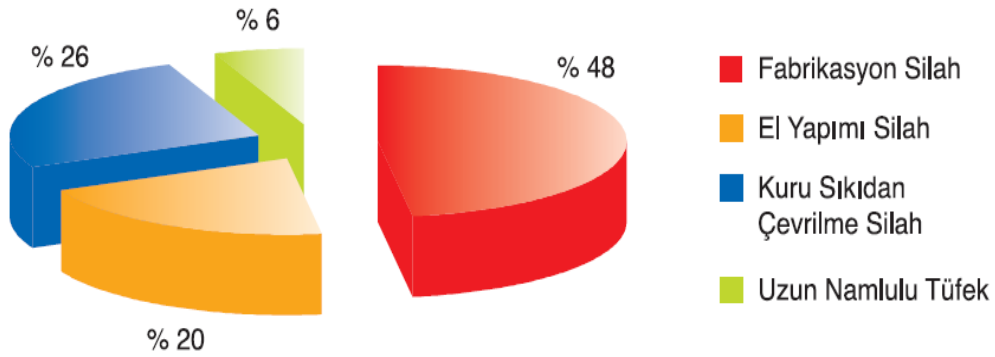
Şekil 2: 2010 Yılında Yapılan Silah Kaçakçılığı Operasyonları ve Yakalanan Şüphelilerin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 114.

¹²¹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 31.

Şekil 3: 2010 Yılında En Çok Silah Kaçakçılığı Operasyonu Yapılan İlk 15 İl

Şekil 4: 2010 Yılında Yapılan Silah Kaçakçılığı Operasyonlarında Yakalanan Silahların Oranı

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 114.

Ülkemizde kaçğa konu silahlara kaynaklık eden bölgeler; yerli el yapımı silahların yasadışı imalatı açısından Doğu Karadeniz Bölgesi, yabancı menşeli silahların kaçak yollardan ülkemize sokulması açısından da Irak, İran ve Suriye sınırlarımızdaki

bölgelerimizdir. Diğer bölgeler ise; daha yoğunlukla kaçak silahların perakende olarak satıcı-aracı-nakliyecisi ve alıcıyı bir arada gördüğü, “Pazar” konumundadır.¹²²

2.1.3. Fidyeye Amaçlı Adam Kaçırma

Fidyeye amaçlı adam kaçırma faaliyetleri ise örgütlerin yaygın olarak kullandığı bir finansman yöntemidir. Örgüt bu faaliyetlerde başarısını kanıtladığında adam kaçırmaya gerek kalmayıp korkutma ya da tehdit yoluyla gelir temin etmeye devam etmektedir.¹²³

Fidyeye, “Bir kimsenin esirlikten veya başına gelen herhangi bir beladan kurtulmak için kendisinin veya kendi adına bir başkasının ödemesi gereken para, kurtulmalık” olarak tanımlanmaktadır. Terör örgütleri açısından fidye, “İşadamı, tanınmış bürokrat, devlet adamı vb. şahısların kaçırılarak karşılığında para talebinde bulunulması” şeklinde tanımlanabilir.¹²⁴

Dünyada birçok terör örgütü, özellikle işadamlarını kaçırarak karşılığında fidye almış ve finans kaynaklarını geliştirmeye çalışmış/çalışmaktadır. ETA terör örgütü, dünyadaki terör örgütleriyle kıyaslandığında en büyük geliri fidye amaçlı adam kaçırmalardan sağlamıştır. Örneğin, Katalan işadamı Jesus Serra Santamans Nisan 1980’de kaçırılmış ve 1,5 milyon dolar karşılığında serbest bırakılmıştır. Sanayici Adolfo V. Martin yaklaşık 3 ay bir kaçırılma döneminden sonra 24 Şubat 1990’da 2.8 milyon dolar fidye karşılığında serbest bırakılmıştır.¹²⁵ Temmuz 1993’te kaçırılan barış hareketinin önemli isimlerinden Zamona kaçırıldıktan sonra serbest bırakılması için büyük miktarda fidye ödemek zorunda kalmıştır.¹²⁶

¹²² KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011, s. 113-114.

¹²³ MASAK, **Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği**, 2007, s. 2.

¹²⁴ Necati Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, (Çevrimiçi: http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm_10_makale5.htm, Erişim: 27.08.2011)

¹²⁵ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 34.

¹²⁶ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

Ülkemizde terör örgütleri tarafından soyulan bankaların çoğalmasi üzerine bankalar ve emniyet güçleri tarafından yeni güvenlik tedbirleri geliştirilmiştir. Barınma, beslenme, giyecek, tedavi, ulaşım, haberleşme, silah, mühimmat vb. ihtiyaçlarını karşılayamayacak düzeye gelen örgütler, hem bu ihtiyaçlarını giderebilmek, hem de propaganda yaparak örgütlerinin isimlerini duyurabilmek için zengin iş adamları ve tanınmış bürokrat ve devlet adamlarını kaçıarak fidye almaya başlamışlardır. Örneğin, THKP/C örgüt elemanları, 4 Nisan 1971 günü Mete Has ve Kadir Aksoy’u kaçıarak karşılığında 400 bin lira fidye almışlardır. İş adamlarının teknolojinin sunduğu yeni güvenlik araçlarından faydalanarak özel güvenlik teşkilatları kurmaları ve güvenlik güçlerinin yeni mücadele yöntemleri geliştirmelerinden dolayı örgütler, geçmiş yıllarda olduğu düzeyde adam kaçıarak fidye alamamaktadırlar.¹²⁷

2.1.4. Haraç Toplama

Terör örgütlerince haraç toplama, “koruma”, “zarar vermeme” ve “tehdit” gibi yöntemlerce gerçekleştirilmektedir. Bazı terör örgütlerinin “vergi” adı altında zorla para toplamalarına da rastlanmaktadır.¹²⁸ Terör örgütü PKK sözde 3. Kongresinde örgüte maddi gelir sağlama amacıyla “vergileendirme kanunu” adı altında alınan kararlarda, ekonomik faaliyetlerde bulunanlardan makbuz karşılığı vergi adı altında para alınmasını kabul ederek, örgüte maddi destek sağlanmasını kararlaştırmıştır.¹²⁹

Terör örgütleri, kişilere koruma vaadinde bulunma, zarar vermeme garantisinde bulunma, şahit olduğu veya öğrendiği bir suçu veya durumu yetkili mercilere bildirme tehdidinde bulunarak şantaj yapma veya adam kaçırma karşılığında kişi veya gruplardan

¹²⁷ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹²⁸ MASAK, “Terörün Finans Kaynakları”, (Çevrimiçi: http://www.masak.gov.tr/Terorun_Finansman%C4%B1/genel_bilgi.htm#, Erişim: 03.06.2011).

¹²⁹ Tulga Uyar **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.49

zorla para toplamaktadır. Örgüt üyeleri haraç vermeyi reddeden kişileri kaçırmakta, işyerini bombalamakta veya suikast düzenlemektedir.¹³⁰

Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde PKK ve Hizbullah terör örgütü 1995’li yıllara kadar vatandaşlarımızdan zorla çok büyük paralar toplamıştır. Haraç vermek istemeyen kimi vatandaşlarımızı kaçırmış, kimi vatandaşlarımızın iş yerlerini bombalamış, kimi iş adamlarımıza da suikastlar düzenlemişlerdir. Sol terör örgütleri aynı yöntemi büyük şehirlerde kullanmaya çalışmış, ancak güvenlik güçlerinin bilgi birikimi, tecrübesi ve teknolojiyi üst düzeyde kullanabilmesinden dolayı başarılı olamamıştır. Son yıllarda güvenlik güçlerinin aldığı tedbirler, iş adamları ve esnafın bilinçlenmesiyle birlikte terör örgütleri “haraç” yoluyla para toplayamamaktadırlar.¹³¹

2.1.5. Gasp, Hırsızlık

Terör örgütlerin özellikle kuruluş aşamasında gelir elde etmek ve örgüt propagandası yapmak için genellikle küçük örgütler tarafından bankalar, iş yerleri, para nakil araçları gibi para bulunduran yerlere ve taşıyan araçlara yönelik eylemlerde bulundukları ve bu yolla önemli tutarlara ulaşan gelir elde ettikleri tespit edilmiştir.¹³²

Ülkemizde THKP/C, THKO gibi terör örgütleri kuruluş aşamalarında bu yöntemi kullanmışlardır. Gerçekleştirdikleri banka soygunları örgüte belirli bir gelir sağladığı gibi aynı zamanda kamuoyu tarafından tanınmalarını sağlamıştır. 1987 yılında Batman’da kurulan İslami Hareket Örgütü (İHÖ) de, gerçekleştirdiği banka soygunları, otomobil ve eşya hırsızlıklarını gelir temin etme yöntemi olarak kullanmıştır.¹³³ Bankalar büyük işyerleri, para nakliye araçları, mutemetler, toplu para bulunduran yer ve şahıslar terör örgütlerinin gasp ve hırsızlık eylemleri için hedef alınan yerlerdir.¹³⁴

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte başta finans kurumları olmak üzere,

¹³⁰ Hasan Aykın, Kevser Gümüştay, **Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, Adalet Yayınları, Ankara, 2008, s. 356.

¹³¹ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹³² Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 120.

¹³³ Aykın, Sözmén, **Terörün Finansmanı**, s. 33.

büyük işyerleri özel güvenlik sistemleri kurarak terör örgütlerinin bu türden faaliyetlerine karşı gerekli tedbirleri almaktadırlar. Güvenlik sistemlerinin yanında polisin de sürekli kendini yenileyerek örgütlerin bu türden faaliyetlerine karşı bilinçlenmesi, gasp, soygun ve hırsızlık türü faaliyetlerin azalmasına neden olmuştur.¹³⁵

2.1.6. Sahtecilik

Günümüzün teknolojisi, ihtiyaç duyulan her türlü baskı araç, gereç ve malzemesinin kolaylıkla bulunabilmesi örgütleri sahtecilikte adeta uzmanlaştırmıştır. Terör örgütleri hem üyelerine sahte pasaport ve kimlik düzenlemekte, hem de talep halinde organize suç örgütlerine sahte belge düzenleyerek gelir elde etmektedir.¹³⁶ Örgütler sahte para basmanın yanı sıra, sahte pasaport basmada da uzmanlaşmışlardır. Başta kendi mensuplarına sahte pasaport ve kimlik basan örgütler, talep halinde organize suç örgütlerine de sahte pasaport ve kimlik basarak gelir temin edebilmektedirler. Sahtecilik önemli bir gelir kaynağı olmakla birlikte, yakalanma riski yüksek olduğundan dolayı, örgütler tarafından sürekli bir gelir kaynağı olarak kullanılma yerine kısa vadeli sıcak para için uygun görülmektedir.¹³⁷

Dünyada sahtecilik konusunda uzmanlaşmış en önemli örgütlerden biri olduğu bilinen PKK/KONGRA-GEL terör örgütü, illegal yollardan Yurtdışına çıkış yapmak isteyen şahısların, iltica taleplerinin kabul görmesi için belli bir bedel karşılığında sahte belgeler düzenlemektedir.¹³⁸ Örgüt sahte belgeleri iki şekilde düzenlemektedir.¹³⁹

- İltica, ikamet, seyahat gibi nedenlerle kullanılacak olan belgeler, yeni baştan düzenlenmektedir. Kullanılacak belgenin, çeşitli şekillerde elde edilmiş imzalı-mühürlü nüshalarına sadece kimlik bilgileri eklenmek suretiyle, her defasında başka biri adına düzenlenmesi mümkün olabilmektedir. Ayrıca, belge komple sahte olarak basılıp sahte kaşe, mühür, kayıt ve imzalarla tanzim edilebilmektedir.

¹³⁴ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 358.

¹³⁵ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹³⁶ Saim Öztürk, **Uyuşturucu Kaçakçısı Terör Örgütü PKK**, KÖKSAV Yayınları, Ankara, 2000, s. 3.

¹³⁷ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹³⁸ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 356.

- Yurtdışında bulunan vatandaşlarımızdan veya yabancılardan, zorla veya gönüllü olarak, ya da hırsızlık yoluyla elde edilmiş belgeler üzerinde tahrifat yapılarak, sahte belge yapılması mümkün olabilmektedir.

Düzenlenen sahte belgelerle Avrupa ülkelerine götürülen kaçak şahıslar, gönderildikleri ülkelerde örgüt tarafından takip edilerek, barınma ve iş bulma vaadi ile PKK yanlısı derneklere üye olarak kaydedilmektedir. İş bulmaları halinde ise anılan şahıslardan, örgüte yardım amacıyla aidat adı altında paralar alınmaktadır.¹⁴⁰ Örgüt, yurtdışına çıkardığı bu şahısları ideolojik eğitimden de geçirerek, PKK adına vatandaşlarımızdan zorla para toplama, örgütün yayın organlarını dağıtma, uyuşturucu işlerinde kurye olarak çalışma vb. faaliyetlerde kullanmaktadır.¹⁴¹

Sahtecilik suçları Türk Ceza Kanununun “Kamu Güvenine Karşı Suçlar” bölümünde tanımlanmaktadır. Kamunun güveni kavramı; hukuk düzeninin herhangi bir hukuksal durumu kanıtlama yeteneği tanıdığı şeylere olan güveni ifade etmektedir. Dolayısıyla para, resmi belge, özel belge, mühür, damga gibi kanıtlama yeteneğine haiz nesnelerin sahte olarak üretilmesi, dolaşımda olması kamu güveninin sarsılması ve zedelenmesine neden olmaktadır. KOM birimlerince yürütülen sahtecilik suçları ile mücadele çalışmalarında, vatandaşlarımızın hukuk düzenine olan güveni ve kamu düzeninin korunması öncelikli olarak amaçlanmaktadır.

Sahtecilik suçları kapsamında genel olarak; Parada Sahtecilik, Belgede Sahtecilik, Vergi Kaçakçılığı ve Fikri ve Sınai Mülkiyet Hak İhlalleri yer almaktadır.

Ulusal ve uluslararası bir değişim aracı olan paranın; piyasaya sürülmesi ve dolaşımının kolay olması, küreselleşen ekonomik faaliyetlerin kayıt dışı para dolaşımını kolaylaştırması ve teknolojik gelişmeler, suç organizasyonları için sahte para basımı ve piyasaya sürülmesi faaliyetlerini cazip hale getirmektedir.

¹³⁹ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

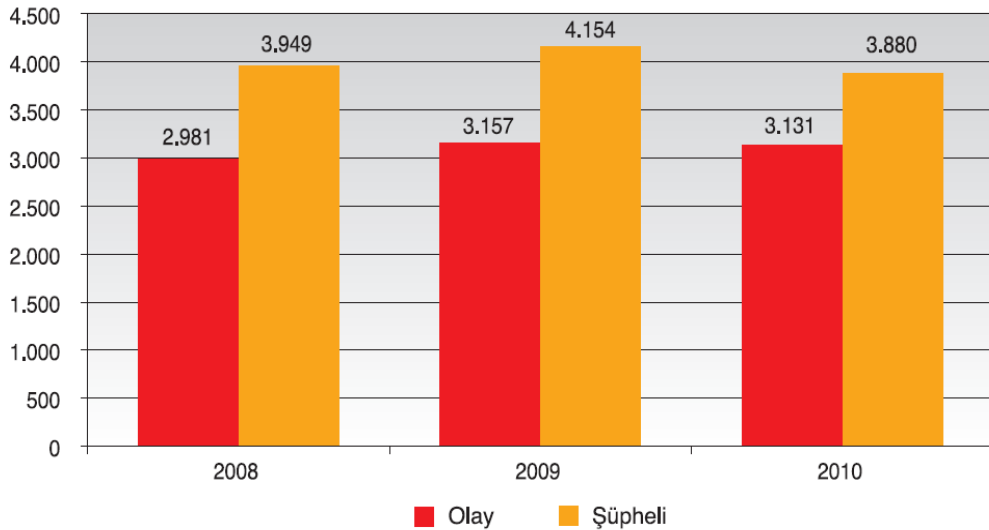
¹⁴⁰ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 32.

¹⁴¹ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

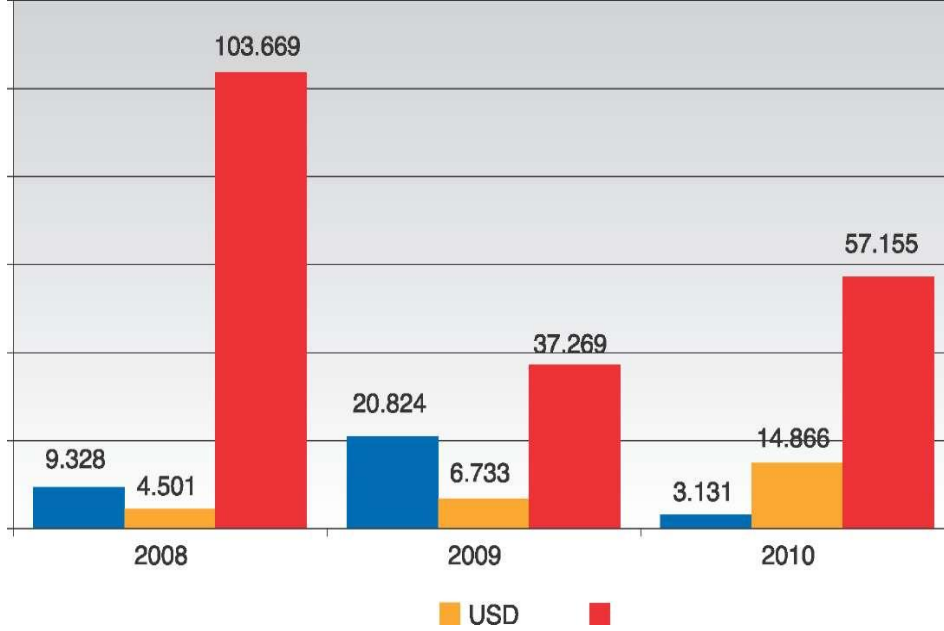
Ülkemiz ekonomisindeki hızlı gelişmeler, ekonomimizin küresel piyasalarla giderek daha fazla entegre olması ve baskı teknolojilerindeki gelişmeler ile baskı ekipman ve malzemelerine rahatlıkla erişim sağlanabilmesi, parada sahtecilik suçunu kolaylaştıran etkenlerin başında gelmektedir.

2010 yılında ülkemizde piyasaya sürülen sahte paraların cinsi ve kupür değeri incelendiğinde; en fazla sahtesi üretilen para biriminin Türk Lirası olduğu, ikinci olarak ABD Dolarının geldiği ve Euro'nun ise ülkemizde üretilen sahte paralar içerisinde üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. En fazla sahtesi üretilen kupür değerlerinin ise TL'de, 50 ve 20; ABD Dolarında ve Euro'da ise 100'lük banknotların olduğu görülmektedir.

Türk Lirası ile birlikte başta Euro ve ABD Doları olmak üzere, yabancı paraların da sahteciliğinin önlenmesine yönelik olarak yapılan mücadele çalışmaları kapsamında; Interpol, Europol ve OLAF gibi uluslararası kuruluşlar ile ülkemiz ve yabancı ülkelerin polis irtibat görevlileri aracılığıyla uluslararası işbirliği faaliyetleri etkin bir şekilde yürütülmektedir.

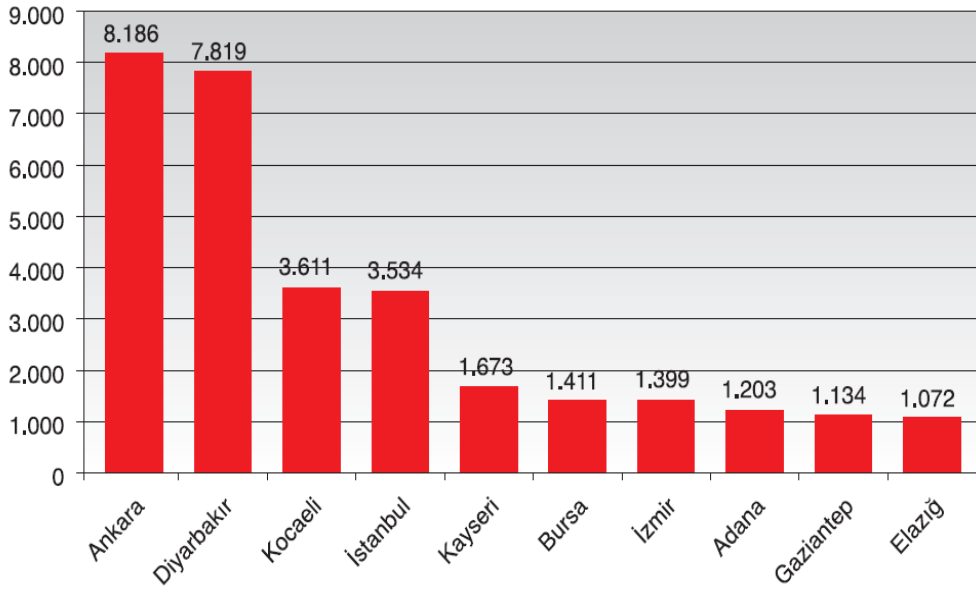
Şekil 5: Yıllara Göre Parada Sahtecilik Olay ve Şüpheli Sayısı

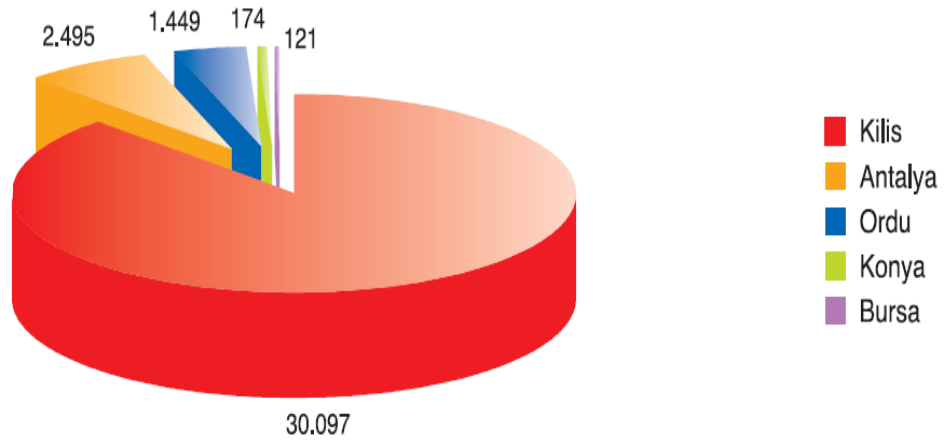
Şekil 6: Yıllara Göre Sahte Para Yakalamaları (Kupür Adedi)

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 76.

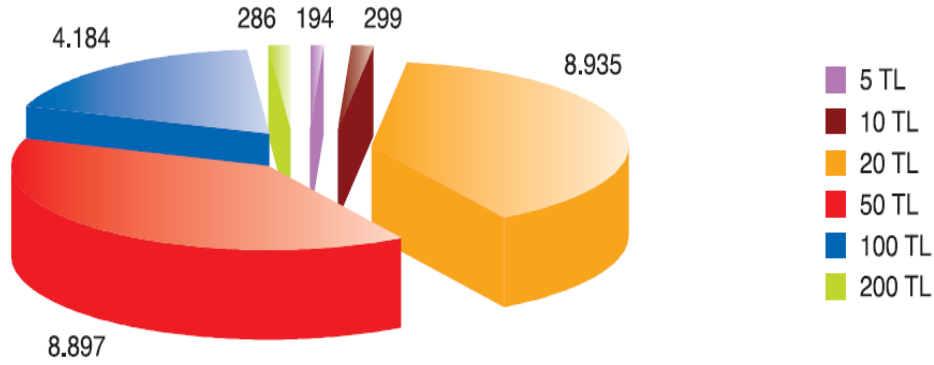
2010 yılında sahte para olay sayısı 2009 yılı ile paralellik arz ederken yakalanan şüpheli sayısı azalmış, bununla birlikte ele geçirilen sahte para miktarında artış görülmüştür. 2008 yılında parada sahtecilik suçlarına yönelik olarak KOM birimlerince 24 planlı operasyonel çalışma gerçekleştirilmiş, meydana gelen 2.981 sahte para olayında 3.949 şüpheli şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır. Parada sahtecilik suçlarına yönelik olarak KOM birimlerince 31 planlı operasyonel çalışma gerçekleştirilmiş, meydana gelen 3.157 sahte para olayında 4.154 şüpheli şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır.

Şekil 7: 2010 Yılında Yakalanan Sahte Banknotların (TL-USD-EURO) Kupür Adedine Göre Dağılımında ilk On İl

Şekil 8: 2010 Yılında Yakalanan Sahte Madeni Paraların (TL-USD-EURO) Adet Dağılımında İlk Beş İl

Şekil 9: Ele Geçirilen Sahte Paraların Kupür Değerine Göre Dağılımı (TL)

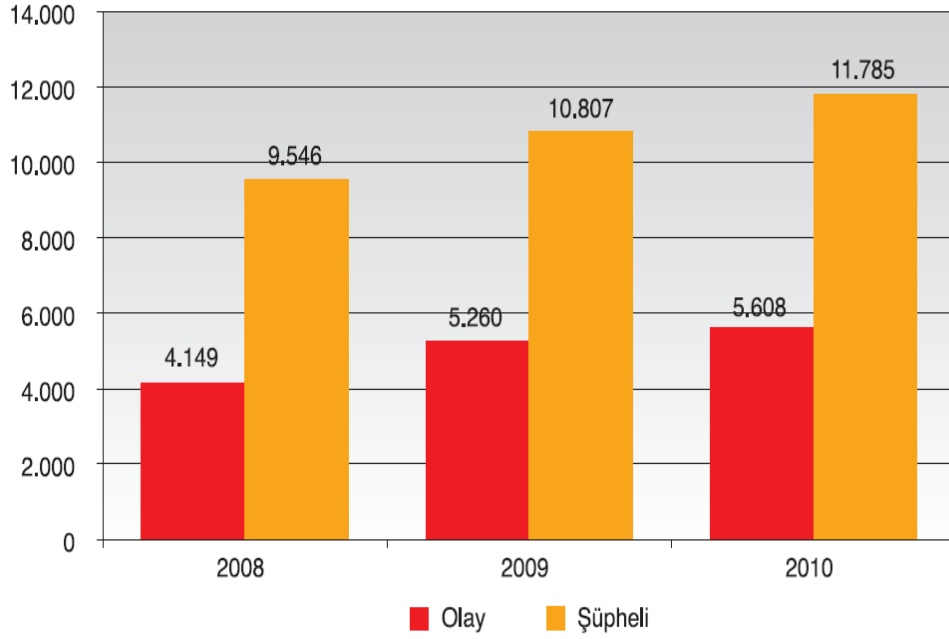
Kaynak: KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011, s. 77–78.

Belgede sahtecilik suçları ülkemizde genellikle pasaport, vize, nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, motorlu taşıtlar trafik ve tescil belgeleri ile kamu ve özel sektör kuruluşları tarafından düzenlenen resmi ve özel belgeler üzerinde tahrifat yapılması veya bunların tamamının sahtesinin yapılması şeklerinde görülmektedir. Hukuk düzeni tarafından bir belgeye bağlanan hukuki sonucun niteliğine göre, belgede sahtecilik suçu bireyi, toplumu ya da devleti zarara uğratmaktadır.

Toplunun hukuk düzenine olan güveni, kamu düzeni ve bireyin hakları önünde bir tehdit olan belge sahteciliğinin, genellikle bir başka suçun işlenmesi için basamak suç olarak işlendiği görülmektedir.

Belgede sahtecilik suçları ile mücadele çalışmaları kapsamında; öncelikle sahteciliğe konu belgeleri düzenlemekle yetkili kuruluşlarla yakın işbirliği içerisinde söz konusu belgelerin sahtesinin üretilmesinin engellenmesine yönelik önleyici çalışmalara ağırlık verilmektedir.

Bununla birlikte, belgede sahtecilik suç organizasyonları ile uzun süreli mücadelenin gereği olarak, planlı operasyonel çalışmalara ağırlık verilmek suretiyle mücadelede etkinlik artırılmaya çalışılmaktadır.

Şekil 10: Yıllara Göre Belgede Sahtecilik Olay ve Şüpheli Sayısı

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 80.

2010 yılında belgede sahtecilik suçlarının olay ve şüpheli sayılarında bir miktar artış görülmektedir. 2008 yılında belgede sahtecilik suçlarına yönelik olarak KOM birimlerince 45 planlı çalışma gerçekleştirilmiş, meydana gelen 4.149 sahte belge olayında 9.546 şüpheli şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır. 2009 yılında belgede sahtecilik suçlarına yönelik olarak KOM birimlerince 33 planlı çalışma gerçekleştirilmiş, meydana gelen 5.260 sahte belge olayında 10.807 şüpheli şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır. 2010 yılında belgede sahtecilik suçlarına yönelik olarak KOM birimlerince 39 planlı çalışma gerçekleştirilmiş, meydana gelen 5.608 sahte belge olayında 11.875 şüpheli şahıs hakkında yasal işlem yapılmıştır. Belgede sahtecilik suçlarının, mali suçlar başta olmak üzere diğer suçların öncül suçu niteliğinde olması nedeniyle sahte belge kullanımı, diğer suç türlerinin artışına paralel olarak çeşitlilik kazanmakta ve yaygınlaşmaktadır.¹⁴²

2.1.7. Kredi Kartı Dolandırıcılığı

Başkasının kredi kartını hileli yollarla elde ederek internet üzerinden veya telefonla yapılan alışverişlerde kullanılması, gelişen teknoloji ile rahatlıkla gerçekleştirilen bir suç türü haline gelmiştir. Terör örgütleri, diğer suçlarda olduğu gibi kredi kartı dolandırıcılığını da sıklıkla yapmaktadır. Hatta çok sayıda kişinin özel bilgileri ve kredi kartına ilişkin detaylar yasadışı yollardan temin edilerek internette satışa sunulmaktadır. Terör örgütleri tarafından bu bilgilerin satışının yapılması ve bu yolla gelir elde edilmesi mümkün iken, aynı zamanda bu bilgiler kullanılarak kişilerin dolandırılması veya sahte belgelerin düzenlenmesi yoluyla gelir de elde edilebilmektedir.¹⁴³

FAFT bünyesinde çalışmalarını yürüten Terörün Finansmanı Çalışma Grubu tarafından hazırlanan Terörün Finansmanı Raporunda da belirtildiği üzere, çok sayıda kişinin ismi, adresi, telefon numarası, annesinin kızlık soyadı, doğum tarihi, mesleği gibi kişisel bilgileri ile kredi kartı hesaplarına ilişkin detayları yasadışı yollardan temin edebilmekte ve internette satışa sunulmaktadır. Terör Örgütleri tarafından bu bilgilerin satışının yapılması ve bu yolla gelir elde edilmesi mümkün iken, aynı zamanda bu bilgiler kullanılarak kişilerin dolandırılması veya sahte belgelerin düzenlenmesi yoluyla gelir elde edilmesi de mümkün olabilmektedir.¹⁴⁴

2.1.8. Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti

Son yıllarda dünya gündeminin ilk sıralarında yer alan önemli sorunlardan birisi “Yasadışı” göç sorunudur.¹⁴⁵

Göçmen kaçakçılığı, ekonomik seviyesi düşük olan, savaş ve benzeri terör olayları sebebiyle ülkelerin iç karışıklığından olumsuz etkilenen ve başka ülkelerde daha iyi

¹⁴² KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011, s. 74-80.

¹⁴³ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 33.

¹⁴⁴ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 357.

¹⁴⁵ Uyar **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 51.

şartlarda yaşama ve iş bulma arzusunda bulunan şahısların bulundukları ülkeden yasa dışı yollarla başka ülkelere gitmeleri veya götürülmeleri şeklinde gerçekleşen yasadışı bir faaliyettir. Göçmen kaçakçılığı suçu, doğrudan insan hakları ihlallerine neden olan, ülkelerin sosyal ve ekonomik düzenini bozan, ulusal ve uluslararası güvenliğin ağırlanmasında tehlike oluşturan bir suç türüdür.¹⁴⁶

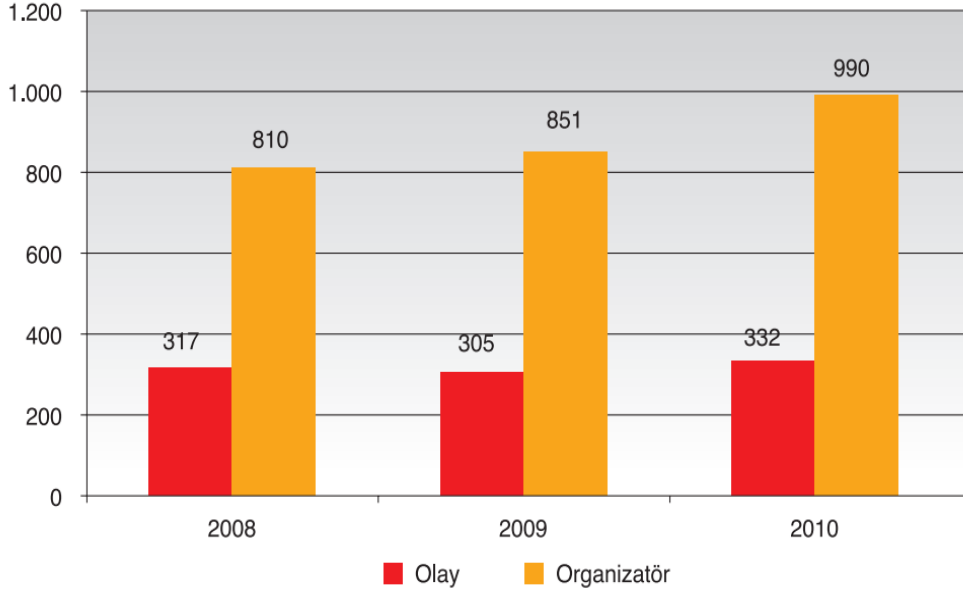
Türkiye; yasadışı göç ile ilgili olarak, az gelişmiş devlet vatandaşlarının Türkiye de kaçak çalışması için hedef ülke; vatandaşlarımızın Avrupa ülkelerine yasadışı geçişleri bakımından da bir kaynak ülke; doğu batı arasında bir köprü niteliğinde olması dolayısıyla transit ülke konumundadır.¹⁴⁷

Göçmen kaçakçılığı suçunun ülkemiz ekonomisinde yol açtığı olumsuz etkilere bakıldığında; sebep olduğu kayıt dışı istihdamın ve beraberinde getirdiği işsizliğin doğrudan vatandaşlarımızı etkilediği ve Emniyet Genel Müdürlüğü Strateji Daire Başkanlığı kayıtlarına göre mültecilerin barınma ve tahliye giderleri olarak ülkemiz kamu kaynaklarından 2010 yılı içerisinde yaklaşık 4.7 Milyon TL harcadığı bilinmektedir. Ayrıca, göçmen kaçakçılığı suç örgütlerinin kaçak göçmenlerden kişi başına ortalama 3000 USD aldıkları ve 2010 yılı içerisinde yakalanan yaklaşık 33 bin kaçak göçmen üzerinden yaklaşık 90-100 Milyon USD maddi kazanç elde ettikleri değerlendirilmektedir.¹⁴⁸

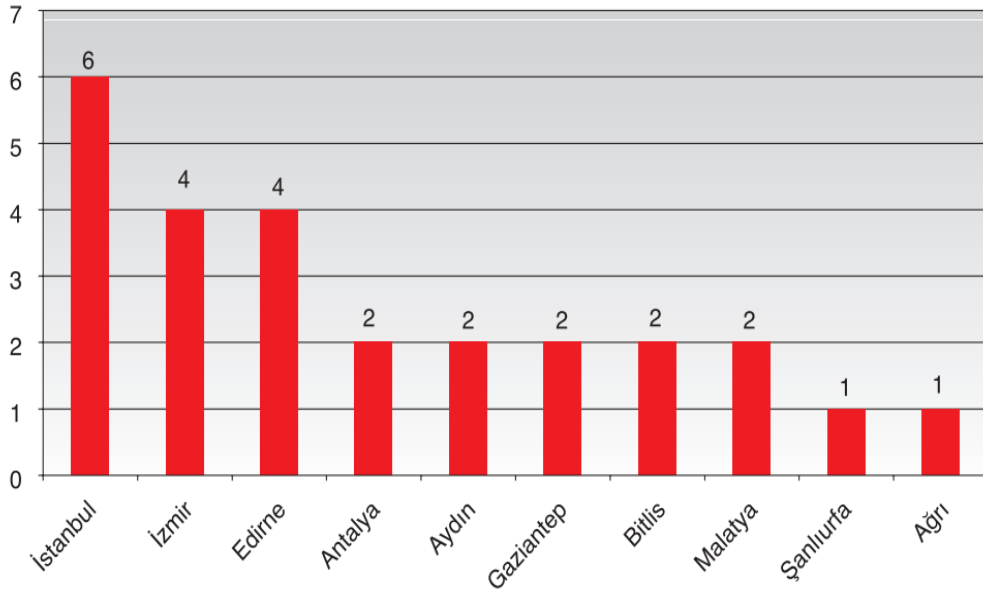
¹⁴⁶ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu s.101

¹⁴⁷ Uyar **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.52

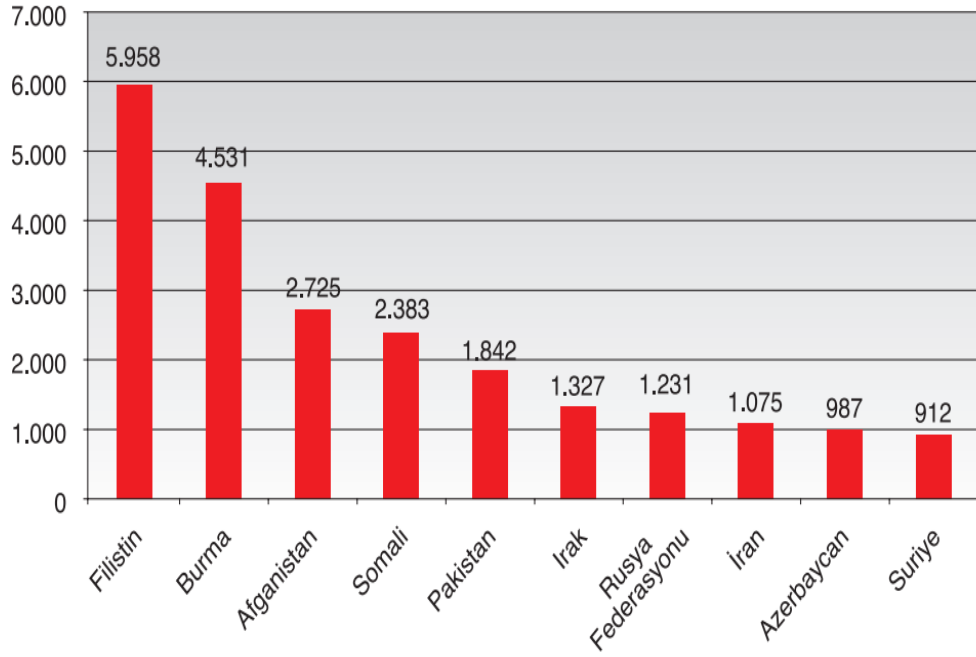
¹⁴⁸ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu s.101

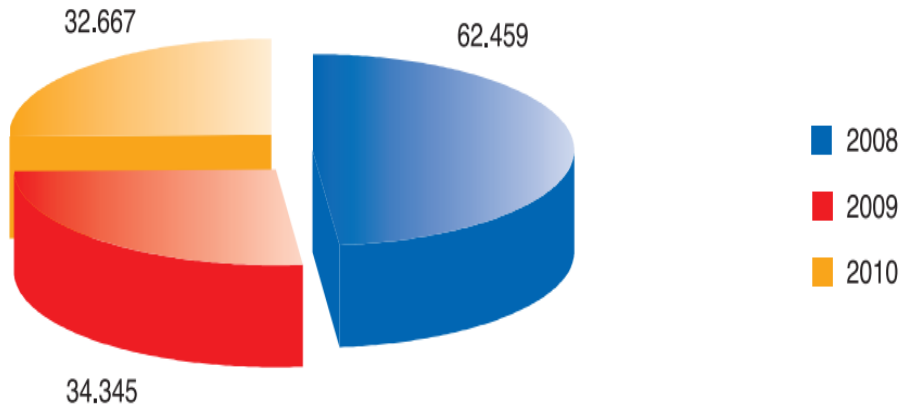
Şekil 11: Yıllara Göre Göçmen Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları

Şekil 12: 2010 Yılı Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti Planlı Operasyonlarda İlk 10 İl

Şekil 13: 2010 Yılında Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenlerin Uyruklarına Göre Dağılımı

Şekil 14: Yıllara Göre Ülkemizde Yakalanan Yasadışı Göçmenler

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 104-106.

Göçmen kaçakçılığı ile mücadele kapsamında yasal mevzuatımızda yapılan değişiklik ile göçmen kaçakçılığı suçunun teşebbüs aşamasında kalması hâlinde dahi, faillerin

bundan dolayı tamamlanmış suç gibi cezalandırılması, birçok ülke ile ülkemizde bulunan yabancı irtibat görevlileri kanalıyla bilgi paylaşımının ve operasyonel işbirliğinin geliştirilmesi, gerçekleştirilen uzun soluklu, planlı ve projeli operasyonlar ile birlikte suçla mücadelemiz ivme kazanmıştır.

Bu kapsamda gerçekleştirilen bölgesel odaklı suç analizi çalışmaları neticesinde, ülkemizde faaliyet gösterdiği tespit edilen göçmen kaçakçılığı suç organizasyonlarına yönelik KOM Daire Başkanlığı koordinesinde il KOM birimlerince gerçekleştirilen operasyonlarda, 332 suç organizasyonu deşifre edilerek 990 organizatör şahıs yakalanmıştır.

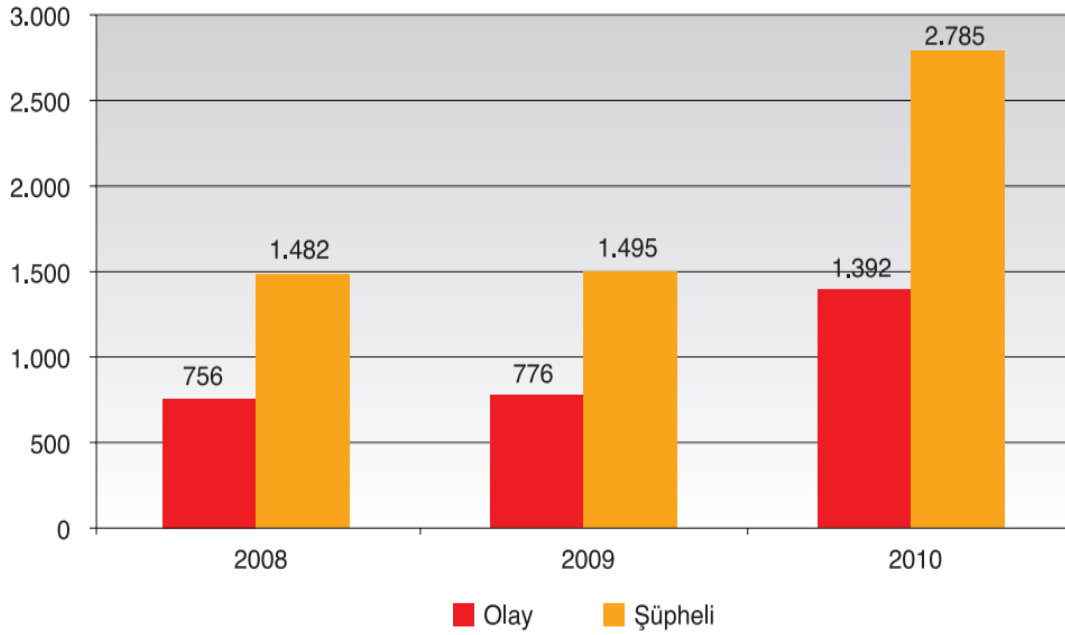
2010 yılı verilerine bakıldığında, deşifre edilen suç organizasyonlarının sayısı bir önceki yıla oranla yaklaşık %9 artış, yakalanan organizatör sayısı ise %16 artış göstermiştir. Diğer yandan, 2010 yılında gerçekleştirilen 37 planlı operasyon neticesinde operasyon sayısında bir önceki yıla oranla %12 artış sağlanmıştır.

Ayrıca, 2010 yılı içerisinde gerçekleştirilen operasyonların etkisiyle, Avrupa ülkelerine gitmek üzere ülkemize yasadışı giriş yapan göçmenlerin 2010 yılı sayılarında 2008 yılına oranla %48 azalma, 2009 yılına oranla ise %5 azalma olduğu görülmekte ve yasadışı göçmenlerin başka güzergahlara yöneldikleri değerlendirilmektedir. 2010 yılı göçmen kaçakçılığı ve insan ticaretine yönelik planlı operasyonlarda ilk 10 il'e bakıldığında, özellikle ülkemizin batı bölgelerindeki illerimizin ön plana çıktığı görülmektedir.¹⁴⁹

2.1.9. Akaryakıt Kaçakçılığı

Ülkemizi her yönden olumsuz etkileyen kaçakçılık faaliyetleri içerisinde önemli bir yer tutan akaryakıt kaçakçılığı, çok yönlü önlemler alınarak etkin mücadele edilmesi gereken kaçakçılık suç türleri arasında ilk sırada yer almaktadır. Akaryakıt kaçakçılığı, devletin akaryakıt ürünlerinden aldığı vergilerin (ÖTV + KDV) kaybı dolayısıyla ülke

ekonomisine büyük zarar vermektedir. Bunun yanı sıra standart dışı akaryakıtlar, ihtiva ettiği zararlı kimyasal maddeler nedeniyle insan sağlığı ve çevre açısından tehlike oluşturduğu gibi araçların mekanik aksamına da zarar vermektedir.

Şekil 15: Yıllara Göre Akaryakıt Kaçakçılığı Olay ve Şüpheli Sayıları

Kaynak: KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 87

Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadelede, 2010 yılında 22'si planlı olmak üzere toplam 1.392 adet operasyonel çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu operasyonlar neticesinde, 2.785 şüpheli şahıs gözaltına alınmış ve toplam 7.652.838 litre kaçak akaryakıt ele geçirilmiştir.

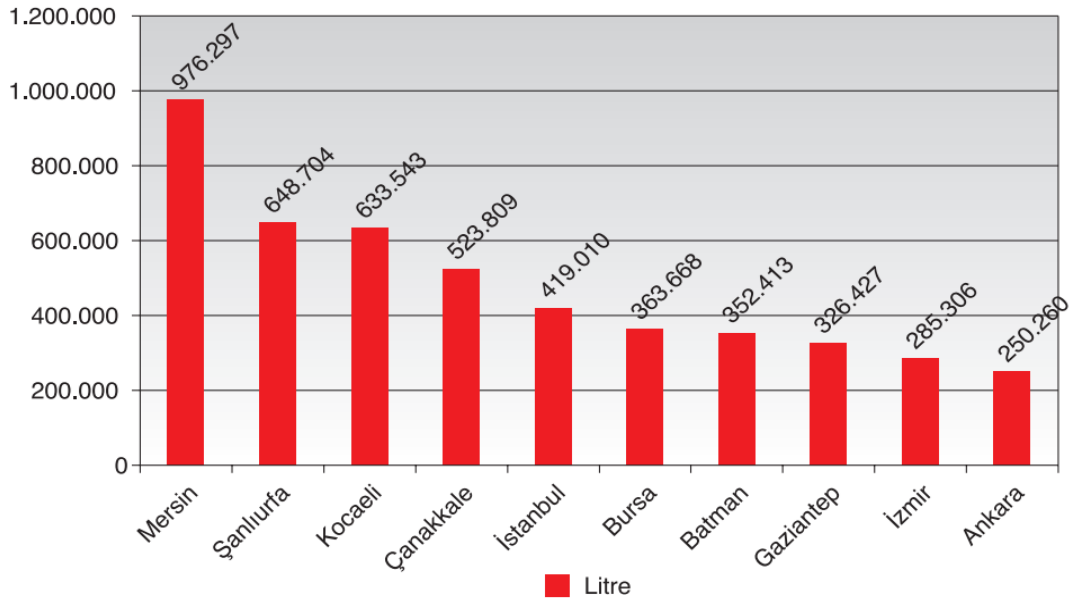
2010 yılına ait akaryakıt kaçakçılığı verileri incelendiğinde; ele geçirilen akaryakıt miktarının bir önceki yıla göre düşüş gösterdiği, ancak olay ve şüpheli sayısında ciddi bir yükseliş olduğu, bunun yanı sıra karışımli akaryakıtlar ile bu akaryakıtların üretiminde kullanılan madeni yağ ve solventlere ilişkin yakalama miktarlarında önemli bir artış

¹⁴⁹ KOM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu, Ankara, Mart 2011, s. 101-106.

olduğu görülmektedir. Akaryakıt harici ürünlerle ilgili gerekli tedbirler alınmadığı sürece bu durumun değişmeyeceği ve yakalama miktarlarının daha da artacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 6: Yıllara Göre Yakalanan Kaçak Akaryakıt Miktarları (lt)

	2008 (756 Olay)	2009 (776 Olay)	2010 (1.392 Olay)
Cinsi	(Lt)	(Lt)	(Lt)
Motorin	2.265.798	7.929.749	4.251.300
Benzin	135.410	84.380	123.155
Fuel-Oil	148.120	4.636.691	111.518
Solvent	25.470	93.432	374.471
Bio-Dizel	29.170	8.000	39.760
Katkılı Akaryakıt	581.875	1.293.903	1.999.776
Ham Petrol	10.380	558	4.778
Madeni Yağ	557.866	325.047	745.250
LPg	---	10.444	-
Gazyağı	---	4.000	2830
Jet Yakıtı	—	2.000	-
TOPLAM	3.754.089	14.388.204	7.652.838

Şekil 16: 2010 Yılında Meydana Gelen Kaçak Akaryakıt Yakalamalarında İlk On İl

Kaynak: KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011, s. 87-88.

Akaryakıt kaçakçılığına yönelik 2010 yılında yürütülen planlı operasyonel çalışmalar, daha çok akaryakıtın ülkemize giriş bölgelerine ve özellikle bu bölgelerdeki akaryakıt depolama tesislerine yönelik gerçekleştirilmiştir. Üretim ve depolama esnasında ele geçirilen kaçak akaryakıt miktarının fazla olması, bu suçla mücadelenin daha geniş bir şekilde ele alınarak kaçak akaryakıtın piyasaya girmeden kontrol altına alınması gerektiğini göstermektedir.

Bu çerçevede; 2011 yılında rafinaj, depolama, dağıtım ve işleme süreçlerini kapsayacak şekilde petrol piyasasında etkin sektör denetimleri gerçekleştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmekte olup bu denetimler sayesinde ülkemize yasa dışı yollardan getirilen petrol ürünlerinin piyasaya arzının büyük ölçüde önlenebileceği düşünülmektedir.¹⁵⁰

¹⁵⁰ KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011, s. 85-88.

2.2. YASAL GÖRÜNÜMLÜ FAALİYETLERDEN SAĞLANAN KAYNAKLAR

2.2.1. Ticari İşletmelerin Kullanılması

Örgütle görünüşte bağlantısı olmayan kişiler adına kurulan şirketlerin yasal faaliyetlerinden elde edilen gelirler terörün finansmanı için kullanılabilir. Çoğu kez, bu şirketlerin faaliyet alanları aynı zamanda terör örgütüne lojistik destek sağlayacak türden alanlardır. Terör örgütünün ihtiyaç duyacağı malları taşımak veya uyuşturucu ticaretinde kullanmak üzere nakliye şirketi kurulması, terör örgütü üyelerinin ülke dışına kolay bir şekilde çıkarılması için seyahat acentesi kurulması buna örnek verilebilir.¹⁵¹

Deşifre olmamış terör örgütü üyeleri veya terörün finansmanı ile görünüşte bağlantısı olmayan kişilerce işletilen kuruluşların oluşturulması ve bunlardan elde edilen yasal ticari kazançların aktarılması ile terör örgütlerine destek verilmektedir. Terörün finansmanında büyük ve uluslararası nitelikteki paravan şirketlerin yanı sıra küçük çaplı şirketlerin de kullanıldığı bilinmektedir. Teröristler ve terör örgütleri paravan şirketleri ya sıfırdan kurmakta ya da mevcut bir şirketi satın almaktadır. Bu şirketlerde herhangi bir suç kaydı bulunmayan kişiler çalıştırılmakta ve yasal belgeler üzerinde bu kişilerin ismi kullanılmaktadır. Bu şirketler genellikle uluslararası alanda faaliyette bulunmakta ve değeri yüksek hacmi küçük malların ticareti ile uğraşmaktadırlar.¹⁵²

PKK terör örgütünün özellikle Almanya, İngiltere, Avusturya, Macaristan ve Hollanda gibi ülkelerde birçok lokanta, kafeterya ve kıraathanesinin bulunduğu ileri sürülmektedir. Bu tür yasal görünümlü işyerleri ile bir yandan örgüte gelir sağlarken, diğer yandan buralar temas noktası ve örgüt faaliyetlerinin koordinasyonu için kullanılmaktadır. PKK ile ilişki içinde olan ticari işletmeler oluşturdukları işadamları derneği ve benzeri oluşumlarla aynı zamanda bulundukları ülkelerde bürokrasi ve

¹⁵¹ MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu), **Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği**, Resmi Gazete, No: 26693, 07.11.2007.

¹⁵² Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 36-37.

siyasiler üzerinde etkide de bulunmaktadır. Hizbullah terör örgütünün ise daha küçük işletme düzeyinde kaldığı görülmektedir. Örgüt, ticari taksi, dolmuş ve market işletmeciliği alanında faaliyet göstermiştir.¹⁵³

Terör Örgütü PKK'nın sözde 7. Olağanüstü kongre sonrasında gerçekleştirmeyi planladığı faaliyetlere ilişkin olarak hazırladığı "Dönemsel Faaliyetler Planı"nda, sözde Kürt sermayesinin aynı çatı altında toplanması amacıyla ticari kuruluşların oluşturulması hususu da yer almıştır. 2000 yılı sonlarında, örgütün Avrupa da bu yönlü girişimlerini artırarak devam ettiği gözlemlenmiştir.¹⁵⁴

Terör örgütlerinin yasal ticari faaliyette bulunma nedenleri şu şekilde sıralanabilir:¹⁵⁵

- **Suç Gelirlerinin Aklanması:** Terör örgütlerinin yasal ticari faaliyette bulunmalarının en önemli nedeni, yasal görünüm kazanmış suç gelirlerinin rahat bir şekilde harcanabilmesi ve işlenen öncül suçun delili niteliğindeki kirli paradan uzaklaşarak, asıl suçtan uzaklaşılmasıdır.
- **Yasadışı Faaliyetleri Gizlemek:** Önemli miktarda harcama yapan örgüt üyelerinin toplumda dikkat çekmemesi için büyük bir işletme sahibi olması önemlidir. Bu şekilde, yapılan harcamalar için yasal gelir kaynağı gösterilebilir.
- **Yasadışı Faaliyetlerin İşlenmesini Kolaylaştırmak:** Mesela, uyuşturucu ticareti yapan terör örgütleri yasal taşıma işletmeciliği yaparak, bu araçlarla uyuşturucu sevkiyatını gerçekleştirebilmektedirler.
- **Ceza Soruşturmalarına Engel Olmak:** Yasadışı nitelikteki bazı işlemler şirket üzerinden yapılarak, bireysel olarak cezaya muhatap olmaktan kurtulabilmektedir.

¹⁵³ Hasan Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No: 2010/406, Ankara, 2010, s. 152.

¹⁵⁴ Tulga Uyar **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.45

¹⁵⁵ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 38.

2.2.2. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması

Terör örgütlerine yasal görünümlü kaynak sağlanmasında dernek ve vakıf gibi kâr amacı gütmeyen kuruluşlar sıklıkla kullanılır. Bu kuruluşlara aidat, bağış veya yardım adı altında sağlanan fonlar, bu kuruluşlar tarafından çeşitli yöntemler kullanılmak suretiyle terör örgütüne veya teröristlere aktarılır. Bazı kişiler çoğu zaman verdikleri paraların terör örgütlerine aktarılacağını bilmemekte, kâr amacı gütmeyen kuruluşun açıkladığı yasal amacı çerçevesinde kullanılacağını düşünerek bağışta bulunmaktadır. Bazı kişiler ise, terör örgütüne bilerek ve isteyerek finansman sağlamakta, bunu yasal bir görüntü altında, örneğin bir yardımlaşma derneğine bağışta bulunma görüntüsü altında gerçekleştirmekte, böylece kamu otoritelerinin dikkatini çekmeksizin terörü finanse edebilmektedir.¹⁵⁶ Ayrıca, bu yolla toplanan paralar kara para aklama faaliyetleri nede konu olabilmektedir.¹⁵⁷

Terör örgütleri, hayır kurumu adı altındaki kuruluşlar aracılığı ile kişilerin dini, etnik veya coğrafik bağlarını kullanmak suretiyle önemli miktarda gelir elde etmektedir. Amerika'da kurulu bir derneğin 2000 yılında 13 milyon dolar fon sağladığı ve bunu ilişkili olduğu terör örgütüne ilettiği öne sürülmektedir.¹⁵⁸

Kâr amacı gütmeyen kuruluşların kullanılması ve bu yolla terörün finanse edilmesi, PKK terör örgütü tarafından da yoğunlukla tercih edilen bir finansman yöntemidir. Öyle ki; PKK terör örgütünün, çoğunluğu Avrupa ülkelerinde olan ve suç şebekesi şeklinde faaliyetlerde bulunan 400'den fazla örgüt aracılığıyla kendisine politik, mali ve lojistik destek sağladığı ve örgütün cephe yapılanması olarak adlandırılan kanadının, yurtiçi ve yurtdışında oluşturduğu yasal görünümlü kuruluşlar vasıtasıyla özellikle Kürt kökenli vatandaşlarımızdan büyük paralar topladığı ileri sürülmektedir.¹⁵⁹

¹⁵⁶ MASAK, *Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği*.

¹⁵⁷ Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 45.

¹⁵⁸ Aykın, Sözmen, *Terörün Finansmanı*, s. 40.

¹⁵⁹ Aykın, *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*, s. 153.

PKK aynı zamanda kâr amacı gütmeyen kuruluşları aklama faaliyetleri amacıyla da yoğun olarak kullanmaktadır. Belçika’da gerçekleştirilen 1997 Sputnik Operasyonu, örgütün uyuşturucu parasını nasıl akladığının küçük bir örneği olarak görülebilir. PKK uyuşturucudan elde ettiği gelirleri Londra, Paris, Brüksel ve diğer Avrupa şehirlerinde kurulmuş olan görünüşte kültür, kadın ve benzeri derneklerine bağış, yardım gibi adlarla aktarmıştır. Bu paralar belli hesaplarda toplanmış, daha sonra aklanmış olan paralar MED-TV, silah alımı, militan yetiştirilmesi ve diğer işlere harcanmak üzere kanun uygulama birimlerinin dikkatini çekmeden terör örgütüne aktarılmıştır.¹⁶⁰

Terör örgütlerinin kâr amacı gütmeyen kuruluşları kötüye kullanmaları genellikle üç şekilde yapılmaktadır.¹⁶¹

- Fonların bir kısmının dolandırıcılık eylemleri ile terör örgütlerine aktarılması
- Kâr amacı gütmeyen kuruluşların maske olarak kullanılması
- Kâr amacı gütmeyen kuruluşların sömürülmesi

2.2.3. Görsel ve Basılı Yayın Organlarının Kullanılması

Medya şirketleri, terör örgütlerinin gerek propaganda yapmak gerekse finansman temini amacıyla kullandıkları araçlar arasında yer almaktadır. Özellikle terör örgütü yandaşları, terör örgütüne yakın görsel ve basılı yayın organlarına reklam bedeli adı altında yüksek tutarlarda ödemeler yapmak suretiyle örgüte finansman desteği sağlarlar. Aynı zamanda örgüt üyeleri, bu yayın organlarında çalışan kişiler olarak gösterilmek suretiyle finansal olarak desteklenir.¹⁶² Örgütlerin bu bağlamda, bir diğer gelir kaynağı da örgüt mensuplarını ajite etmek ve örgüte bağımlılıklarını pekiştirmek için hazırlanan teyp ve video kasetleridir.¹⁶³

Türkiye’de terör örgütlerinin faaliyetlerinin gelişmesinde gazeteler, dergiler ve diğer yazılı propaganda araçları çok önemli rol oynamış ve bazı militan gruplar adlarını kendi

¹⁶⁰ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 153.

¹⁶¹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 41-42.

¹⁶² MASAK, **Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği**.

yayınlarından almıştı.¹⁶⁴ Yetkili birimler PKK terör örgütünün 2 gazete, 4 TV kanalı, 13 radyo kanalı, 19 dergi ve 3 basım evinin ve çok sayıda internet sitesinin bulunduğu bildirilmektedir. Ayrıca Avrupa üzerinden yayın yapan ROJ TV'nin örgütün propagandasını yapmak ve örgüte finans kaynağı sağlamak gibi faaliyetlerin yanı sıra örgütün gerçekleştirilecek faaliyetlerle ilgili olarak üyelerine iletmek istediği şifreli mesajları aktarmak için de kullanıldığı bilinmektedir.¹⁶⁵

2.2.4. Aidat ve Bağışlar

Terör örgütlerinin diğer bir gelir kaynağı da üyelerinden aidat adı altında topladığı paralardır. Ekonomik durumuna göre her örgüt üyesi, örgütün belirlediği miktardaki aidatı ödemektedir. Yazılı tüzükleri bulunan örgütler, aidatını düzenli olarak ödemeyi, üye olmanın en önemli şartlarından biri olarak belirlemişlerdir. Örneğin Hizbullah terör örgütü “infak” adı altında kendi militanlarının gelirlerinden her ay %10 oranında para alıyordu.¹⁶⁶

Bunun yanında örgüt sempatzanlarının ayni ve nakdi olarak yaptıkları bağış ve yardımlar da örgütlere büyük paralar sağlamaktadır. Hizbullah terör örgütünün birçok mensubunun ev, işyeri ve tarlasını örgüte bağışladığı 17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul Beykoz'da yapılan operasyondan sonra ortaya çıkmıştır.¹⁶⁷ Yurtdışında faaliyette bulunan PKK terör örgütünün sempatzanlarından aidat ve bağış adı altında bugüne kadar topladığı paraların miktarı ise tam olarak bilinmemektedir. Öcalan, Almanya'da düzenlenen bir kampanyada örgüte 2 milyon marka yakın para toplandığını ifade etmektedir. Günümüzde faaliyet yürüten terör örgütlerinin, güvenlik güçlerinin operasyonlarıyla büyük darbeler aldıkları dönemlerde, bu para temin etme yöntemiyle ayakta kalabildikleri söylenebilir.¹⁶⁸

¹⁶³ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 353.

¹⁶⁴ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 353.

¹⁶⁵ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 353-54.

¹⁶⁶ Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹⁶⁷ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 44.

2.3. DEVLET YARDIMLARI

Dış desteği olmayan bir örgütün başarılı olması mümkün görülmemektedir. Türkiye'deki terör örgütlerinin yıllardan bu yana faaliyetlerini aralıksız olarak sürdürebilmelerinin en önemli nedenlerinin başında bu yandaş devlet yardımları gelmektedir.¹⁶⁹

Terörizm, uzun yıllar güçlü devletler tarafından politikalarının işlerliğini kolaylaştırmak ve rakiplerini etkisiz kılabilmek için bir dış politika aracı olarak kullanılmaktadır. Güçlü devletlerin etkin politikaları karşısında kendileri için bir çıkış noktası bulamayan ve uluslararası arenada hakkını elde edemeyen bazı devletler de terörü engelleri aşmada bir engel olarak görmektedirler.¹⁷⁰

Terör örgütlerine, terörü uluslar arası politika aracı olarak kullanmak isteyen ülkelere örgüt üyelerine sığınma hakkı verilmesi, ülke topraklarının üs olarak kullanılmasına izin verilmesi gibi desteklerin yanında örtülü ve ya açık olarak finansal destekte sağlanabilmektedir. Terör örgütlerine sağlanan örtülü finansal yardımlar, özellikle terör örgütüne yakın dernek ve vakıflara para ve ayni yardımlarda bulunulması gibi yöntemlerle yapılabilmektedir.¹⁷¹

Aralarında ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa, İsrail, İran, Suriye, Küba, Libya, Irak, Kuzey Kore, Belçika, Yunanistan, Güney Kıbrıs Cumhuriyeti, Bulgaristan, Afganistan ve Sudan'ın bulunduğu çok sayıda devletin adına, terörün desteklenmesi ya da bizzat terörün uygulanması olaylarına sıkça rastlanmaktadır. Terör örgütlerine destek veren ülkeler örgütlere, sığınma hakkı vererek, dernek, yayın organı gibi yan kuruluşlar açmasına göz yumarak, kamp yerleri tahsis ederek, bu kamplarda eğitim vererek, militanları kamplarında ve kırsal alanda ziyaret edip moral vererek, yaralanan teröristlerin tedavilerini yaptırarak, silah, cephane ve mühimmat yardımı yaparak, teröristlere barınma, giyecek, yiyecek gibi lojistik ihtiyaçlarını temin ederek destek ve

¹⁶⁸ Alkan, "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları".

¹⁶⁹ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 43.

¹⁷⁰ Alkan, "Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları".

yardımlarda bulunmaktadır. Dünyada yerel ve uluslararası düzeyde faaliyet yürüten terör örgütlerinden dış devlet yardımı almayan bulunmamaktadır. Türkiye’deki terör örgütlerinin yıllardan bu yana faaliyetlerini aralıksız sürdürebilmelerinin en önemli nedenlerinin başında da yandaş devlet yardımları gelmektedir.¹⁷²

Terör örgütlerine devletler tarafından destek verilmesinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır:¹⁷³

- Terörizmin destek verenler için düşük maliyetli ve etkili yöntemler sunması
- İlişkileri bozmadan ilgili ülkenin istenilen şekilde hareket etmesini sağlamaya imkan vermesi
- Doğrudan güce başvurmanın ortaya çıkarabileceği riskleri içermemesi
- Terör örgütlerinin istihbarat örgütlerinin yan kolu gibi kullanılabilmesi ve operasyonel anlamda hizmet verebilmesi
- Destek veren ülkenin ideolojisini yaymasına yardımcı olması
- Terör örgütleri ile ilgili ülkeler arasındaki inanç ve kültürel yakınlıkların bulunması

¹⁷¹ Aykın, Gümüşay, **Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, s. 360.

¹⁷² Alkan, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”.

¹⁷³ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 45.

III. BÖLÜM

TERÖR ÖRGÜTLERİNİN FİNANSMAN KAYNAKLARI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ VE FON HAREKETLERİNİN ENGELLENMESİ

3.1. KARAPARA-KAYITDIŞI EKONOMİ AYRIMI

Kayıtdışı ekonominin temel özellikleri göz önüne alındığında; kayıtdışı faaliyetlerin, enformel ekonomik faaliyetler ve yasadışı ekonomik faaliyetler olarak iki şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. Söz konusu ekonomik faaliyetlerin bazıları yasa tarafından suç olarak sayılmasa bile, yapılan eylem sonuç itibarıyla kayıtdışılığa sebep olabilmektedir.¹⁷⁴

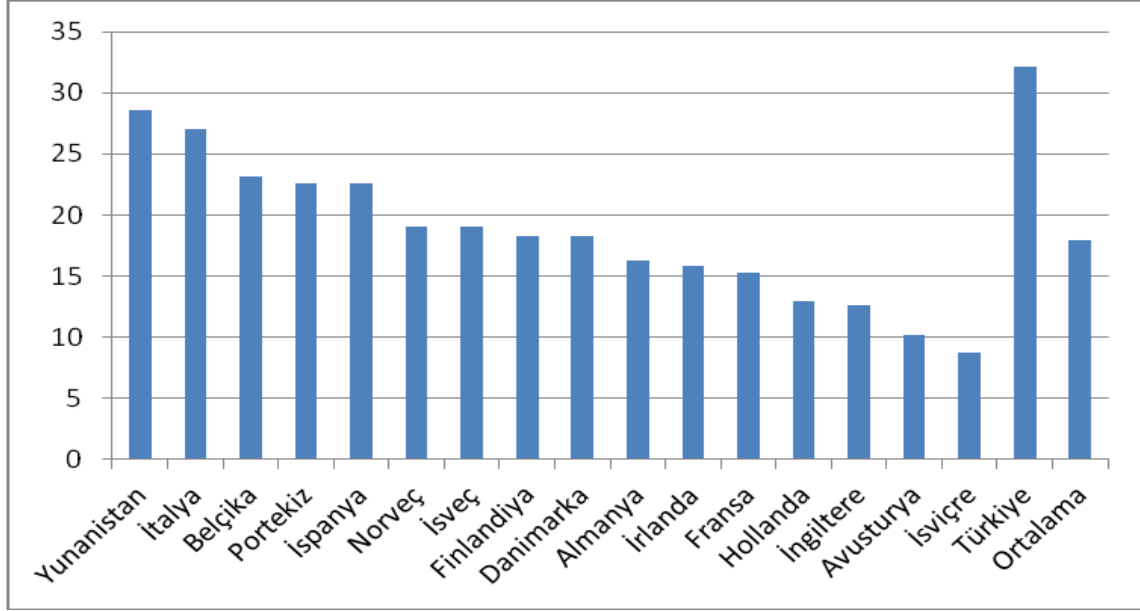
Kayıtdışı ekonomik faaliyetler iki ana bölümde incelenebilir:¹⁷⁵

- **Kayıtdışı Ekonomi:** Ekonomiyi düzenleyen yasalara ve yönetmeliklere aykırı olarak gerçekleştirilen kanuni defterlere işlenmemiş (belgeye bağlanmamış) faturasız satışlar, sigortasız işçi çalıştırılması, gecekondü yapımı, işportacılık gibi ekonomik işlemlerdir.
- **Yeraltı Ekonomisi:** Kamu düzenini korumak için getirilen yasalara ve yönetmeliklere aykırı olarak gerçekleştirilen kaçakçılık, uyuşturucu ticareti, dolandırıcılık, yolsuzluk, yasadışı kumar gibi hem kayıtdışı hem de yasadışı faaliyetlerdir.

Friedrich Schneider, gelişmekte olan ekonomiler, geçiş ekonomileri ve OECD ülkelerinden oluşan 110 ülkede kayıt dışı ekonominin tahmini büyüklüğünü belirlemiştir. 2000 yılındaki kayıtlı ekonominin ortalama büyüklüğünün yüzdesi olarak kayıtdışı ekonominin ortalama büyüklüğü, gelişmekte olan ülkelerde % 41, geçiş

¹⁷⁴ Ramazan Kılıç, Özer Özçelik, “Küresel Bir Sorun: Kayıtdışı Ekonomi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 16, Aralık 2006, s. 338.

ekonomilerinde % 38 ve OECD ülkelerinde % 18 olarak belirlenmiştir. Türkiye % 32,1 ile OECD ortalamasının oldukça üzerindedir.¹⁷⁶

Şekil 17: Kayıt Dışı Ekonominin Büyüklüğü - Ülkeler Arası Karşılaştırma

Kaynak: Friedrich Schneider, **Size and Measurement of the Informal Economy in 110 Countries Around the World**, 2002'den Aktaran: GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı), **Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008-2010)**, Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Yayın No: 87, ANKARA - Nisan 2009, s. 5.

Kayıtdışı ekonominin büyüklüğünü kesin olarak ölçmenin mümkün olamamasından dolayı kayıtdışı ekonomin büyüklüğünü tahmine yönelik çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Bu yöntemlerde, mevcut olan veriler ışığında çeşitli varsayımlarda bulunmaktadır. Esas alınacak verilerin kalitesi, varsayımların ve yapılan tahminlerin tutarlı olması açısından önem taşımaktadır. İstatistik ofislerince toplanan verileri kullanarak kayıtdışı ekonomiyi ölçmeye yönelik oluşturulan yöntemler doğrudan ölçme yöntemleri, dolaylı ölçme yöntemleri ve model yaklaşımı olarak üçe ayrılmaktadır.¹⁷⁷

¹⁷⁵ Osman Altuğ, **Kayıtdışı Ekonomi**, İstanbul, 1994, s. 15.

¹⁷⁶ GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı), **Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008-2010)**, Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Yayın No: 87, ANKARA - Nisan 2009, s. 4.

¹⁷⁷ Sinan Ülgen, Ulaş Öztürk, **Kayıtdışı Ekonomi ve Sürdürülebilir Büyüme – AB Yolunda Değerlendirme ve Çözüm Önerileri**, TÜSİAD Büyüme Stratejileri Dizisi, No: 8, Yayın No: TÜSİAD-T/2007-01/428, İstanbul, Aralık 2006, s. 44.

Ülkemizde kayıt dışı ekonomiye yönelik çalışmalar, bu sorunun mali boyutunun gelişmiş ekonomilere kıyasla hayli yüksek olduğunu göstermektedir. Türkiye’de kayıt dışı ekonominin büyüklüğünü belirleyebilmek için çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Basit parasal oran, vergi yaklaşımı, ekonometrik yaklaşım, nakit oran, işlem hacmi, input-output yöntemi, istihdam yaklaşımı, karma yöntem gibi çeşitli yöntemler kullanılarak aynı ya da farklı yıllar için yapılan çalışmalarda kayıt dışı ekonominin GSMH’ya oranının % 2 ile % 70 arasında değiştiği görülmektedir.¹⁷⁸

Tablo 7: Kayıt Dışı Ekonominin Büyüklüğü ile İlgili Tahminler

Araştırmacı	Yıl	Yöntem	Kayıt Dışı Ekonomi (GSMH’ya Oran)
İlgın	2001	Basit Parasal Oran	% 66,2
	1993	Basit Parasal Oran	% 55,3
	1992	Ekonometrik Oran	% 47,2
Altuğ	1992	Kayıt Dışı İstihdam Yaklaşımı	% 35
Derdiyok	1989	Vergi Yaklaşımı	% 46,9
Temel, Şimşek, Yazıcı	1992	Ekonometrik Yaklaşım	% 8,1
	1992	İşlem Hacmi	% 1,9
	1991	Vergi Yaklaşımı (Farklı varsayımlarla)	% 29,9–16,4
Çetintaş, Vergil	1992	Ekonometrik Parasal Tahmin	% 23
	2000	Ekonometrik Parasal Tahmin	% 24,7
Schneider	2001	Karma Yöntem	% 33,2
Kasnakoğlu	1997	Nakit Oranı	% 30–61
		Ekonometrik	% 9–13
		İşlem Hacmi	% 31
Özsoylu	1990	Nakit Oranı	% 11,7

Kaynak: GİB, *Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008-2010)*, s. 6.

¹⁷⁸ GİB, *Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008-2010)*, s. 6.

Çoğu zaman karapara ile kayıtdışı ekonomi aynı anlamda kullanılsa da, her iki kavram birbirinden farklıdır ve karıştırılmamalıdır. Bu farklar şöyle sıralanabilir.¹⁷⁹

- Kayıt dışında tutulan ekonomik büyüklüklerin kaynağı nitelik olarak herkesin gözü önünde yapılan kanuni faaliyetlerden oluştuğu halde, karaparanın kaynağı tamamen suç sayılan ve gizlenen fiillerden oluşmaktadır. Kayıtdışını ekonomiyi gerçekleştirenlerin tespiti halinde ilgililer sadece vergi cezasıyla cezalandırıldıkları halde, karaparayı elde edenlerin tespitinde vergi cezalarından ayrı olarak, ihlal ettikleri kanunlarda sayılan hapis ve para cezalarıyla cezalandırılmalarının yanında, elde ettikleri tüm gelirler nemalarıyla birlikte müsadere edilir.
- Kayıtdışı ekonomide işlemlerin tamamı veya bir kısmı herhangi bir resmi kayda tabi tutulmamakta ve kanuni belgelerle belgelendirilmemektedir. Aklanan karapara ise kaynağını gizlemek amacıyla, farklı ekonomik işlemlere tabi tutulmakta, değişik alanlarda resmi kayıtlara sokulmakta ve kanuni belgelerle belgelendirilmektedir.
- Ekonomik işlemleri kayıtdışı ekonomi kapsamında tutanların amacı, vergi ve diğer sosyal güvenlik önlemlerinden kaçınmak olduğu halde; karapara elde edenlerin amacı, karaparanın aklanması için bu parayı ekonomik sisteme entegre etmektir. Aklayıcılar, karaparayı finansal sisteme entegre etme işlemlerinden doğan vergi gibi ödemeleri memnuniyetle karşılamaktadırlar.
- Devletin kayıtdışı ekonominin önlenmesine yönelik mücadeledeki amacı gerçekleşen tüm ekonomik işlemleri kayıt altına alıp, toplanması gereken vergi ve benzeri yükümlülüklerin tespiti olmasına rağmen, karapara ekonomisine yönelik mücadeledeki amaç, bu faaliyetlerin tamamını ortadan kaldırmak ve tekrarını önlemektir.
- Kayıtdışı ekonomiyi engellemek özellikle vergi idarelerinin görevidir. Kayıt dışı ekonominin büyümesi genelde vergi idarelerinin yetersizliğinden ve ehliyetsizliğinden kaynaklanmaktadır. Karaparanın engellenememesinden ise adalet ve güvenlik birimleri sorumludur.
- Kayıtdışı ekonomi, genellikle bireysel tercihler sonucu oluştuğu halde, karapara özellikle örgütlü faaliyetler sonucu elde edilmektedir.

¹⁷⁹ Sacit Yılmaz, **Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal

- Kayıt dışında bırakılan büyüklükler milli gelir hesaplamalarında dikkate alınması gereken faaliyetlerden olup, herhangi bir resmi kayda tabi tutulmadığı için milli gelir hesaplamalarının dışında tutulduğu halde, karapara elde etmek için gerçekleştirilen iş ve üretimler milli gelir hesaplamalarına konu faaliyetler değildir.

Bugün gerek ulusal gerekse uluslararası alanda mücadele edilmesi gereken iki farklı kavramla karşı karşıyayız. Bu kavramlardan biri, yasadışı yollardan elde edilen paraya yasal görünüm kazandırmak ve yasal sisteme sokmak olarak tanımlanan “karapara aklama”, diğeri ise yasal veya yasadışı yollardan sağlanan veya toplanan fonların teröristlere veya terör örgütlerine aktarılması olarak tanımlanan “terörizmin finansmanı”dır. Terörün finansmanı, teröristlere ve terör örgütlerine eylemleri için para veya malzeme sağlamaktır. Bu mali destek terörist örgütlerin silah alımında, iletişim sistemlerinin temininde, eğitimlerinde ve örgüt elemanlarının hayatlarının idamesinde kullanılmaktadır. Karapara aklama da ise bir öncül suçun işlenmesi suretiyle elde edilen suç gelirinin bir takım faaliyetlere tabi tutularak aklanması ve yasal görünüme kavuşturulması söz konusudur.¹⁸⁰

Suç örgütleri tarafından gerçekleştirilen suç organizasyonları, tabiatları gereği yüksek gelir potansiyeline sahip olmakta ve belirli bir sistematik içerisinde eylemlerinin gerçekleştirmektedirler. Diğer taraftan bu sistematik içerisinde suç organizasyonları ile elde edilen gelirin büyüklüğü ile paralel olarak, bu gelirlerin örgüt mensuplarının kullanımına sunulması ve müsadere edilme riskinden kurtarılması, karapara aklama olarak nitelendirdiğimiz komplike teknikler içeren ilave faaliyet ve çabaları gerektirmektedir. Zira kaynağı açıklanamayan gelirlerin kullanımı şüphe yaratmakta ve soruşturmacı birimlerin gelir, yasadışı faaliyet ve suçlular arasındaki bağlantı ve ilişkileri tespit edebilmesi daha kolay olmaktadır. Bu çerçevede girişilen aklama eylemleri sonucunda ise; elde edilen yüksek tutarlı suç gelirleri, suç örgütü mensuplarına, müsadere riskinden kurtulmuş olarak ve kolaylıkla kullanabilecek görünüm ve formda geri dönmektedir.¹⁸¹

Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kütahya, 2006, s. 49-50.

¹⁸⁰ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 129.

¹⁸¹ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 129-30.

Bu durumun terörün finansmanı ile ilişkisi irdelendiğinde ortaya çıkan görüntü ise; aklama faaliyetlerinin terörizmi finanse eden kişilerce, hem suçtan kaynaklanan değerlerin kaynağının gizlenmesi hem de suçtan kaynaklanan değerlerin kullanımının gizlenmesi amacıyla gerçekleştirilmesi şeklindedir. Aklama faaliyetleri tek başına yasadışı gelirin kaynağını gizleme amacı güderken, terörizmi finanse eden kişiler aklama faaliyetlerini fonların hem kaynağı hem de terör eylemleri şeklinde yasadışı amaçlarla kullanımını gizleme amacı içerisinde gerçekleştirmektedir. Çünkü aklamada suç, yasadışı bir gelir elde edilmesiyle başlamakta ve aklama faaliyetiyle devam etmekte iken terörün finansmanında; yasadışı bir fonun bulunması zorunlu değildir ve terörün finansmanında yasa dışılık transfer edilen paranın terörün finansmanında kullanılması suretiyle ortaya çıkmaktadır.¹⁸²

Kara para aklamada, suça konu olan malvarlığının nereden geldiği, terörün finansmanında ise nereye gittiği önemlidir. Terörist organizasyonlar, özellikle yasa dışı kaynaklardan elde ettikleri gelirleri gizlemeye, söz konusu gelirlere yasal bir gelir görüntüsü vermeye çalışmaktadırlar. Bu noktada, terörist organizasyonlar, finans kaynaklarını gizlemek için aklama fiillerine ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte, yasal kaynaklardan sağlanan gelirlerin de, orijinal kaynaklarını gizlemek, bağışçısını ve mali kaynağı sağlayan kişi ve grupların, terörist organizasyonla olan ilişkisini saklı tutmak amacı ile aklama fiillerine başvurulduğu da bilinmektedir. Bu nedenle terörün finansmanı ile mücadelede karapara aklama ile mücadele amacıyla geliştirilen bazı araçların kullanılması, aklama ve terörün finansmanı suçlarının birlikte ele alınmasını ve değerlendirilmesini gerekli kılmıştır.¹⁸³

¹⁸² Hasan Aykın, Kevser Gümüş Ay, **Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele, Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanı**, Adalet Yayınevi, Ankara 2008, s. 406.

¹⁸³ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 131.

3.2. TERÖRÜN FİNANSMANINDA FON HAREKETLERİ

Terör örgütlerinin para transferi için kullandığı çeşitli yöntemler vardır. Başlıca yöntemler; mali kurumlar kullanılmadan paranın fiziki olarak transferi, ticari mali kurumların kullanılması ve yer altı bankacılık sistemidir.¹⁸⁴

Terör örgütlerinin elde ettikleri fonları transferde kullandıkları araçlar aşağıda özetlenmiştir.

3.2.1. Mali Sistemin Kullanılması

Terör örgütleri paralarını; bankalar, aracı firmalar, kredi birlikleri, tasarruf ve kredi kurumları, kumarhaneler, döviz şirketleri aracılığıyla da transfer edebilmektedir.¹⁸⁵

Terör eylemlerinin ve terör örgütlerinin desteklenmesi amacıyla fonların transferi için kullanılan yöntemler birçok açıdan suç gelirlerini aklayıcıların kullandıkları yöntemlerle benzerlik göstermektedir. Hem terör örgütleri hem de suç örgütleri bankaları çoğu kez uluslararası bağlantıları nedeniyle kullanmaktadırlar. Bu örgütler hesap açılışında ve transferinde çok az kimlik bilgisi isteyen veya kimlik tespitini gerekli görmeyen, fonun gerçek sahipliğinin kolaylıkla gizlenebileceği bölge veya ülkelerin bankacılık sistemini tercih etmektedirler.¹⁸⁶

İstatistiklere göre dünya üzerindeki internet kullanıcısı sayısı Mart 2005’ de 800 milyonu geçmiştir. Son 5 yıldaki kullanıcı sayısındaki artışta ortalama % 126 dır. Bu rakamlar; bankacılık işlemleri, haberleşme, para transferleri, mal ve hizmet alımı gibi hayatın pek çok safhasına girmiş olan internetin suçlularca giderek daha fazla suiistimal edileceğine işaret etmektedir. Nitekim, terör örgütleri; kendi web sayfaları veya gönderdiği e-mail aracılığıyla yardım talep etmekte, web sayfalarında satışlar yapmakta, internette paravan şirketlerini ve kendisine fon sağlayan insani yardım kuruluşlarını

¹⁸⁴ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.63

¹⁸⁵ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.65

¹⁸⁶ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 52-53.

kullanmak suretiyle veya internette kumar oynatarak, sahtekarlık yaparak çeşitli bilişim suçlarını işleyerek finansman ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.¹⁸⁷

Türkiye’de daha çok para gönderme sistemi olarak bilinen, para veya para ile ifade edilebilen bazı değerlerin mali kuruluşlar aracılığıyla transferi hizmeti de terör örgütleri tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bu sistemde, herhangi bir kişi tarafından talep edilen fon transfer işlemi elektronik araçlar kullanılarak başka bir finansal kuruluşteki kişinin kullanımına sunulur. Bu sistemin özellikle yurt içi ve dışı para transfer işlemlerinde sağladığı kolaylık terör örgütlerince sıklıkla tercih edilmektedir. Yapılan analizler sonucunda birçok terör eyleminde terör örgütlerince uluslararası ağı bulunan para gönderme sistem operatörlerinin kullanılarak fonların transfer edildiği görülmüştür. Bu risk unsuru göz önünde bulundurularak FATF’ın terörizmin finansmanı ile ilgili 7 numaralı özel tavsiyesi ile ülkelerin özellikle farklı ülkelere gelen veya farklı ülkelere gönderilen fonların göndericileri ve alıcıları ile ilgili bazı bilgilerin alınması ve saklanması ile ilgili düzenleme yapılmasını istenilmektedir.¹⁸⁸

Sayılan avantajların yanında; mali kurumlar yapılan para hareketi ile ilgili kayıtlar tutacağından dolayı, paranın takibini kolaylaştırır ve izlenebilir evrak oluşturur, işlemlerin terör örgütü dışında olan ve soruşturmacıya tanıklık edebilecek kişilerce bilinmesine yol açar. Diğer taraftan, terör örgütleri açısından; banka gizlilik kanunu, kara para aklama kanunları ve diğer ceza kanunlarının ihlali nedeni ile soruşturma ve varlıklara el konulması riskini doğurur. Ayrıca belli bir miktarın üzerindeki parayı transfer edenlerden ilgili kanunu gereği, özel bilgileri de içeren kapsamlı sorgulama mali kurumca yapıldığı için sorun yaratabilir.¹⁸⁹

3.2.2. Alternatif Havale Sistemlerinin Kullanılması

Terörizmin finansmanı ile etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi için yalnızca resmi bankacılık sisteminin veya finansal sektörün değil aynı zamanda alternatif havale

¹⁸⁷ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 65.

¹⁸⁸ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 53.

¹⁸⁹ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 66.

yöntemlerinin de inceleme altına alınması gerekmektedir. Teröristler tarafından kullanılan alternatif finansman mekanizmalarının tespiti, takibi ve alınacak adli ve idari nitelikteki tedbirlerle engellenmesi önem taşımaktadır Terör örgütlerinin tüm yasadışı faaliyetlerinin ve finansal hareketlerinin tespit edilmesi mümkün olmasa da teröristlerin resmi bankacılık sisteminin yanı sıra alternatif havale sistemlerini kullanmak suretiyle gerçekleştirdikleri faaliyetlere ve finansal işlemlere ilişkin olarak da sistematik bir şekilde bilgi toplanması ve söz konusu bilgilerin analiz edilmesi, terör ve terörün finansmanı ile mücadeleyle yönelik çalışmalara ciddi katkılarda bulunacaktır.¹⁹⁰

Alternatif havale yöntemlerinin genel kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Ancak, yasa uygulama birimleri çoğunlukla alternatif havale yöntemlerini ortak özelliklerini temel almak suretiyle tanımlamaktadırlar. Alternatif havale yöntemleri, spesifik etnik, kültürel veya tarihi faktörlere dayanmaktadır ve bazı durumlarda da 19 ve 20. yüzyıllarda kullanılan Batı bankacılık sisteminin geleneksel uzantısı olarak geleneksel bir para havale yöntemi şeklinde kendini göstermektedir.¹⁹¹

Alternatif havale sistemleri veya daha geniş bir şekilde ele alınacak olursa gayri resmi değer transfer sistemleri, bir fonun çoğunlukla başka bir coğrafik alandaki bir kişiye ödenmesi hizmetini ifade eden ve geçmişi yüzlerce yıl öncesine dayanan bir tür fon transfer yöntemidir.¹⁹²

Değişik isimlendirmeler yapılmasına rağmen genelde “Havale” (Hawala) terimi adı altında gruplanan gayri resmi finansal transfer sistemlerinin rolü, terörizm için büyük ilginin olduğu Orta Doğu, Güney Asya ve Güneybatı Asya’da geniş çapta kullanılmaktadır.¹⁹³

Havale sistemi, tam olarak takistan ve kapital kontrollerinden kaçınma girişimi ve ayrıca vergiden ve banka ödemelerinden kaçmak için bir metot olarak ortaya çıkmıştır.

¹⁹⁰ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 195.

¹⁹¹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 55.

¹⁹² Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 195.

¹⁹³ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 56.

Sistem, bazı devletlerde asırlarca olmasa da yıllarca kısmen güvenli ve maliyeti düşük serbest pazar işlem aracı olarak hizmet vermiştir.¹⁹⁴

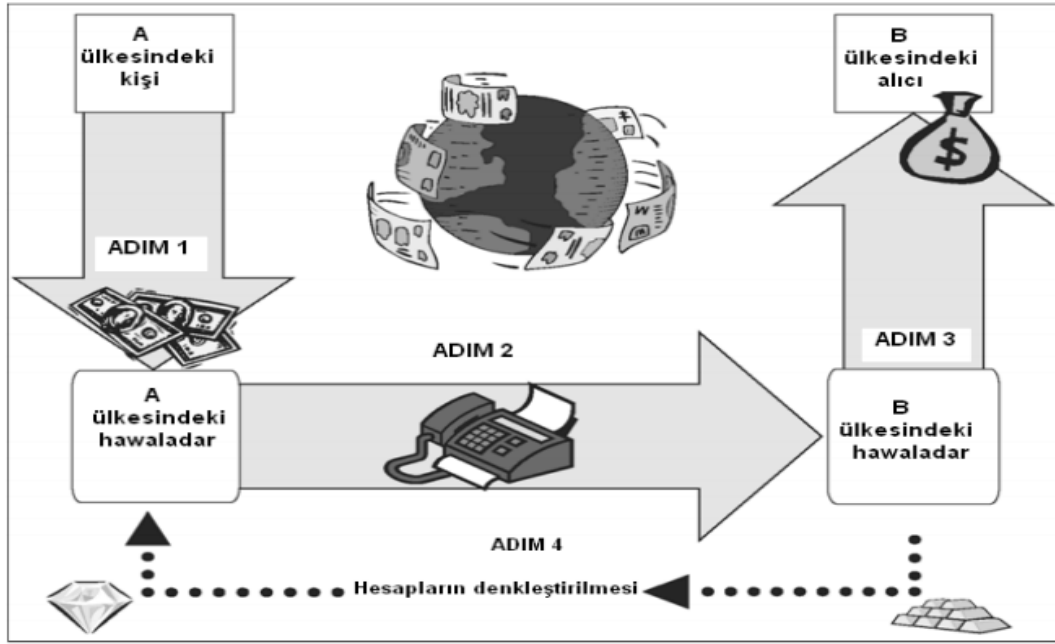
Alternatif havale sistemleri, resmi mali kuruluşların etkin bir şekilde faaliyette bulunduğu gelişmiş ekonomilerde dahi işlerliğini koruyabilmektedir. Alternatif havale sistemlerinin tercih edilme sebepleri çok çeşitlidir ancak bunların başında resmi bankacılık sistemindeki yüksek maliyetler, deneyim yetersizliği veya bilinen kültürel geleneklerin dışındaki kuruluşlara karşı duyulan rahatsızlık gelmektedir. Alternatif havale yöntemleri kullanılmak suretiyle para havale edilmesi çok daha ucuz, daha güvenli, kısıtlayıcı nakit döviz düzenlemelerine karşı daha etkilidir. Alternatif havale yöntemleri ile geleneksel veya resmi mali kuruluşların ulaşamadığı bölgelere ulaşım imkânı sağlanmaktadır. Tüm bunlara ilave olarak; alternatif havale yöntemleri genellikle düzenleyici birimler tarafından denetim veya kontrole tabi tutulmamaktadır.¹⁹⁵

Bu kişiler arasında, çoğu zaman aile ilişkileri veya çok güçlü iş bağlantıları vardır. Aile üyeleri veya iş ortakları arasında sağlam güven ortamı, sistemin yürümesini sağlamaktadır. Karşılıklı güven ilişkisine dayanan bu sistemde eğer güvene aykırı davranan olursa kişinin bağlı olduğu sosyal topluluk tarafından bir nevi cezalandırılması söz konusudur.¹⁹⁶

¹⁹⁴ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 196.

¹⁹⁵ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 56.

¹⁹⁶ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s.66

Şekil 18: Hawala Sisteminin İşleyişi

Kaynak: Aykın, Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu, s. 196.

Yukarıdaki şekilde de görüldüğü gibi Hawala Sistemi şu şekilde işlemektedir:¹⁹⁷

- ADIM 1: A ülkesindeki kişi B ülkesindeki alıcıya para göndermek ister. A ülkesindeki kişi bir havale dar ile irtibata geçer. B ülkesindeki alıcıya ulaştırılmasını istediği parayı ve teslim şartlarını havale dara verir.
- ADIM 2: A ülkesindeki havale dar B ülkesindeki meslektaşına havale dar ile faks, e-posta, telefon veya diğer metotlarla iletişime geçer ve talimatı iletir.
- ADIM 3: B ülkesindeki havale dar B ülkesindeki alıcı ile iletişime geçer. A ülkesindeki gönderici tarafından alıcıya iletilmesi gerekli kodu veya şifreyi teyit eder ve talimata uygun şekilde transfer masrafını düşükten sonra talimatta belirtilene eşit değeri B ülkesindeki alıcıya teslim eder.
- ADIM 4: Zaman içinde iki havale dar arasındaki hesap hareketlerinin dengelenmesi gerekir. Bunun için havale darlar çeşitli yöntemler kullanırlar. Bu yöntemlere; elektronik transfer, çek gönderme, mal ticareti ile ilgili ödemelerin yapılması, değerli taş veya maden ticareti veya kaçakçılığı, fatura sahtekârlığı, fiziki para transferi, karşılıklı müşterilerinin paralarını ödeme örnek olarak gösterilebilir.

Kısaca ifade etmek gerekirse Hawala sistemi çoğunlukla güney Asya’da görülen önemli bir ülkelerarası gayri resmi para yollama yöntemidir. Bu sistemde bir ülkedeki “A” kişisi başka bir ülkedeki “B” kişisine para yollamak istediğinde bir “hawala” acentesine giderek para yatırır ve aldığı kod, vs.’yi telefon veya başka bir iletişim yoluyla “B” kişisine iletir. “B” kişisi de diğer ülkedeki “hawala” acentesine gider ve kendisine “A” kişinin bildirdiği kodu ibraz ederek gönderilen parayı çeker.¹⁹⁸

Çoğu zaman para fiziki olarak ülkeden çıkmaz; envanterde tutulur veya bir yerel bankaya yatırılır. Aile üyeleri veya iş ortakları arasındaki güven sayesinde para müşterinin istediği şekilde teslim edilir. Para ikinci ülkedeki bağlantının bulundurduğu envanterden ödenir.¹⁹⁹

Genellikle maddi durumu iyi olmayan kişiler tarafından düşük maliyetli, güvenli ve hızlı olması sebebiyle gayri resmi havale sistemi tercih edilmektedir. Ayrıca Pakistan ve Afganistan gibi resmi bankacılık sistemi veya resmi mali kuruluşları bulunmayan veya etkin veya yeterli olmayan ülkelerde de gayri resmi havale sistemi yaygın olarak kullanılmaktadır.²⁰⁰

Sonuç olarak, yer altı bankacılık sistemlerinin kullanma nedenleri olarak: bu sistemin tedbirli, güvenilir, hızlı ve az masraflı olması, devlet düzenlemesi olmaması ve tutulan kayıtların asgari düzeyde olması sayılabilir.²⁰¹

¹⁹⁷ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 57.

¹⁹⁸ Oğuzhan Sökmen Artukoğlu, “Yurtdışı İşçi Tasarruflarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Banka Sistemi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, **Uzmanlık Yeterlilik Tezi**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Kasım 2005, s. 79.

¹⁹⁹ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 67.

²⁰⁰ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 198.

²⁰¹ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 67.

3.2.3. Nakit Kuryelerin Kullanılması

Terör örgütleri paraların fiziki olarak transferinde kuryeler kullanmaktadır. Nispeten kolay bir taşıma yöntemi olarak görülen bu yöntemin avantajları ve dezavantajları vardır.²⁰²

FATF IX. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, nakit para ve para yerine geçen kıymetli evrakların fiziksel sınır ötesi naklini tespit etmek için bir bildirim sistemi ya da diğer beyan yükümlülüklerini de içeren önlemler almaları gerekmektedir.²⁰³

Ülkeler, kendi yetkili makamlarının terörizmin finansmanı ya da kara para aklama ile bağlantısı olduğundan şüphelenilen ya da yanlış olarak bildirilen ya da beyan edilen nakit ya da para yerine geçen kıymetli evrakların durdurulması ya da engellenmesine ilişkin yasal yetkilere sahip olmalarını sağlamalıdır. Ülkeler, yanlış bildirim ya da açıklama yapan kişilerle ilgili olarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulamaya konmasını sağlamalıdır. Nakit para ya da para yerine geçen kıymetli evrakların terörizmin finansmanı ya da kara para aklama ile bağlantılı olması durumunda ülkeler söz konusu para ya da araçların müsaderesine imkân veren Tavsiye 3 ve Özel Tavsiye III'e uygun yasamaya ilişkin olanları da içeren önlemler almalıdır. FATF'in kuryeler aracılığı ile para nakli konusu üzerinde durmasının ardında paranın bir defa sınırdan geçmesi sonrasında, kaynağının ve nihai olarak ne için kullanılacağına tespit ve engellenmesinin güçleşmesi yatmaktadır. Terör faaliyetleri için gerekli paranın bazen düşük tutarlı olabilmesi, bunların tespit ve engellenmesini daha da güç hale getirmektedir.²⁰⁴

Nakit kuryelerin kullanılması, terörün finansmanı amacına has olarak geliştirilmiş bir yöntem değildir. Daha çok nakit ekonomisinin geçerli olduğu ve finansal sistemin bulunmadığı veya çok yetersiz olduğu Orta Doğu ve Güney Asya ülkelerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak, aklama ve terörün finansmanının önlenmesine yönelik olarak uygulamaya konulan tedbirler sonrası, nakit kuryeler aracılığı ile paranın fiziki

²⁰² Uyar, *Terörle Mali ve Hukuki Mücadele*, s. 65.

²⁰³ Aykın, *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*, s. 200.

²⁰⁴ Aykın, *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*, s. 200.

olarak bir ülkeden başka bir ülkeye nakli terör örgütleri ve aklayıcılar tarafından sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır.²⁰⁵

Banka gizlilik kanunu gibi büyük miktarda paranın transferini sınırlayan kanunlar nedeni ile kayıpların olma olasılığı vardır. Bu yüzden, Avrupa, Avustralya ve Amerika Birleşik Devletlerinde terör örgütleri için kurye ile para transferi yapılması risklidir. Daha çok Afrika, Asya ve Ortadoğu’ da kullanılmaktadır. Nitekim; Danimarka’da 15.000 Euro, Amerika’ da 10.000 Doları geçen para miktarları sınır geçişlerinde bildirilmek zorundadır.²⁰⁶

Türkiye’de Hizbullah terör örgütünün gelir ve gider trafiğinde finansal kuruluşları kullanmamaya özen gösterdiği, para hareketlerini sorumlu örgüt militanları aracılığı ile elden yürüttüğü belirtilmektedir. Bu konuda en ufak bir suiistimal ağır bir şekilde cezalandırılmaktadır. Bu ağır yaptırım sisteminin bir neticesi olarak yolda bulunan bir jeton dahi gelir kayıtları arasında gösterilmiştir.²⁰⁷

Para fiziki olarak taşındığından dolayı, arkasında izlenebilir evrak bırakmamaktadır. Dolayısıyla paranın izini sürmeyi zorlaştırmaktadır. Bunun yanında; suç organizasyonu dışında, örneğin banka görevlileri gibi, şüpheli işlemlerden haberdar üçüncü kişilerin olmaması ve para hareketlerinin teröristlerin tam denetiminde olması, terör örgütlerinin paralarını fiziki olarak transferi bu yöntemin diğer avantajları olarak sayıla bilmekte ise de; Paraların fiziki olarak transfer edilmesi halinde maliyetlerin yükselmesi, bu şekilde transferin çok sayıda kurye ve donanım desteği gerektirmesi, ayrıca kuryenin transfer edilmek üzere kendisine emanet edilen parayı çalma ve şebeke içerisinde muhbirlerin olma ve kara para aklama suçunun işlenmesi dolayısı ile veya başka sebeplerden transfer edilen paranın müsadere edilmesi riski dezavantajlarındandır.²⁰⁸

²⁰⁵ Aykın, Sözman, **Terörün Finansmanı**, s. 59.

²⁰⁶ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 68.

²⁰⁷ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 200.

²⁰⁸ Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 66.

Nakit paranın fiziksel olarak hareketi sayesinde teröristler fonları, finansal kurumlarca sıkı bir şekilde uygulanan aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye yönelik önleyici tedbirlerle muhatap olmadan bir yerden başka bir yere naklederler. Bu bazen, nakit paranın yüksek değerli, taşınması kolay ve izinin sürülmesi güç altın veya değerli taşlara çevrilerek finansal sistem kullanılmadan fonların ülkeler arasında nakli şeklinde olabilmektedir.²⁰⁹

Teröristlere karşı yürütülen operasyonlarda teröristlerin kuryeler aracılığı ile fonları Orta Doğu ve Güney Asya'ya transfer ettikleri anlaşılmıştır. Doğrudan uçuşlarda bu transfer basit bir şekilde gerçekleşirken, aktarmalı uçuşlarda birden fazla nakit kurye kullanılmakta, bazen fonlar farklı para cinslerine çevrilmekte ve karmaşık bir plan dahilinde yürütülmektedir.²¹⁰

Nakdin fiziki olarak sınırlar arasında dolaşması yönteminin kullanılma sıklığı, elektronik bankacılık sisteminin yeterince gelişmemiş olması veya bankacılık uygulamalarının toplumun çoğunluğunca kabul görmemesi ile de bağlantılıdır. Örneğin, Afrika'nın önemli bir kesimi ile Orta Doğu büyük oranda nakit esaslı ekonomiye sahiptirler. Bu durumun doğal sonucu, para hareketinde kuryelerin veya alternatif havale yöntemlerinin kullanılmasıdır.²¹¹

Ancak, bazı terör olaylarının analizinde nakit kuryelerinin kullanılmasının Avrupa ile finansal sistemi çok gelişmiş ülkeler arasında bile aktif bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. Nakit kuryelerin kullanılması ile ilgili pek çok olayda kişilerin finansal sistemin dışında para hareketi yöntemini tespit edilme riskini engellemek amacı ile kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.²¹²

²⁰⁹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 60.

²¹⁰ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 202.

²¹¹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 60.

3.2.4. Yasal Ticari İşlemlerin Kullanılması

Uluslar arası ticaret sistemi, terör örgütlerine değerlerin ve malların yasal görünümlü ticari mal ve para hareketleri ile birlikte transfer edilmesi imkânı sağlaması nedeni ile risk ve hassasiyetleri bünyesinde barındırmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü rakamlarına göre (2005) uluslararası mal ticareti yıllık 9 trilyon ABD Dolarının, hizmet servisinin büyüklüğü ise 2 trilyon ABD dolarının üzerindedir. Bu denli büyük bir sistem aklayıcılar tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır. FATF'in ticaret üzerinden kara para aklama konusundaki 2006 tarihli tipoloji raporunda uluslar arası ticaret sisteminin aklama amacı ile kullanımına ilişkin örneklere ayrıntılı olarak yer verilmiştir.²¹³

Terörist fonların güvenli bir şekilde istenilen noktalara ulaştırılması amacıyla ticari işletmeler ve özellikle ithalat ve ihracat ile uğraşan firmalar sıklıkla kullanılmaktadır. Bu alanda kullanılan bir yöntem ticaret yoluyla kara para aklama ve terörün finansmanı terimi, suç gelirlerinin veya terör amacıyla kullanılacak fonların yasal görüntülü işlem veya gelir şeklinde istenilen yerlere transfer edilmesinde ticari işlemlerin peçe olarak kullanılması sürecini ifade etmektedir. Ticaret yoluyla kara para aklama ve terörün finansmanı, ithalat ve ihracata konu malların fiyatının, miktarının veya kalitesinin olduğundan fazla veya düşük gösterilmesi şeklinde olabileceği gibi tamamen paravan şirketler aracılığı ile gerçekleştirilen fiktif ticari işlemler şeklinde de cereyan edebilir.²¹⁴

FATF, ticari sistemin organize suç örgütleri ve terörü finanse edenlerce fonların gerçek niteliğinin gizlenmesi amacıyla yasal ekonomik sistemin kullanılması suretiyle sık bir şekilde kötüye kullanıldığını kabul etmektedir. Özellikle FATF tarafından geliştirilen kara para aklama ve terörün finansmanının önlenmesine ilişkin tedbirler sonrası ticari kanalların kötüye kullanılması her geçen gün cazibesini artırmaktadır. Buna rağmen, henüz, pek çok gümrük otoritesi, kanun uygulama birimleri, mali istihbarat birimleri, vergi idareleri ve banka denetim otoriteleri ticari yolla kara para aklama ve terörün

²¹² Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 202.

²¹³ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 61.

²¹⁴ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 61.

finansmanı olaylarını tespit etme konusunda diğer alanlardakine oranla daha az başarılıdır.²¹⁵

Uluslar arası ticaret yoluyla ciddi oranda uyuşturucu geliri aklanabilmekte ve büyük miktarda fon terör örgütlerine ulaştırılabilmektedir. Örneğin Afganistan’da uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirler ithalat-ihracat işlemleri görüntüsü altındaki fiktif ticari işlemlerle aklanmakta ve Afganistan’daki terör örgütlerine ulaştırılmaktadır. Bu durum “narco-barter” olarak da isimlendirilmektedir. Terör örgütleri tüm bunları yarken off-shore tabela şirketleri ile hisseleri hamiline düzenlenmiş şirketleri de sıklıkla kullanmaktadır.²¹⁶

Uluslararası ticari işlemler yanında ülke içindeki ticari işletmeler kullanılmak suretiyle terörist fon hareketleri güvenli bir şekilde sağlanmaktadır. Örneğin İrlanda’da teröristler özellikle nakit ağırlık çalışan işletmeleri satın almakta veya kontrol etmektedir. Hatta bazı olaylarda terör örgütlerinin para havale servisi sunan işletme sahibi olduğu durumlarla da karşılaşmıştır.²¹⁷

3.2.5. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması

Terör örgütleri, kâr amacı gütmeyen kuruluşları fon sağlamak amacı ile kullandıkları gibi, fonların transferi amacı ile de kullanmaktadırlar. Dünyanın her köşesinde binlerce yasal kâr amacı gütmeyen kuruluş toplumların ihtiyaçları için hizmet etmektedirler. Özellikle uluslar arası alanda faaliyet göstermek amacıyla kurulmuş kâr amacı gütmeyen kuruluşlar dünyanın pek çok yerine topladığı fonları transfer etmek ihtiyacı duymaktadır. Bu kuruluşların dünyanın değişik bölgelerinde yardım amacıyla bulunan elemanlarına pek çok para transferi yapılmaktadır.²¹⁸

Terör örgütleri para transferi amacıyla kimi zaman kâr amacı gütmeyen kuruluşları, kimi zaman da yasal çerçevede faaliyette bulunan kuruluşları kullanmaktadırlar. Bazen

²¹⁵ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 61-62.

²¹⁶ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 62.

²¹⁷ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 62.

de sistemi tamamen kötüye kullanarak kanun uygulama birimlerinin dikkatlerini çekmeden transfer işlemleri yapabilmek amacıyla göstermelik kuruluşlar kurmaktadır.²¹⁹

Teröristler, şeffaf olmayan yapısı dolayısıyla fonlarının transferi amacıyla kâr amacı gütmeyen kuruluşları kullanmaktadır. FATF'in 2002-2003 yılı Kara para Aklama Tipolojileri Raporuna göre; teröre destek olmak isteyen kâr amacı gütmeyen kuruluşların doğrudan gelir kaynağı olarak hizmet vermenin yanı sıra fonların transferi çerçevesinde de hizmet verdiği ve bunu uluslar arası alanda gerçekleştirebildiği ifade edilmiştir.²²⁰

3.2.6. Değerli Taşlar ve Madenlerin Kullanılması

Terörün finansmanında, değerli taş ve madenlerin kullanılması hızla gelişen yeni bir trend dir. Tüm mücevher ve değerli madenler aklama ve terörün finansmanı amacıyla kullanılabilir, ancak söz konusu kullanımdan sağlanacak fayda ve göğüslenecek risk ürünün değeriyle paralel bir şekilde değişmektedir. İşlemlerin çok yüksek tutarlarda olmadığı durumlarda, daha düşük değerli ürünler yüksek değerli ürünlere kıyasla daha az risk unsuru taşımaktadır. Bununla birlikte mücevher ve değerli madenlerin fiyatlarının ülkeden ülkeye veya zaman içerisinde değişebileceği de göz önünde bulundurulması gereken bir husustur.²²¹

Danimarka'da 15.000 Euro, Amerika' da 10.000 Doları geçen para miktarları sınır geçişlerinde bildirilmek zorundadır. Bunu aşmak için terör örgütleri mücevher kaçakçılığı yapmaktadır. Değerli taşlar, yasadışı yollardan ve gerçek piyasa değerinin altında, örneğin Sierra Leone den alınmakta ve Avrupa da yüksek kar marjıyla satılmaktadır. Mücevherler; sınır geçişlerinde kolayca saklanabilmekte ve takibi çok zor

²¹⁸ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 62.

²¹⁹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 62-63.

²²⁰ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 63.

²²¹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 63.

olmaktadır. Mücevher, eritilip işlenerek çok çeşitli ziynet eşyaları haline getirilebilmektedir.²²²

Aklama ve terörün finansmanında kullanılma riski en yüksek olan değerli maden altındır. Som altının dünya üzerindeki fiyatı standarttır ve günlük olarak fiyatı yayınlanmaktadır. Ayrıca altın nakit olarak da kullanılabilir. Altının külçe, sikke, mücevher veya parça halinde alım satımına konu edilebilmesi ve uluslar arası alanda ticarete konu olabilmesi de mümkündür.²²³

Altın aynı zamanda terörün finansmanı amacıyla fonların transferinde önemli bir araçtır. Çünkü altını eriterek istenilen her şekle sokmak suretiyle gizlemek ve böylece sınırdan kaçak yollarla geçirmek mümkündür. Altın sıklıkla gayri resmi havale sistemi tarafından hesapların denkleştirilmesi amacıyla da kullanılmaktadır ve bu sistemde tüm dünyada geçerliliği olan altın nakitten daha çok tercih edilmektedir. Altın veya diğer değerli taş ve madenlerin terörist fonların transferinde tercih edilmesinin bir diğer nedeni ise bu tür varlıklar için öngörülmuş standart bir finansal raporlama zorunluluğunun bulunmamasıdır.²²⁴

Bazı terör örgütlerinin altın kaçakçılığını, fonların saklanması ve transferi yanında kâr amacıyla da yaptıkları ileri sürülmektedir. Altın kaçakçılığı bazı ülkelerin altın ithalatı üzerine önemli miktarda vergi koyması nedeniyle cazibesi yüksek kârlı bir piyasa özelliği arz etmektedir. Örneğin El Kaide'nin Pakistan ve Hindistan'a kaçak yollarla altın sokarak önemli miktarda gelir elde ettiği ileri sürülmektedir. Çünkü bu iki ülkede de hem altına yüksek talep vardır hem de yasal altın ithalatı yüksek oranda vergiye tabidir.²²⁵

²²² Uyar, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, s. 68.

²²³ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 64.

²²⁴ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 64.

3.2.7. Bilişim Sistemlerinin Kullanılması

Terör örgütleri terörist fonların transferinde, günümüz küresel ekonomisinin ve teknolojik gelişmelerinin sunduğu tüm imkânlardan yararlanmaktadırlar. Özellikle terör örgütleri bilişim sisteminin sunduğu tüm imkanlardan yararlanarak hem terörist fon temin etmekte hem de bu fonların transferini küresel düzeyde sağlamaktadırlar.²²⁶

ABD’de yapılan para transferlerinin parasal değer bakımından %90’ı; elektronik transfer yoluyla ve bankalar arası takas ödeme sistemiyle gerçekleştirilmektedir. Özellikle ABD ve Batı Devletlerinde giderek yaygınlaşan e-cash ve smart-card gibi elektronik ödeme ve para transfer sistemleri; karaparanın fiziksel olarak kolaylıkla taşınmasında kullanıldığı gibi bazı smart kartlar da denetimsiz olarak karttan karta transferleri mümkün kılacak kapasitelere sahiptir. Bu da karapara aklama ve terörist fon aktarımı için örgütlere ciddi bir potansiyel sağlamaktadır.²²⁷

İstatistiklere göre dünya üzerindeki internet kullanıcı sayısı Aralık 2009 itibariyle 1 Milyar 750.000’i geçmiştir. Bu rakamlar; bankacılık işlemleri, haberleşme, para transferleri, mal ve hizmet alımı gibi hayatın pek çok safhasına girmiş olan internetin organize suç ve terör örgütleri tarafından giderek daha fazla suiistimal edileceğine işaret etmektedir. Nitekim terör örgütleri; kendi web sayfaları veya gönderdikleri e-mailler aracılığıyla yardım talep etmekte, web sayfalarında satışlar yapmakta, internette paravan şirketlerini ve kendilerine fon sağlayan insani yardım kuruluşlarını kullanmak suretiyle veya internette kumar oynatarak, sahtekarlık yaparak çeşitli bilişim suçlarını işleyerek finansman ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadırlar.²²⁸

İnternet bankacılığı da, resmi bankacılık sisteminin terörün finansmanı amacı ile kullanılmasına imkân veren riskleri bünyesinde barındırmaktadır. İnternet bankacılığında, çoğu kez kullanıcı adı ve şifre bilgilerine sahip olmak, banka görevlileri ile yüz yüze yapılabilecek hemen hemen tüm bankacılık işlemleri yapmayı olanaklı

²²⁵ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 64.

²²⁶ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 91.

²²⁷ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 91.

kılmaktadır. Organize suç örgütleri ve terör örgütleri özellikle paraya ihtiyacı olan öğrenci kitlesini hedef alarak, bu kişiler adına açılmış hesaplar ve bu hesaplara ilişkin internet şifrelerini birkaç yüz Dolarlık bir bedel karşılığı satın alma yöntemini sıklıkla kullanmaktadırlar. Bu şekilde şifreleri ele geçirilen hesaplar üzerinden önemli miktarda fonlar çeşitli hesaplara aktararak aklanma işlemi gerçekleştirilebilmekte veya ilgili otoritelerin dikkati çekmeksizin teröristlere ulaştırılabilmektedir. Kanun uygulama birimleri bu hesaplardan şüphelendiklerinde ise, hesap sahibi olarak karşılımlarına söz konusu hesap hareketleri ile gerçekte hiçbir ilişkisi bulunmayan kişiler çıkmaktadır.²²⁹

Öte yandan bilişim sisteminin bir parçası sayılabilecek cep telefonu teknolojisinin gelişmesi, uluslararası cep telefonu iletişim sağlayıcılarının ve uluslararası mali kuruluşların işbirliğinde bulunması, hızlı, ucuz ve izi takip edilemeyen para transferlerine yönelik yetersiz yasal düzenlemeler, herhangi bir yerde, herhangi bir zamanda ve herhangi bir kişi tarafından bir cep telefonu aracılığıyla para transferinde bulunulmasını kolaylaştırmaktadır. Cep telefonu ile havale işleminin gerçekleştirilebilmesi için belirli bir tutar karşılığında değer yüklenebilen bir kart ve bir cep telefonu satın alınmakta, daha sonra isimsiz bir e-posta hesabı, cep telefonu numarası ve değer yüklenebilen kart üzerindeki parayı kullanmak suretiyle bir cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısına kayıt olunmaktadır. Cep telefonu kullanılmak suretiyle cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısına bağlanılmakta ve karttan paranın transfer edileceği cep telefonunun numarası yazılmaktadır. Cep telefonu ile ödeme hizmeti sağlayıcısı, para gönderilecek kişinin cep telefonuna bir mesaj atmakta ve parayı nereye transfer etmelerini istediğini sormaktadır. Paranın alıcısı paranın kendi değer yüklenebilen kartına gönderilmesini isteyip herhangi bir ATM'den parasını çekebilmektedir. Parayı gönderen ve alan kişiler daha sonra herhangi bir denetime takılmamak amacıyla başka bir transfer işlemi gerçekleştirmek için cep telefonlarını atmakta ve yeni cep telefonları ve yeni kartlar ile yeni bir transfer işlemi gerçekleştirebilmektedirler. Dünya Bankasına göre, 2005 yılında en az 230 Milyar ABD

²²⁸ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 92.

²²⁹ Aykın, Sözmen, **Terörün Finansmanı**, s. 54-55.

Dolarım cep telefonu ile ödeme sistemi kullanılarak uluslararası havale işlemine konu edilmiştir.²³⁰

Cep telefonu ile ödeme sistemleri suçlular ve teröristler için paranın alınması ve transfer edilmesi için en uygun araç olduğu, bu durumun ise cep telefonu ile ödeme sistemlerinin yapısı, yasa uygulama ve istihbarat birimlerinin, sistemin kullanılması sırasında kullanılan kimlik bilgilerinin gerçek olmayacağı veya gerçek kullanıcıya ait olduğundan emin olunmaması nedeniyle şüpheli para işlemlerinin tespitine yönelik çalışmalarına ciddi bir engel teşkil ettiği anlaşılmaktadır.²³¹

3.3. TERÖRÜN FİNANSMAN KAYNAKLARI İLE MÜCADELE YÖNTEMLERİ

Terörizmin finansman kaynakları ve bu kaynakların hareketlerinin engellenmesine yönelik uluslararası alanda önemli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalardan en önemlilerinden biri de FATF'ın (Mali Eylem Mücadele Grubu – Financial Action Task Force) “Terörizmin Finansmanın Önlenmesine İlişkin Dokuz Özel Tavsiyesi”dir.

FATF, karaparanın, mali sistem aracılığıyla giderek ekonomileri esir alma noktasına yaklaştığını gören G-7 ülkeleri ABD, Japonya, Almanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada tarafından, Temmuz 1989'da, aklama ile bağlantılı mali sorunların ele alınması ve para aklama ile mücadeleye yönelik mevzuatların standardizasyonu, bankacılık sisteminin ve mali kuramların karapara aklama amacıyla kullanımının önlenmesi, üye ülkeler arasında sürekli bir bilgi değişiminin tesis edilmesi amacıyla kurulmuş halen aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 34 ülke ve iki bölgesel kuruluşun üye olduğu, karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele ile ilgili çok önemli çalışmalar yürüten uluslararası bir kuruluştur.²³²

²³⁰ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 92-93.

²³¹ Yıldırım, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, s. 93.

1990 Şubat ayında FATF'nin "hareket adımları" olarak nitelendirilebilecek olan ilk raporu "Kırk Tavsiye" yayımlanmıştır. Başka bir deyişle, karaparanın aklanmasının önlenmesi için ceza hukuku, banka hukuku ve uluslararası işbirliği alanlarında 40 önemli nokta tespit edilmiştir. FATF'in Haziran 2003 tarihindeki Genel Kurul toplantısında, revize edilen tavsiyeler; A-Yasal Sistemler, B- Karapara Aklama ve Terörizmin Finansmanını Önlemek İçin Finansal ve Finansal Olmayan Kuruluşlar ile İş ve Meslek Grupları Tarafından Alınacak Tedbirler, C- Karapara Aklama ve Terörün Finansmanı İle Mücadele Sistemi İçin Gerekli Olan Kurumsal ve Diğer Tedbirler, D- Uluslararası İşbirliği konusunda 4 ana bölümden oluşmaktadır.²³³

11 Eylül 2001 tarihinde ABD' de yaşanan terör eylemi sonrasında FATF tarafından 29-30 Ekim 2001 tarihleri arasında Washington'da yapılan Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında uluslararası mali sistemin teröristler ve onlara fon aktaranlar tarafından kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla 1373 sayılı BM Kararının alınmasından iki gün sonra "Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Edilmesi" FATF'in görev alanına ilave edilmiş ve konu ile ilgili 8 Özel Tavsiye kabul edilmiş, anılan tavsiyelere ilave olarak 22 Ekim 2004 tarihinde nakit paranın fiziki olarak taşınmasının kontrol alınması amacıyla yönelik 9 uncu özel tavsiye geliştirilmiştir.²³⁴

Terörün finansmanı konusunda ülkemiz açısından en önemli düzenlemelerden biri FATF'in karapara aklama ile mücadele amacıyla getirmiş olduğu 40 Tavsiyesine ek olarak terörün finansmanı ile mücadele amacıyla getirmiş olduğu 9 Özel Tavsiyesidir. Bu tavsiye devletleri muhatap almasına rağmen terör örgütlerinin finansman desteği sağlamak amacıyla kullanılan alternatif sistemlere ve kâr elde etme amacı gütmeyen kuruluşlara hitap etmektedir. Özellikle mali sistemin itibarı açısından ülkemizin bu tavsiyelere uyumu büyük önem taşımaktadır.

²³² Cahit Uyanık, "32 Kısım Tekmili Karaparanın Macerası", (Çevrimiçi: <http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=42>, Erişim: 13.06.2011)

²³³ Alparslan Çakır, "Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin Önemi ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü", **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 51, 2004, s. 52. (ss. 50-54)

²³⁴ Aykın, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, s. 191-92.

FATF'in “Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Edilmesi” ile ilgili tavsiyeleri aşağıda özetlenmiştir:²³⁵

3.3.1. BM Belgelerinin Onaylanması ve Yürürlüğe Konması

Uluslararası alanda mücadelenin eşgüdümü ve uluslararası işbirliğinin etkinliğini sağlamaya yönelik olarak ülkelerin öncelikle BM'nin 1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Sözleşmeyi onaylamaları istenilmektedir. Sözleşmenin onaylanması yanında Sözleşme hükümlerinin tam olarak uygulanması için ülkelere iç hukuklarında acil düzenleme ve önlemler alması da talep edilmektedir. Birinci Tavsiye aynı zamanda ülkelere, BMGK Kararlarından terörizmin finansmanına ilişkin olanlarının da derhal yürürlüğe konulması istenilmektedir.

3.3.2. Terörizmin, Terörist Eylemlerin ve Terör Örgütlerinin Finansmanının Suç Haline Getirilmesi

Terörizmin finansmanı suçu ile mücadelenin önemli bir boyutu, ülkelerin hukuksal yapılarında yapılacak uyumlaştırmadır. Bu kapsamda tüm ülkelerde terörizmin finansmanının suç haline getirilmesi önem taşımaktadır. Tavsiye ile her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanını suç haline getirmesi istenilmektedir. BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede Terör eylemleri kavramı taraf devletlerin cezalandırılmasını kabul ettikleri eylemlere atıfta bulunmak suretiyle tanımlanmaktadır. Özel Tavsiye II'de terör örgütü tanımı yapılmamış ve her ülkeye kendi amaçları çerçevesinde bu tanım yapma inisiyatifi tanınmıştır. Ülkelerin Özel Tavsiye II'ye uyum durumlarının değerlendirilmesi sırasında esas alınan Metodolojiye göre; terörün finansmanının BM Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşmede yapılan tanım çerçevesinde ülke mevzuatında suç haline getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca Metodoloji uyarınca; terör eyleminin başka bir ülkede işlenmesi veya teröristlerin veya terör örgütlerinin başka bir ülkede bulunması halinde de dahi terörün finansmanı fiilinin gerçekleşmiş sayılması;

²³⁵ Aykın, *Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu*, s. 192-202.

terörün finansmanı suçunun bilerek bu suça karışan gerçek ve tüzel kişileri kapsamayı; ülkenin iç hukukunun izin vermesi durumunda terörün finansmanı suçunun tüzel kişiler açısından da cezalandırılabilir bir suç olarak kabul edilmesi; terörün finansmanı suçu için etkin, orantılı ve caydırıcı cezai veya idari yaptırımların belirlenmesi gerekmektedir.

3.3.3. Terörist Malvarlıklarının Dondurulması ve Müsaderesi

Terörist eylemlerin finansmanının önlenmesi ve durdurulmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Kararları uyarınca, her ülke terörizmin ve terörist örgütlerin finanse edilmesinde kullanılan paraların veya diğer malvarlıklarının gecikmeksizin dondurulması için gerekli önlemleri uygulamaları gerektiği ve her ülkenin, terörizmin, terörist eylemlerin veya terörist örgütlerin finansmanına ait veya bunların finansmanında kullanılan ya da kullanılması tasarlanan malvarlığına el konulması ve bu malvarlığının müsaderesi için yetkili otoritelere imkan sağlayan yasal önlemleri de içeren önlemler benimsemeleri ve yürürlüğe koymaları tavsiye edilmiştir.

Bu tavsiye ile özellikle terörün finansmanında önleyici tedbirin önemini vurgulanmaktadır. Bu Tavsiyeye tam uyumun sağlanabilmesi için, ülkeler tarafından gerekli mekanizma ve otoritenin kurulması, standart ve prosedürlerin belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

3.3.4. Terörizmle İlgili Şüpheli İşlemlerin Bildirimi

Karaparanın aklanmasının önlenmesine dair yükümlülöklere tabi olan mali kurumlar veya diğer işletmeler veya varlıkların, fonların terörizm, terörist eylemler veya terörist örgütlerle bağlantılı veya ilgili olduğundan ya da bunun için kullanıldığından şüphelenilmesi ya da şüphelenmek için makul nedenleri bulunması durumunda şüphelerini yetkili otoritelere derhal bildirmeleri tavsiye edilmektedir.

Şüpheli işlem bildirim uygulaması, uluslararası sözleşmelerde yerine getirilmesi gerekli bir zorunluluk olarak yer alması ve FATF'in bu konudaki standartlar getirmesi ile

birlikte tüm dünyaya yayılmıştır. Günümüzde ülkelerin büyük çoğunluğunda yasal bir zorunluluk olarak şüpheli işlem bildirimi uygulaması bulunmaktadır. Bu uygulamanın bulunmadığı veya yasal bir zorunluluk olarak yer almadığı ülkeler sınırlı sayıdadır.²³⁶

3.3.5. Uluslararası İşbirliği

V. Özel Tavsiye uyarınca; karşılıklı adli yardımlaşma veya bilgi değişimine dair bir anlaşma, düzenleme veya diğer bir mekanizmaya dayanarak, her ülkenin bir diğer ülkeye, terörizmin, terörist eylemlerin ve terörist örgütlerin finansmanına ilişkin davalar, idari araştırma ve soruşturmalar ile cezai ve medeni uygulamalarda mümkün olan maksimum yardımı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, ülkelere, terörizmin, terörist eylemlerin veya terörist örgütlerin finansmanı ile suçlanmış şahıslar için güvenli sığınaklar sağlanmamasını teminen olası tüm önlemleri almaları ve mümkün olduğu takdirde bu şahısların suçu işledikleri ülkeye iade edilmesi için yürürlüğe konmuş prosedürlere sahip olmaları istenilmektedir.

3.3.6. Alternatif Havale Yöntemleri

Her ülkenin, gayri resmi bir para veya değer transfer sistemi veya ağı aracılığıyla transfer de dahil olmak üzere, para veya değer transferi hizmeti sağlayan şahıs veya tüzel kişiliklerin lisanslı veya kayıtlı olmaları ve bankalara ve banka dışı mali kurumlara uygulanan tüm FATF Tavsiyelerine tabi tutulmalarının sağlanabilmesi için gerekli önlemleri almaları gerektiği, bu hizmeti yasadışı bir şekilde yerine getiren şahısların veya tüzel kişiliklerin idari, hukuki veya cezai yaptırımlara tabi olmasının temin edilmesi tavsiye edilmektedir.

Tavsiye ile aklama ve terörün finansmanında, para veya değer transfer sistemlerinin kötüye kullanıma açık olduğu gerçeğinden hareketle kayıtlı finansal sistem dışında kalan ve FATF Tavsiyelerinin uygulanamadığı geleneksel yöntemler başta olmak üzere, her şekilde para veya değer transfer sistemlerinin aklama ve terörün finansmanına

²³⁶ Hasan Aykın, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 65, 2008, s. 41.

karşı uygun önlemler alınmak suretiyle şeffaf hale getirilmesi amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, ülkelerden para veya değer transferi yapan gerçek ve tüzel kişileri lisans verme veya kaydetme suretiyle kayıt altına alma bu hizmetler için de FATF Tavsiyelerinin uygulanır hale getirilmesi ve lisans almayan veya kayıt altına alınmadan para veya değer transferi yapanların cezalandırılması şeklinde önlemler geliştirilmesinin gerektiği anlaşılmaktadır.

3.3.7. Elektronik Transfer

VII. Özel Tavsiye ulusal ve uluslararası elektronik transferlerde müşterinin kimliğinin tespitine ilişkin hususları düzenlemektedir. VII. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, para havale edenler de dâhil olmak üzere mali kurumların fon transferlerinde ve ilgili mesajlarda havaleyi yapan kişiye ilişkin tam ve makul bilgileri (isim, adres, hesap numarası) temin etmelerini gerekli kılmak için önlemler alması ve söz konusu bilginin transfer veya ödemeler zincirindeki mesajlarda yer alması gerekmektedir.

Ayrıca ülkeler, para havale edenler de dâhil olmak üzere mali kurumların, havaleyi yapan kişiye ilişkin tam bilgiyi (isim, adres, hesap numarası) içermeyen şüpheli fon transferi faaliyetlerini sıkı bir şekilde incelemelerini ve izlemelerini sağlamak için önlemler almalıdır.

3.3.8. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar

VIII. Özel Tavsiyeye göre; ülkelerin, terörizmin finansmanı amacıyla kötüye kullanılabilen varlıklarla ilgili kanun ve yönetmeliklerin yeterliliğini yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar terörün finansmanında kullanılmaya çok müsait bir yapı sergilemektedir. Bu sebeple, ülkelerin kâr amacı gütmeyen finansal kuruluşların;

- terörist örgütler tarafından yasal varlık süsü verilerek,

- varlıkların dondurulması önlemlerinden kaçmak amacı da dâhil olmak üzere, terörizmin finansmanının sağlanması amacıyla kendi çıkarları doğrultusunda kullanılarak,
- yasal amaçlı fonların el altından terörist örgütlere saptırılmasını gizleyerek veya saklayarak, kötüye kullanılmasını engelleyecek tedbirleri almaları gerekmektedir.

3.3.9. Kuryeler Aracılığıyla Para Nakli

Ülkelerin, nakit para ve para yerine geçen kıymetli evrakların fiziksel sınır ötesi naklini tespit etmek için bir bildirim sistemi ya da diğer beyan yükümlülüklerini de içeren önlemler almaları, ayrıca kendi yetkili makamlarının terörizmin finansmanı ya da karapara aklama ile bağlantısı olduğundan şüphelenilen ya da yanlış olarak bildirilen ya da beyan edilen nakit ya da para yerine geçen kıymetli evrakların durdurulması ya da engellenmesine ilişkin yasal yetkilere sahip olmalarının sağlanması gerektiği, yanlış bildirimler ya da açıklamalar yapan kişilerle ilgili olarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımların uygulamaya konmasının sağlanması, nakit para ya da para yerine geçen kıymetli evrakların terörizmin finansmanı ya da karapara aklama ile bağlantılı olması durumunda söz konusu para ya da araçların müsaderesine imkan veren tavsiyelere uygun düzenleme ve önlemler alınması önerilmektedir.

Tavsiye ile, nakit kuryeleri aracılığı ile terörün finansmanının veya aklamanın gerçekleştirilmesinin önlenmesinin hedef alındığı, bu kapsamda ülkelerin “deklarasyon sistemi” veya “açıklama sistemi”ni kullanabilecekleri anlaşılmaktadır. Açıklama sisteminde ise kişi, gümrükte talep üzerine üzerindeki meblağı açıklamalıdır. Bu yöntem daha çok istihbarat ve şüphe üzerine kuruludur. Ancak rast gele uygulanmasına da bir engel yoktur. Öte yandan ülkelerin giriş ve çıkışta aynı sistemi kullanma zorunlulukları da bulunmamaktadır.

Tavsiye kararında ayrıca gümrüklerde, terörün finansmanında veya aklama suçunda kullanılacağından şüphe edilen, açıklanmayan veya yanlış açıklanan nakit veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgenin durdurulması veya alıkonulması, açıklama yapmayan veya

yanlış açıklayan yolcuya ceza verilmesi ve bu değerlerin terörün finansmanı veya aklama suçu ile ilgisinin olması halinde müsadere edilmesi şeklinde yükümlölükler getirilmiştir.

SONUÇ

Terörizm, Dünya tarihi boyunca insanlığın mücadele ettiği sorunların başında gelmektedir. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu sorun, her geçen gün biraz daha büyümüş ve 11 Eylül saldırılarından sonra dünya kamuoyu ve hükümetlerinin bir numaralı gündem maddesi haline gelerek, uluslararası alanda farklı bir yapıya bürünmüştür. Dünyanın küreselleşmesiyle birlikte terör; yalnız bulunduğu ülkenin değil tüm ülkelerin ortak sorunu haline gelmiştir. Uluslararası alanda henüz ortak bir terörizm tanımı bulunmamaktadır. Ortak bir tanımın bulunmaması da terörizm sorununun çözümünü güçleştirmektedir. Çünkü birisine göre terörist olan diğerine göre savaşçı, gerilla veya direnişçi olabiliyor, ortak bir tanımın yapılması bu meselenin çözümünde hayati öneme sahiptir. 11 Eylül saldırılarından sonra uluslararası terör eylemlerinde önemli artışlar gözlenmiş ve ortaya çıkardığı maddi hasar ve can kayıplarında da büyük artışlar yaşanmıştır.

Terör örgütleri varlıklarını devam ettirebilmek için finansal kaynaklara ihtiyaç duymaktadır. Bu finansal kaynakları; ihtiyaç duyduğu malzemeleri temin edebilmek, örgütün basın yayın yoluyla propagandasını yapabilmek, örgüte eleman kazandırmak, örgüt mensuplarının gıda, silah, giyim gibi ihtiyaçlarını, ölen örgüt mensuplarının ailelerine ve ceza evindeki örgüt mensuplarının ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaktadır. Bu finansman ihtiyacı, terör örgütlerinin siyasi emellerine ulaşabilmesi için bir araç dır. Organize suç örgütleriyle terör örgütlerinin arasındaki en önemli fark da buradan kaynaklanmaktadır. Organize suç örgütleri için amaç olan para terör örgütleri için fikirlerini yaymak ve ideolojisini gerçekleştirmek için gerekli bir meta dır. Terör örgütleri finansman ihtiyacını çaba göstermeden terörü destekleyen ülkeler tarafından sağladığı gibi, örgütlerin yasadışı ve yasal görünümlü faaliyetlerinden de sağlanmaktadır. Bur da ülkenin jeopolitik konumunun, petrol kaynaklarının ve ekonomik durumunun etkisi büyüktür. Çünkü ülkenin gelir kaynakları ne kadar fazla ise dışarıdan bu kaynaklara ortak olmak için yürütülen faaliyetler ve ülke içerisindeki terör örgütlerine verilen destekler o derecede büyüklük gösterir.

Birçok kaynaktan sağlanan finansmanlar ile eylemi yapacak örgüt üyelerinin ve örgüt merkezlerinin farklı noktalarda olması, elde edilen bu fonların ilgili yerlere ulaştırılmasını gündeme getirmektedir. Terör örgütleri bu fonların aktarımında değişik metotlar geliştirmişlerdir. Bunlar; Mali Sistemin Kullanılması, Alternatif Havale Sistemlerinin Kullanılması, Nakit Kuryelerin Kullanılması, Yasal Ticari İşlemlerin Kullanılması, Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Kullanılması, Değerli Taşlar ve Madenlerin Kullanılması, Bilişim Sistemlerinin Kullanılması gibi çok değerlik yöntemler kullanmaktadır. Bur da ki yöntemler ülkedeki yasal düzenlemelere göre değerlik göstermektedir. Örneğin; Danimarka’da 15.000 Euro, Amerika’ da 10.000 Doları geçen para miktarları sınır geçişlerinde bildirilmek zorundadır, bu tür uygulamaların olduğu ülkelerde para transferi kolay yapılamadığı için parayı genellikle değerli taş ve madenlere çevirerek yurt dışına çıkarılması söz konusudur. Aynı Şekilde fon transferinde mali sistemlerin kullanılması parasal işlemlerin kayıt altına alınması demektir ve bu bilgiler ilerde terör örgütlerinin yapısı, ilişkileri ve işleyişi hakkında önemli bilgiler vermektedir. Terör örgütlerinin kullandığı bu metotlarla ulusal düzeyde mücadele edebilmek nerdeyse imkansız hale gelmiştir. Bu da uluslararası bir mutabakatın öneminin en açık göstergesidir.

Terör örgütlerinin fon transferinin engellenmesine yönelik hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizde ulusal düzeyde yapılan çalışmalardan, terörün finansmanı ile ilgili yasal düzenlemelerin yeterli düzeyde olmasa da yinede bu konuyla ilgili hazırlıkların yürütüldüğu bilinmektedir. Ülkemizde yapılan en önemli çalışma kuşkusuz MASAK’ın kurulması ve terörün finansmanının suç kapsamına alınmasıdır. Ancak ilerleyen dönemlerde MASAK’ın yetkileri daha da artırılıp, MASAK’a terör örgütüyle ilişkisi tespit edilen yapıların geçici olarak malvarlıklarını dondurma yetkisi verilmelidir. Bu konuda yetkili olan kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması büyük önem arz etmektedir.

Terörizmin finansman kaynakları ve bu kaynakların hareketlerinin engellenmesine yönelik uluslararası alanda önemli çalışmalar yürütölmektedir. Bu çalışmalardan en önemlileri 1373 sayılı Güvenlik Konseyi Kararı AB düzenlemeleri ve kuşkusuz

FATF’ın (Mali Eylem Mücadele Grubu) “Terörizmin Finansmanın Önlenmesine İlişkin Dokuz Özel Tavsiyesi”dir.

Türkiye, bu konudaki uluslararası düzenlemelerin büyük kısmını kabul etmiş bulunmaktadır. Özellikle, terörizmle mücadele alanındaki uluslararası sözleşmelerin neredeyse tamamına taraf olunmuştur.

Çalışmanın ilgili yerlerinde de vurgulandığı gibi, terörle mücadele sadece terör eylemlerini önlemeye yönelik yürütülmemekte, terör örgütlerini hareketsiz kılabilmenin en önemli yolu fon kaynaklarını kurutmaktır. Finansmanın ihtiyacını karşılayamayan hiçbir örgütün varlığını devam ettirmesi imkânsızdır. Terör örgütlerinin finansman kaynaklarını engellemeye yönelik bu tür çalışmalar yapılırken, insanların hak ve hürriyetlerine dikkat edilmeli ve kişiler mağdur edilmemelidir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

ALTUĞ, Osman, **Kayıtdışı Ekonomi**, Türkmen kitapevi, (2). Baskı, İstanbul,2000.

AYKIN, Hasan, **Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelenin Küresel Boyutu**, T.C. Maliye Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, Yayın No: 2010/406, Ankara, 2010.

AYKIN, Hasan, H. Kevser SÖZMEN, **Terörün Finansmanı**, MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu) Yayınları, Yayın No: 12, Ankara, Kasım 2008.

BAL, İhsan, **Terörle Mücadele ve Komplote Teorileri**, USAK Yayınları, No: 12, Ankara, 2006.

KORKMAZ, Gürol, **Terör ve Medya İlişkisi**, EGM Yayınları, Ankara, 1999.

ÖZTÜRK, Saim, **Uyuşturucu Kaçakçısı Terör Örgütü PKK**, KÖKSAV Yayınları, Ankara, 2000.

SCHMID Alex Peter, Albert J. JONGMAN, **Political Terrorism**, Transaction Books, Amsterdam, 2005.

TAŞDEMİR, Fatma, **Uluslararası Terörizme Karşı Devletlerin Kuvvete Başvurma Yetkisi**, USAK Yayınları, Ankara, 2006.

UYAR, Tulga, **Terörle Mali ve Hukuki Mücadele**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008.

ÜLGEN, Sinan, Ulaş ÖZTÜRK, **Kayıtdışı Ekonomi ve Sürdürülebilir Büyüme – AB Yolunda Değerlendirme ve Çözüm Önerileri**, TÜSİAD Büyüme

Stratejileri Dizisi, No: 8, Yayın No: TÜSİAD-T/2007-01/428, İstanbul, Aralık 2006.

YÜCEBAŞ, Önder, **Suç Ekonomisi ve Terörün Finansmanı**, Turhan Kitabevi, Ankara 2011.

ZAFER, Hamide, **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1999.

MAKALELER

Necati Alkan, “Türkiye’nin Terörizmle Mücadelesi”, **Aylık Strateji ve Analiz E-Dergisi**, Sayı: 9, Ekim 2003, ss. 1-16.

AYKIN, Hasan, “Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 65, 2008, ss. 37-65.

AYKIN, Hasan, Kevser GÜMÜŞ AY, **Terörle Mücadelede Yeni Boyut: Terörün Finansmanı İle Mücadele**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008, ss. 341- 416

BAHARÇİÇEK, Abdulkadir, “Etnik Terör ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 1, 2000, ss. 11-27.

BAL, İhsan, “Sonuç”, **Terörizm: Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler**, (Derleyen: İhsan Bal), USAK Yayınları, Ankara, 2006, ss. 351-380.

BAL, İhsan, “Terör, Terörizm ve Tarihsel Süreç”, **Terörizm**, Derleyen: İhsan Bal, USAK Yayınları, Ankara, 2006, ss. 7-24.

BAŞEREN, Sertaç, “Terörizm ve Uluslar arası İlişkiler”, **Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Sayı: 1, 1 Şubat 2003, s. 51. (ss. ??????)

BAYSOY, Emre, “Bir Güvenlik-siz-leştirme Aracı Olarak Terörizm”, **SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 9, Sayı: 17, Haziran 2011, ss. 97-122.

CAN, Ahmet Vecdi, “Muhasebe Ekonomik Terörün Bir Aracı Olabilir mi?”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 19, Ocak-Şubat-Mart 2010, ss. 1-9.

ÇAĞLAR, Ali, “Terör ve Örgütlenme”, **Amme İdaresi Dergisi**, Cilt: 30, Sayı: 3, Eylül 1997, ss. 119-133.

ÇAKIR, Alparslan, “Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin Önemi ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 51, 2004, ss. 50-54.

ÇAKIR, Alparslan, “Karapara Aklamayı Önleyici Faaliyetlerin Önemi ve Ulusal Birimler Arasında İşbirliğinin Rolü”, **Bankacılar Dergisi**, Sayı: 51, 2004, ss. 50-54.

ÇAKIR, Alpaslan, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanının Engellenmesi: Banka Riskleri ve Uyum Programının Oluşturulması”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, ss. 69-73.

ÇAYCI, Sadi, “Terörizm, Aşırı Akımlar ve Hukuk”, **Stratejik Analiz Dergisi**, Nisan 2007, ss. 59-67.

ERGİL, Doğu, “Uluslararası Terörizm”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi**, Cilt: 47, Sayı: 3, 1992, ss. 139-143.

ERSOY, Hamit, “Ulusal Çıkar Amacı Olarak Uluslararası Politikada Terörizm”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 4, **Yıl?, ss. ??**

GELERİ, Aytekin, “Uyuşturucuyla Mücadele ve Polis”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 4, 1999, ss. 155-164.

KARATAY, Özcan, Mehmet KAPUSIZOĞLU, “Mali ve Ekonomik Suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi”, **Ekonomi Bilimleri Dergisi**, Cilt: 3, No: 1, 2011, ss. 115-121.

KAYA, Sezgin, “INTERPOL, EUROPOL ve Uluslararası Terörizm”, **Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Yıl: 1, Sayı: 2, Aralık 2005, ss. 31-50.

KILIÇ, Ramazan, Özer ÖZÇELİK, “Küresel Bir Sorun: Kayıtdışı Ekonomi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 16, Aralık 2006, ss. 337-58.

KORKMAZ, Gürol, “Tanımı Sorunlu Bir Kavram: Terör”, **Polis Dergisi**, Sayı: 14, 1998, ss. 88-95

ÖZTÜRK, Serdar, Kamil ÇELİK, “Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, **Alanya İşletme Fakültesi Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, 2009, ss. 85-106.

ÖKTEM, Emre, “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri”, **İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi**, ss. 133-147.

SARAÇLI, Murat, “Uluslararası Hukukta Terörizm”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: XI, Sayı: 1-2, 2007, ss. 1049-1078.

SARAN, Mine, Selin BİTİRİM, “Terörle Mücadelede Sosyal Pazarlama ve İletişim Stratejileri”, **Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, 2010, ss. 87-109.

- ŞEN, Furkan, Ersin YALÇIN, “Global Bir Suç: Suçtan Elde Edilen Gelirlerinin Aklanması ve Ortaya Koyduğu Sorunlar”, **Polis Bilimleri Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 1-4, 2007, ss. 65-94.
- TANER, Bahar, “Terörizm ve Turizm”, **Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi**, Cilt: 11, Sayı: 2, Eylül-Aralık 2000, ss. 93-98.
- TAŞÇIER, Feysel, “Küresel Bir Tehdit: Terörizm”, **Uludağ Üniversitesi Felsefe Dergisi**, Sayı: 7, Güz 2006, ss. 58-66.
- TOPAL, Ahmet Hamdi, “Uluslararası Hukukta Terörizmin Tanımlanması Sorunu”, **e-Akademî**, Sayı: 32, Ekim 2004, parg. 51.
- TOPAL, Ahmet Hamdi, “Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Ceza Mahkemesi”, **Uluslararası Hukuk ve Politika**, Cilt: 1, No: 3, 2005, ss. 77-92.
- ÜSTÜN, Oktay, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Konusundaki Yasal Düzenlemeler”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, ss. 59-68.
- ÜSTÜN, Oktay, “Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörün Finansmanı ile Mücadele Konusundaki Yasal Düzenlemeler”, **Bankacılar Dergisi**, Yıl: 21, Sayı: 74, Eylül 2010, ss. 59-68.
- ÜTÜK, Özgür, “Terörizmin Finansmanıyla Uluslararası Mücadele”, **Bütçe Dünyası**, Cilt: 3, sayı: 32, Bahar 2009, ss. 43-55.
- YALÇINER, Serhan, “Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizmin Dönüşümü ve Terörizmle Mücadele”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Yıl: 2, Sayı: 4, Güz 2006, ss. 98-119.

YENİÇERİ, Özcan, “Terör ve ABD: Terörün Hegemonya Aracı Olarak Kullanılması Sorunu”, **2023 Dergisi**, Sayı: 32, 2003, ss. 22-29.

YEŞİLTAS, Murat, İlker ÖZTÜRK, Fatih TÜRKMEN, “Terör Faaliyetlerinin Turizm Sektörüne Etkilerinin Çözüm Önerileri Perspektifinde Değerlendirilmesi”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 10, Sayı: 1, Haziran 2008, ss. 175-189.

DİĞER KAYNAKLAR

ADİYAMAN EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ, “Terörün Temel Amacı”, (Çevrimiçi: [http://www.adiyaman.pol.tr/index .php?option=com_content...id..](http://www.adiyaman.pol.tr/index.php?option=com_content...id..), Erişim: 21.10.2011).

AĞBAL, Naci, “Terörizmle Mücadele ve Şüpheli İşlem Bildirimi Uygulaması- I”, **Yaklaşım Dergisi**, Sayı: 111, Mart 2002, (Çevrimiçi: http://www.yaklasim.com/mevzuat/dergi/read_frame.asp?file_name=2002032997.htm, Erişim: 23.05.2011).

ALKAN, Necati, “Terör Örgütlerinin Finans Kaynakları”, (Çevrimiçi: http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm10_makale5.htm, Erişim: 27.08.2011)

ARTUKOĞLU, Oğuzhan Sökmen, “Yurtdışı İşçi Tasarruflarının Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Banka Sistemi ve Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri”, **Uzmanlık Yeterlilik Tezi**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İşçi Dövizleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Kasım 2005.

DİYARBAKIR EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ, “Terörist Faaliyetlerin Amacı”, (Çevrimiçi: <http://www.diyarbakir.pol.tr/ver2.0/devami.asp?id=92>, Erişim: 21.08.2011); Emniyet Genel Müdürlüğü, “Terörizmin Amacı”, (Çevrimiçi: <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, Erişim: 11.08.2011).

DOĞAN, Gürkan, **İki Kutuplu Sistem Sonrasında Oluşan Uluslararası Sistem ve Terörizm-PKK Örneği**, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir, 2007.

DÖNER, İsa, “Uluslararası Hukukta ve Türk Hukukunda Terör ve Terörizm”, **Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi**, Sayı: 43, Eylül 2005, (Çevrimiçi: <http://www.e-akademi.org/incele.asp?konu=ULUSLARARASI%20HUKUKTA%20VE%20T%DCRK%20HUKUKUNDA%20TER%D6R%20VE%20TER%D6R%DDZM&kimlik=1129233217&url=makaleler/idoner-1.htm>, Erişim: 02.04.2011).

GİB (Gelir İdaresi Başkanlığı), **Kayıtdışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planı (2008-2010)**, Gelir İdaresi Başkanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, Yayın No: 87, ANKARA - Nisan 2009.

KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2010 Faaliyet Raporu**, Ankara, Mart 2011.

KOM, **Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2009 Faaliyet Raporu**, Ankara, 2010.

MALATYA EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ, “Terörizmin Özellikleri”, (Çevrimiçi: <http://www.malatya.pol.tr/TEM.aspx#b7>, Erişim: 11.08.2011).

MASAK (Mali Suçları Araştırma Kurulu), **Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliği**, Resmi Gazete, No: 26693, 07.11.2007.

MASAK, “Terörün Finans Kaynakları”, (Çevrimiçi: http://www.masak.gov.tr/TerrorunFinansman%C4%B1/genel_bilgi.htm#, Erişim: 03.06.2011).

MASAK, **Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörün Finansmanı Amacıyla Kötüye Kullanılmasını Önlemeye Yönelik Rehber**, Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Şubat 2009.

Mehmet Özcan, “Siber Terörizm ve Ulusal Güvenliğe Tehdit Oluşturma Boyutu”, (Çevrimiçi: <http://www.bayar.edu.tr/bilisim/dokuman/siberteror.pdf>, Erişim: 01.06.2011), ss. 1-24.

MUTLU, Servet, “Ayrılıkçı PKK Terör Örgütünün Ekonomik Maliyeti”, (Çevrimiçi: http://www.21yyte.org/tr/yazi6265-Ayrilikci_PKK_Terrorunun_Ekonomik_Maliyeti.html, Erişim: 12.09.2011).

PEK, Ahmet, “Narko Terörizm”, Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, (Çevrimiçi: <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=165>, Erişim: 12.06.2011).

SELÇUK, Hasan, “Terörün Ekonomik Etkileri”, **TASAM – Stratejik Öngörü**, s. 27-28, (Çevrimiçi: <http://www.stratejikonogoru.org/pdf/terorunekonomik-etkileri.pdf>, Erişim: 01.10.2010), ss. 25-28.

TBB (Türkiye Barolar Birliği), **Türkiye ve Terörizm (Rapor)**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara, 2006.

TOPAL, Ahmet Hamdi, **Uluslararası Hukukta Devlet Destekli Terörizme Karşı Kuvvet Kullanma**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2004.

UYANIK, Cahit, “32 Kısım Tekmili Karaparanın Macerası”, (Çevrimiçi: <http://www.karapara.gen.tr/makale/detay.asp?id=42>, Erişim: 13.06.2011).

UYSAL, Doğan, Mehmet Mucuk, Mustafa Gerçeker, “Terörizmin Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği”, (Çevrimiçi: <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/teror/teror6.pdf>, Erişim: 23.04.2010).

YILDIRIM, Zeki, **Hukuksal Açıdan Terörizmin Finansmanı, Önlenmesi ve Vergisel Boyutu**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010.

YILMAZ, Sacit, **Karaparanın Aklanması ve Türkiye Boyutu**, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kütahya, 2006.